

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

**Brüssel, 5. juuni 2019
(OR. en)**

**2016/0379 (COD)
LEX 1936**

**PE-CONS 9/1/19
REV 1**

**ENER 15
ENV 41
CLIMA 18
COMPET 36
CONSOM 18
FISC 32
CODEC 98**

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, MILLES KÄSITLETAKSE ELEKTRIENERGIA SISETURGU (UUESTI SÕNASTATUD)

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2019/...,**

5. juuni 2019,

**milles käsitletakse elektrienergia siseturgu
(uuesti sõnastatud)**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ELT C 288, 31.8.2017, lk 91.

² ELT C 342, 12.10.2017, lk 79.

³ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. mai 2019. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 714/2009¹ on korduvalt oluliselt muudetud. Kuna määrusesse on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Energialiidu eesmärk on tagada lõpptarbijatele – nii kodutarbijatele kui ka ettevõtjatele – ohutu, kindel, säästev, konkurentsivõimeline ja taskukohane energia. Ajalooliselt on elektrisüsteemis olnud domineerivad vertikaalselt lõimitud, tihti avalik-õiguslikud monopolid ja suured keskselt juhitavad tuum- või fossiilkütustel töötavad elektrijaamad. Alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on pakkuda kõikidele liidu tarbijatele tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad ja kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust. Elektrienergia siseturul on konkurents suur, eriti hulgimüügi ja piirkonnaülese kauplemise valdkonnas. Konkurents on endiselt tõhusa energiaturu alus.
- (3) Liidu energiasüsteemis leiavad aset kümnendite suurimad muutused ja nende muutuste keskmes on elektriturg. Ühine eesmärk vähendada energiasüsteemi CO₂-heidet loob uusi võimalusi ja esitab turuosalistele uusi väljakutseid. Samal ajal võimaldab tehnoloogia areng kaasata tarbijaid uutel viisidel ja teha piiriülest koostööd.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 15).

- (4) Käesoleva määrusega kehtestatakse normid, et tagada energia siseturu toimimine ning see hõlmab taastuvate energiaallikate väljaarendamise ja keskkonnapoliitikaga seotud nõudeid, sealhulgas teatavate taastuvenergia tootmisseadmete liikide suhtes kohaldatavaid erinorme, mis käsitlevad tasakaalustamiskohustust, jaotamist ja ümberjaotamist, samuti uue tootmisvõimsuse süsinikdioksiidiheite künnist, kui sellele kohaldatakse ajutisi meetmeid, mille eesmärgiks on tagada ressursside piisavus vajalikul tasemel, nimelt reservvõimsuse mehhanism.
- (5) Väikeste energiatootmisüksuste poolt taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrile tuleks tagada koormuse eelisjaotus kas konkreetse tähtsusjärjekorra abil jaotusmetoodikas või kehtestades turukorraldajatele õiguslikud või regulatiivsed nõuded, mis puudutavad sellise elektri pakkumist turul. Samadel majanduslikel tingimustel antav koormuse eelisjaotus võrgukäitamisteenustes tuleks lugeda käesoleva määrusega kooskõlas olevaks. Igal juhul tuleks koormuse eelisjaotust pidada kokkusobivaks taastuvaid energiaallikaid kasutavate energiatootmisüksuste osalemisega elektriturul.
- (6) Riigi sekkumine, mis on tihti kooskõlastamata, on elektri hulgimüügiturgu veelgi moonutanud, ja sellel on negatiivne mõju investeeringutele ning piiriülesele kaubandusele.

- (7) Minevikus olid elektritarbijad vaid passiivsed ja ostsid elektrit sageli reguleeritud hinnaga, millel puudus otsene seos turuga. Tulevikus tuleb tarbijaid kaasata nii, et nad osaleksid turul täiel määral teiste turuosalistega võrdsetel alustel ja neil oleks õigus oma energiatarbimist hallata. Selleks et lõimida turuga taastuvenergia üha suurenevat osakaalu, peaks tulevane elektrisüsteem kasutama täiel määral ära olemasolevaid paindlikkuse allikaid, eriti nõudluspoole lahendusi ja energia salvestamist ning digiteerimist, võttes elektrisüsteemis kasutusele uuenduslikud tehnoloogiad. Selleks et tulemuslikult vähendada CO₂-heidet võimalikult väheste kuludega, peab tulevane elektrisüsteem soodustama energiatõhusust. Energia siseturu väljakujundamine taastuvenergia tõhusa integreerimise kaudu võib pikas perspektiivis soodustada investeringuid ning aidata kaasa energialiidu ja 2030. aasta kliima- ja energiaraamistiku eesmärkide saavutamisele, nagu on ette nähtud komisjoni 22. jaanuari 2014. aasta teatises „Kliima- ja energiapoliitika raamistik ajavahemikuks 2020–2030“ ning mille Euroopa Ülemkogu oma 23.–24. oktoobri 2014. aasta kohtumise järeldustes heaks kiitis.
- (8) Turu suurem lõimimine ja üleminek kõikuvamale elektritootmisele eeldab täiendavate jõupingutuste tegemist riikide energiapoliitika kooskõlastamisel naaberriikidega ja piiriülese elektrikaubanduse võimaluste kasutamisel.

- (9) On välja töötatud õigusraamistikud, mis võimaldavad elektriga kaubelda kogu liidus. Selle arengu toetamiseks on vastu võetud mitmeid võrgueeskirju ja suuniseid elektriturgude lõimimiseks. Need võrgueeskirjad ja suunised sisaldavad sätteid turureeglite, süsteemi toimimise ja võrguühenduste kohta. Selleks et tagada täielik läbipaistvus ja suurem õiguskindlus, tuleks seadusandliku tavamenetluse alusel vastu võtta ka turu toimimise ja võimsuse jaotamise peamised põhimõtted tasakaalustamisturu, päevasise turu, päev-ette-turu ja täriminlepingute turu ajavahemikes ning koondada need ühte liidu õigusakti.
- (10) Komisjoni määruse (EL) 2017/2195¹ artiklis 13 on sätestatud protsess, mille raames põhivõrguettevõtjad saavad delegeerida kõik või mõned oma ülesanded kolmandale isikule. Delegeerivad põhivõrguettevõtjad peaksid jääma vastutavaks käesoleva määruse järgimise tagamise eest. Samamoodi peaksid liikmesriigid saama määrata kolmandale isikule ülesandeid ja kohustusi. Määramine peaks piirduma riiklikul tasandil täidetavate ülesannete ja kohustustega (näiteks tasakaaluarveldusega). Määramise piirangud ei tohiks põhjustada kehtiva riikliku korra tarbetuid muudatusi. Põhivõrguettevõtjad peaksid siiski jääma vastutavaks ülesannete eest, mis on neile antud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/...²⁺ artikli 40 kohaselt.

¹ Komisjoni 23. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2195, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (ELT L 312, 28.11.2017, lk 6).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv (EL) 2019/....

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number ja joonealusesse märkusesse kõnealuse direktiivi number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- (11) Tasakaalustamisturgude osas on tasakaalustamisvõimsuse ja tasakaalustamisenergia hankimisel tõhusa ja moonutusi vältiva hinnakujunduse tagamiseks nõutav, et tasakaalustamisvõimsuse lepinguga ei määraks tasakaalustamisenergia hinda. See ei mõjuta määruse (EL) 2017/2195 kohaseid ühendplaanimist kasutavaid jaotussüsteeme.
- (12) Määruse (EL) 2017/2195 artiklid 18, 30 ja 32 näevad ette, et tasakaalustamisenergia standard- ja eritoodete hinnakujunduse meetod peaks looma turuosalistele stiimuleid, et säilitada oma tasakaal või taastada tasakaalustamatuse hinnapiirkonna süsteemi tasakaal ning vähendada seeläbi süsteemi tasakaalustamatust ja ühiskonna kulutusi. Sellise hinnakujunduse eesmärk peaks olema tarbimiskaja ja muude tasakaalustamisressursside majanduslikult tõhus kasutamine talitluskindluse piires.
- (13) Tasakaalustamisenergia turgude lõimimine peaks hõlbustama päevasisese turu tõhusat toimimist, et võimaldada turuosalistel teha tasakaalustamist võimalikult reaalajalähedaselt, mis vastab määruse (EL) 2017/2195 artiklis 24 sätestatud tasakaalustamisenergia sulgemisaegadele. Põhivõrguettevõtjad peaksid tasakaalustamisturul tasakaalustamist tegema alles pärast päevasisese turu lõppemist alles jäänud tasakaalustamatuse korvamiseks. Määruse (EL) 2017/2195 artiklis 53 nähakse ette tasakaaluarveldusperioodi ühtlustamine liidus 15 minutile. Ühtlustamine peaks edendama päevasisest kaubandust ja mitme kaubeldava toote arendamist ühe ja sama tarneaja jaoks.

- (14) Selleks et põhivõrguettevõtjad saaksid tasakaalustamisvõimsust hankida ja kasutada tõhusalt, säästlikult ja turupõhiselt, on vaja soodustada turgude lõimimist. Sellega seoses kehtestati määruse (EL) 2017/2195 IV jaotises kolm meetodikat, mille abil on põhivõrguettevõtjatel õigus eraldada piirkonnaülest võimsust tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks ja reservide jaotamiseks, kui see on kooskõlas tasuvusanalüüsiga: koosoptimeerimine, turupõhine jaotamine ja jaotamine majandusliku tasuvuse analüüsi põhjal. Koosoptimeerimisel põhinev jaotamine peaks toimuma „päev-ette“ ajavahemikus. Turupõhist jaotamist on aga võimalik teha siis, kui leping on sõlmitud kuni nädal enne tasakaalustamisvõimsuse pakkumist, ning majandusliku tasuvuse analüüsil põhinevat jaotamist võib kasutada, kui leping on sõlmitud rohkem kui nädal enne tasakaalustamisvõimsuse pakkumist, tingimusel et jaotamise maht on piiratud ja hinnang tehakse igal aastal. Kui piirkonnaülese võimsuse jaotamise protsessi meetodika on heaks kiitnud asjaomased reguleerivad asutused, võivad kaks või enam põhivõrguettevõtjat asuda meetodikat varem kasutama, et saada kogemusi ja tagada edaspidi sujuv üleminek selle kasutamisele teiste põhivõrguettevõtjate seas. Kõik põhivõrguettevõtjad peaksid meetodikat rakendama ühetaoliselt, et soodustada turgude lõimimist.

- (15) Määruse (EL) 2017/2195 V jaotises sätestatakse, et tasakaaluarvelduse peaeesmärk on tagada, et tasakaaluhaldurid hoiaksid oma tasakaalu ja aitaksid taastada süsteemi tasakaalu tõhusalt ja innustaksid turuosalisi süsteemi tasakaalu taastamisel või säilitamisel. Selleks et tasakaalustamisturg ja kogu energiasüsteem võimaldaks lõimida üha suurenevat erinevatest allikatest toodetud taastuvenergia osa, peaksid tasakaalustamatuse hinnad kajastama energia väärtust reaalajas. Kõik turuosalistes peaksid kandma rahalist vastutust nende poolt süsteemis põhjustatud tasakaalustamatuse eest, mis väljendub erinevuses eraldatud mahu ja lõpliku turupositsiooni vahel. Tarbimiskaja agregaatrite puhul koosneb eraldatud maht osalevate tarbijate koormuse füüsiliselt aktiveeritud energiamahust, mis põhineb kindlaksmääratud mõõtmis- ja alusmetoodikal.
- (16) Komisjoni määruses (EL) 2015/1222¹ sätestatakse üksikasjalikud suunised piirkonnaüleseks võimsuse jaotamiseks ja ülekoormuse juhtimiseks järgmise päeva turgudel ning päevasisestel turgudel, sealhulgas nõuded selliste ühiste metoodikate kohta, mida rakendatakse pakkumispirkondades samal ajal saadavalolevate võimsuste määramiseks, ning tõhususe hindamise kriteeriumid ja pakkumispirkondade piiritlemise läbivaatamine. Määruse (EL) 2015/1222 artiklites 32 ja 34 on sätestatud pakkumispirkondade struktuuri läbivaatamise reeglid, nimetatud määruse artiklites 41 ja 54 järgmise päeva ja päevasiseste ajavahemike kõrgeimate ja madalaimate kliiringhindade ühtlustatud piirid, nimetatud määruse artiklis 59 sätestatakse piirkonnaüleste tehingute sulgemisaega käsitlevad reeglid, nimetatud määruse artikkel 74 sisaldab aga reegleid koormuste ümberjaotamise ja vahetuskauba tegemise kulude jagamise metoodika kohta.

¹ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24).

- (17) Komisjoni määruses (EL) 2016/1719¹ sätestatakse üksikasjalikud õigusnormid võimsuse piirkonnaülese jaotamise kohta forvardturul, ühise metoodika kohta, millega määratakse pikkadeks ajavahemikeks kindlaks piirkonnaülesed võimsused, sellise ühtse jaotamiskeskonna rajamise kohta Euroopa tasandil, kus pakutakse pikaajalisi ülekandeõigusi, ning võimaluste kohta neid tagasi kanda võimsuste jaotamiseks forvardturul või nende üleandmiseks ühelt turuosaliselt teisele. Määruse (EL) 2016/1719 artiklis 30 on sätestatud forvardturu riskimaandamistooteid reguleerivad normid.
- (18) Komisjoni määruses (EL) 2016/631² sätestatakse nõuded elektritootmisüksuste ühendamiseks elektriühendsüsteemi, eelkõige sünkroonmoodulite, energiapargimoodulite ja avamere energiapargimoodulite ühendamiseks elektriühendsüsteemi. Need nõuded aitavad tagada ausa konkurentsi tingimusi elektri siseturul, süsteemi turvalisust ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri kaasamist ning soodustavad Euroopa Liidu ülest elektrikaubandust. Määruse (EL) 2016/631 artiklites 66 ja 67 on sätestatud eeskirjad elektri tootmise kujunemisjärgus tehnika kohta.

¹ Komisjoni 26. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1719, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri (ELT L 259, 27.9.2016, lk 42).

² Komisjoni 14. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/631, millega kehtestatakse võrgueeskiri elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuete kohta (ELT L 112, 27.4.2016, lk 1).

- (19) Turupõhise elektrikaubanduse üheks nurgakiviks on nõudluse ja pakkumise jaotusele vastavad pakkumispirkonnad, mis on võimsuse jaotamise meetodite, sealhulgas voopõhise lähenemise täieliku potentsiaali saavutamise eeltingimus. Seetõttu tuleks pakkumispirkonnad piiritleda nii, et oleks tagatud turu likviidsus, ülekandevõime piiratud tõhus juhtimine ja üldine turutõhusus. Kui olemasoleva pakkumispirkonna struktuuri läbivaatamise algatab üks reguleeriv asutus või põhivõrguettevõtja oma pädeva reguleeriva asutuse heakskiidul ja see puudutab põhivõrguettevõtja juhtimispirkonnas asuvaid pakkumispirkondi, kui pakkumispirkondade struktuur ei avalda olulist mõju naabruses asuvate põhivõrguettevõtjate juhtimispirkondadele, sealhulgas võrkudevahelistele ühendustele, ja pakkumispirkondade struktuuri läbivaatamine on vajalik tõhususe parandamiseks, piiriüleste kauplemisvõimaluste suurendamiseks või talitluskindluse tagamiseks, peaks asjaomase juhtimispirkonna põhivõrguettevõtja olema ainus läbivaatamises osalev põhivõrguettevõtja ning asjaomase juhtimispirkonna pädev reguleeriv asutus peaks olema ainus läbivaatamises osalev pädev reguleeriv asutus. Asjaomane põhivõrguettevõtja ja pädev reguleeriv asutus peaksid naabruses asuvaid põhivõrguettevõtjaid läbivaatamisest eelnevalt teavitama ja läbivaatamise tulemused tuleks avaldada. Peaks olema võimalik algtada pakkumispirkondade läbivaatamine ülekandevõime piiratud käsitleva tehnilise aruande põhjal kooskõlas käesoleva määruse artikliga 14 või määruses (EL) 2015/1222 sätestatud kehtiva menetluste kohaselt.

- (20) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid võimsusarvutusi tehes võimsust maksimeerima, võttes arvesse otsemakseta parandusmeetmeid ja järgides võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjate talitluskindluse piire. Kui arvutuse tulemusel ei saavutata võimsust, mis on võrdne käesolevas määruses sätestatud miinimumvõimsusega või ületab seda, peaksid piirkondlikud koordineerimiskeskused kaaluma võimsuse miinimumvõimsuseni suurendamiseks kõiki kättesaadavaid otsemakseta parandusmeetmeid, sealhulgas ümberjaotamise potentsiaali võimsusarvutusalaade piires ja nende vahel, järgides samas võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjate talitluskindluse piire. Põhivõrguettevõtjad peaksid vastavalt käesolevale määrusele esitama täpse ja läbipaistva aruande võimsuse arvutamise kõigi aspektide kohta ja tagama, et kogu piirkondlikele koordineerimiskeskustele edastatav teave oleks täpne ja eesmärgipärane.
- (21) Võimsusarvutustes peaksid piirkondlikud koordineerimiskeskused välja arvutama piirkonnaülese võimsuse, kasutades põhivõrguettevõtjalt saadud andmeid, mis järgivad nende põhivõrguettevõtjate vastavate juhtimispiirkondade talitluskindluse piire. Põhivõrguettevõtjatel peaks olema õigus kalduda koordineeritud võimsusarvutusest kõrvale, kui selle rakendamine tooks kaasa võrguelementide talitluskindluse piiride rikkumise nende juhtimispiirkonnas. Selliseid kõrvalekaldeid tuleks hoolikalt jälgida ja neist läbipaistvalt aru anda, et vältida kuritarvitusi ja tagada, et turuosalistele kättesaadavaks tehtavat võrkudevaheliste ühenduste võimsust ei piirataks mõne pakkumispiirkonna ülekandevõime piiratud probleemi lahendamiseks. Kui on koostatud tegevuskava, tuleks selles kõrvalekaldeid arvesse võtta ja uurida nende põhjusi.

- (22) Peamiste turupõhimõtetega tuleks ette näha, et elektri hinnad määratakse kindlaks pakkumise ja nõudlusega. Elektri hinnad peaksid andma märku elektrivajadusest, andes turupõhise stiimuli investeerida sellistesse paindlikkuse allikatesse nagu paindlik tootmine, ühendamine, tarbimiskaja ja salvestamine.
- (23) Kuigi elektrisektori CO₂-heite vähendamine koos taastuvatest energiaallikatest toodetud energia muutumisega turu oluliseks osaks on üks energialiidu eesmärke, on oluline kõrvaldada piiriülese kaubanduse olemasolevad tõkked ning soodustada investeerimist toetavasse taristusse, nt paindlikumasse tootmisse, ühendamisse, tarbimiskajasse ja energia salvestamisse. Selleks et toetada üleminekut muutlikule ja hajatootmisele ning tagada, et energiaturu põhimõtted on liidu tulevaste elektriturgude aluseks, on oluline keskenduda uuesti lühiajalistele turgudele ja nappusest juhinduvale hinnakujundusele.

- (24) Lühiajalised turud suurendavad likviidsust ja konkurentsivõimet, kuna võimaldavad suuremal hulgal ressurssidel, eriti paindlikumatel ressurssidel, täiel määral turul osaleda. Tulemuslik nappusest juhinduv hinnakujundus soodustab turuosaliste reageerimist turusignaalidele ja kättesaadavust siis, kui turg seda kõige rohkem vajab, ning sellega tagatakse, et nende kulud hüvitatakse hulgimüügiturul. Seepärast on oluline tagada, et kõrvaldatakse halduslikud ja kaudsed hinnalaed, et võimaldada nappusest juhinduvat hinnakujundust. Turustruktuuriga täieliku lõimimise korral aitavad lühiajalised turud ja nappusest juhinduv hinnakujundus kaotada muid selliseid turgu moonutavaid meetmeid nagu reservvõimsuse mehhanismid, et tagada varustuskindlus. Samal ajal ei tohiks nappusest juhinduv hinnakujundus ilma hulgimüügituru hinnalagedeta pärssida lõpptarbijate ning eriti kodutarbijate, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja tööstustarbijate võimalust maksta kindlat ja stabiilset hinda.
- (25) Piiramata Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, vähendavad erandid sellistest peamistest turupõhimõtetest nagu tasakaalustamiskohustus, turupõhine edastamine jai koormuse ümberjaotamine paindlikkussignaale ning takistavad selliste lahenduste arendamist nagu salvestamine, tarbimiskaja ja agregeerimine. Kuigi erandid on endiselt vajalikud, et hoida ära liigset halduskoormust teatavatele turuosalistele ning eriti kodutarbijatele ja VKEdele, ei ole laialdased erandid, mis hõlmavad kogu tehnoloogiat, kooskõlas eesmärgiga saavutada tõhus CO₂-heite turupõhise vähendamise protsess, ning erandid tuleks seega asendada sihipärasemate meetmetega.

- (26) Tõhusa konkurentsi eeltingimuseks elektrienergia siseturul on mittediskrimineerivad, läbipaistvad ja piisavad tasud võrgu, sealhulgas ülekandesüsteemi ühendusliinide kasutamise eest.
- (27) Võrkudevahelise ühenduse võimsuste koordineerimata vähendamine piirab järjest rohkem elektrienergia vahetust liikmesriikide vahel ja on muutunud tõsiseks takistuseks toimiva elektrienergia siseturu väljaarendamisele. Võrkudevaheliste ühenduste ja kriitiliste võrguelementide võimsuse maksimaalne tase peaks seega olema nii suur kui võrgu turvalise talitluse ohutusnormid võimaldavad, sealhulgas järgides eriolukordade jaoks ette nähtud julgeolekunõudeid (N-1). Võimsuse taseme seadmisel silmusvõrgus tuleb siiski järgida teatavaid piiranguid. Piirkonnaülese kauplemise jaoks tuleb kehtestada saadaoleva võimsuse selge miinimumtase, et vähendada ringvoogude ja sisemise ülekandevõime piiratud mõju piirkonnaülesele kauplemisele ning anda turuosalistele prognoositav võimsuse väärtus. Kui kasutatakse voopõhist meetodit, peaks miinimumvõimsus määrama talitluskindluse piire järgides piirkonnaülese või sisese kriitilise võrguelemendi võimsuse miinimumosa, mida kasutatakse koordineeritud võimsusarvutuse sisendväärtusena määruse (EU) 2015/1222 kohaselt, võttes arvesse eriolukordi. Kogu ülejäänud osa võimsusest võib kasutada talitluskindluse varuks ning ring- ja sisevoogude jaoks. Lisaks peaks prognoositavate võrgu turvalisusprobleemide korral olema võimalik teha piiratud üleminekuetapi jooksul erandeid. Eranditega peaksid kaasnema pikaajalist lahendust pakkuv metoodika ja projektid.

- (28) Ülekandevõimsus, millele kohaldatakse netoülekandevõimsuse meetodi kasutamise korral 70 %-list miinimumvõimsust, on aktiivvõimsuse maksimaalne ülekanne, mille puhul on järgitud talitluskindluse piire ja võetud arvesse erandolukordi. Kõnealuse võimsuse koordineeritud arvutuses võetakse arvesse ka asjaolu, et elektrivõod jagunevad üksikute komponentide vahel ebaühtlaselt ning see ei seisne üksnes üksikute ühendusliinide võimsuste summeerimises. Kõnealuse võimsuse puhul ei võeta arvesse ei ringvooge, sisevooge ega talitluskindluse varu, mida on juba arvesse võetud ülejäänud 30 % raames.
- (29) Oluline on vältida konkurentsi moonutamist, mis tuleneb sellest, et põhivõrguettevõtjad liikmesriikides kasutavad erinevaid ohutus-, talitus- ja planeerimismorme. Lisaks sellele peavad olemasolevad edastamisvõimsused ning neid mõjutavad ohutus-, planeerimis- ja talitlusnormid olema turuosalistele läbipaistvad.
- (30) Selleks et tõhusalt juhtida vajalikke investeeringuid, peavad hinnad andma märku, kus elektrit on kõige rohkem vaja. Piirkondlikus elektrisüsteemis eeldavad õiged asukohasignaalid pakkumispirkondade ühetaolist, objektiivset ja kindlat kindlaksmääramist läbipaistva protsessi kaudu. Selleks et tagada liidu elektrivõrgu tõhus toimimine ja kavandamine ning tõhusad hinnasignaalid uue tootmisvõimsuse, tarbimiskaja ja ülekandetaristuga seoses, peaksid pakkumispirkonnad kajastama ülekandevõime struktuurset piiratust. Eelkõige ei tohiks piirkonnaülest võimsust vähendada ülekandevõime sisemise piiratusega seotud probleemide lahendamiseks.

- (31) Pakkumispriirkondade optimeerimise lahkevate põhimõtete arvessevõtmiseks, ohustamata likviidseid turge ja võrku tehtavaid investeeringuid, tuleks ülekandevõime piiratusega toimetulekuks ette näha kaks võimalust. Liikmesriikidel peaks olema õigus valida pakkumispriirkondade struktuuri muutmise ja selliste meetmete vahel nagu võrgu tugevdamine ja võrgu optimeerimine. Otsuse lähtepunkt peaks olema pikaajalise struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastamine liikmesriigi põhivõrguettevõtja või -ettevõtjate poolt, Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (ENTSO-E) poolt aruandes ülekandevõime piiratuse kohta või pakkumispriirkondade läbivaatamise kaudu. Kõigepealt peaksid liikmesriigid püüdma jõuda ühisele seisukohale selles, kuidas oleks kõige parem ülekandevõime piiratusega toime tulla. Selle käigus võivad liikmesriigid vastu võtta mitut riiki hõlmavaid või riiklikke tegevuskavasid ülekandevõime piiratusega toimetulekuks. Nende liikmesriikide suhtes, kes võtavad ülekandevõime piiratuse ületamiseks vastu tegevuskava, tuleks kohaldada võrkudevaheliste ühenduste järkjärgulise avamise ajavahemikku lineaarse kava kujul. Kui selline tegevuskava on ellu viidud, peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas muuta pakkumispriirkonna (-priirkondade) struktuuri või võtta ülejäänud ülekandevõime piiratuse ületamiseks parandusmeetmeid, mille kulud kannavad nad ise. Viimasel juhul ei tohiks pakkumispriirkondade struktuuri muuta liikmesriigi tahte vastaselt, tingimusel et minimaalne võimsus on saavutatud. Minimaalne võimsustase, mida tuleks koordineeritud võimsusarvutuses kasutada, peaks olema kriitilise võrguelemendi võimsuse osakaal, mis määratakse kindlaks määruse (EL) 2015/1222 kohase valikuprotsessiga, pärast seda kui on järgitud eriolukordade jaoks ette nähtud talitluskindluse piire, või kui voogudepõhise lähenemise korral järgitakse eriolukordade jaoks ette nähtud talitluskindluse piire samaaegselt. Viimase võimalusena peaks olema võimalik võtta vastu pakkumispriirkonna struktuuri käsitlev komisjoni otsus, ja sellega peaks olema võimalik muuta ainult nende liikmesriikide pakkumispriirkondade struktuuri, kes on valinud pakkumispriirkondade jagamise või kes ei ole saavutanud minimaalset võimsustaset.

- (32) Elektrisüsteemi CO₂-heite tõhus vähendamine turu lõimimise abil eeldab piiriülese kaubanduse tõkete süstemaatilist kõrvaldamist, et vähendada turu killustatust ja võimaldada liidu energiatarbijatel saada lõimitud elektriturust eelistest ja konkurentsist täiel määral kasu.
- (33) Käesolevas määruses tuleks sätestada kõik tarifytseerimise ja võimsuste jaotamise aluspõhimõtted ning näha ette selliste suuniste kasutuselevõtt, kus asjaomased põhimõtted ja meetodikat on veelgi üksikasjalikumalt sõnastatud, et võimaldada kiiret kohanemist muutuvate olukordadega.
- (34) Ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamine peaks andma põhivõrguettevõtjatele ja turuosalistele õigeid majanduslikke signaale ning tuginema turumehhanismidele.
- (35) Avatud, konkurentsile rajatud turul peaksid nende ülekandesüsteemide käitajad, millest piiriüleised võimsusvood pärinevad, ja nende ülekandesüsteemide käitajad, milles kõnealused võimsusvood lõpevad, hüvitama põhivõrguettevõtjatele kulutused seoses piiriüleste võimsusvoogude vastuvõtuga nende kuuluvate võrkude kaudu.
- (36) Põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitismehhanismist tulenevaid makseid ja laekumisi tuleks siseriiklike võrgutariifide kehtestamisel arvesse võtta.
- (37) Võrgule piiriülese juurdepääsu eest tegelikult makstav summa võib märkimisväärselt kõikuda, sõltudes asjaomastest põhivõrguettevõtjatest ning liikmesriikides kohaldatud tarifytseerimissüsteemi struktuursetest erinevustest. Seetõttu on vaja teatavat ühtlustamist, et vältida moonutuste tekkimist kaubanduses.

- (38) Ülekandevõime piiratuse juhtimisest saadud tulude kasutamine peaks toimuma õigusnormide kohaselt, välja arvatud juhul, kui asjakohase võrkudevahelise ühenduse eri laad õigustab vabastust kõnealustest õigusnormidest.
- (39) Selleks et tagada kõigile turuosalistele võrdsed tingimused, tuleks võrgutariife kohaldada nii, et nendega ei diskrimineeritaks ei jaotustasandi ega ülekandetasandi tootmisvõimsust positiivselt ega negatiivselt. Võrgutariifidega ei tohiks diskrimineerida energia salvestamist ega vähendada stiimulit osaleda tarbimiskajas või takistada energiatõhususe edendamist.
- (40) Selleks et suurendada läbipaistvust ja võrreldavust tariifide kindlaksmääramisel, kui pakkumiste ühtlustamine ei tundu olevat asjakohane, peaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/...¹⁺ loodud Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet („ACER“) esitama parimate tavade aruande tariife käsitlevate metoodikate kohta.
- (41) Selleks et paremini tagada optimaalne investeerimine üleeuroopalisel võrku ja lahendada probleemid, kui olulisi võrkude ühendamise projekte ei saa ellu viia tulenevalt prioriteetide puudumisest riigi tasandil, tuleks kaaluda võimsusjaotustasude kasutamist, mis aitaks tagada kättesaadavust ja säilitada või suurendada ühendvõimsust.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) 2019/... (ELT ...).

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 83/18 (2016/0378(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- (42) Selleks et tagada elektri ülekandevõrgu optimaalne haldamine ja võimaldada piiriülest elektrienergiaga kauplemist ja selle tarnimist liidus, tuleks luua ENTSO-E. ENTSO-E peaks täitma oma ülesandeid kooskõlas liidu konkurentsioiguse normidega, mida jätkuvalt kohaldatakse ka ENTSO-E otsuste suhtes. ENTSO-E ülesanded peaksid olema täpselt määratletud ja tema töömeetod peaks tagama tõhususe ja läbipaistvuse. ENTSO-E poolt koostatavate võrgueeskirjade eesmärk ei ole asendada riigisiseste küsimuste jaoks vajalikke siseriiklikke võrgueeskirju. Kuna tõhusamaid edusamme on võimalik saavutada piirkondliku lähenemisviisi kaudu, peaksid põhivõrguettevõtjad looma üldise koostööstruktuuri raames piirkondlikud struktuurid, tagades samas piirkondliku tasandi tulemuste kokkusobivuse liidu tasandi võrgueeskirjade ja kümneaastase mittesiduva võrkude arengukavaga. Liikmesriigid peaksid edendama koostööd ning kontrollima võrgu tõhusust piirkondlikul tasandil. Piirkondliku tasandi koostöö peaks ühilduma edusammudega konkurentsivõimelise ja tõhusa elektrienergia siseturu suunas.

- (43) ENTSO-E peaks läbi viima Euroopa ressursside piisavuse keskpika kuni pika perioodi hindamise, mis oleks objektiivne alus ressursside piisavusega seotud probleemide hindamiseks. Reservvõimsuse mehhanismi raames käsitletava ressursside piisavuse probleemi aluseks peaks olema Euroopa ressursside piisavuse hindamine. Seda hindamist võib täiendada riiklike hindamistega.
- (44) Käesoleva määrusega ette nähtud ressursside piisavuse pika perioodi hindamise metoodikal (prognoos perspektiiviga 10 aastat kuni üks aasta) on teine otstarve kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/...⁺ artiklis 9 osutatud hooajalistel piisavuse hindamisel (prognoos kuni kuus kuud). Keskmise kuni pika perioodi hindamisi kasutatakse peamiselt selleks, et tuvastada piisavusprobleeme ja vajadust reservvõimsuse mehhanismide järele, samal ajal kui hooajalisi piisavuse hindamisi kasutatakse selleks, et anda teada lühiajalistest riskidest, mis järgmise kuue kuu jooksul võivad põhjustada elektritarnete olulist halvenemist. Lisaks sellele teevad piirkondlikud koordineerimiskeskused piirkondlikke piisavuse hindamisi, milles käsitletakse elektri ülekandesüsteemi toimimist. Need on väga lühikest perioodi hõlmavad (prognoos perspektiiviga nädal kuni „päev-ette“) ressursside piisavuse hindamised, mida kasutatakse süsteemi toimivuse kontekstis.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)) sisalduva määruse number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse määruse number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- (45) Enne reservvõimsuse mehhanismide kehtestamist peaksid liikmesriigid hindama regulatiivseid moonutusi, mis aitavad kaasa asjaomasele ressursside piisavuse probleemi tekkele. Liikmesriikidel peaks olema kohustus võtta tuvastatud moonutuste kõrvaldamiseks meetmeid ja kehtestada nende rakendamise ajakava. Reservvõimsuse mehhanisme tuleks kehtestada üksnes selleks, et lahendada piisavusega seotud probleemid, mida selliste moonutuste kõrvaldamine ei aita lahendada.
- (46) Reservvõimsuse mehhanisme kehtestada kavatsevad liikmesriigid peaksid ette nägema ressursside piisavuse sihttasemed läbipaistva ja kontrollitava protsessi kaudu. Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata kindlaks oma soovitatav varustuskindluse tase.
- (47) Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 108 on komisjonil ainupädevus hinnata, kas riigiabi meetmed, mida liikmesriigid võivad kehtestada, on ühitatavad siseturuga. Hindamine toimub ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 alusel ja kooskõlas sätete ja suunistega, mida komisjon võib sel eesmärgil vastu võtta. Käesolev määrus ei piira ELi toimimise lepingust tulenevat komisjoni ainupädevust.
- (48) Olemasolevad reservvõimsuse mehhanismid tuleks käesoleva määruse valguses läbi vaadata.

- (49) Käesolevas määruses tuleks sätestada üksikasjalikud õigusnormid, millega hõlbustatakse tõhusat piiriülest osalemist reservvõimsuse mehhanismides. Põhivõrguettevõtjad peaksid hõlbustama huvitatud tootjate osalemist teiste liikmesriikide reservvõimsuse mehhanismides. Seepärast peaksid nad arvutama võimsused, kuni milleni on piiriülene osalemine võimalik, soodustama osalemist ja kontrollima kättesaadavust. Reguleerivad asutused peaksid tagama piiriüleste õigusnormide täitmise liikmesriikides.
- (50) Reservvõimsuse mehhanismid ei tohiks põhjustada ülekompenseerimist, ja samal ajal peaksid need tagama varustuskindluse. Reservvõimsuse mehhanismid, mis ei ole strateegilised reservid, tuleks seetõttu kujundada nii, et kättesaadavuse eest makstav hind langeks automaatselt nullini, kui selline võimsuse tase, mis oleks energiaturul kasumlik reservvõimsuse mehhanismi puudumisel, on eeldatavasti piisav nõutava võimsustaseme saavutamiseks.
- (51) Selleks et toetada liikmesriike ja piirkondi, kus energiasüsteemi ümberkujundamine on tekitanud sotsiaalseid, tööstuslikke ja majanduslikke raskusi, on komisjon loonud söetööstus- ja CO₂-mahukate piirkondade algatuse. Algatuse raames peaks komisjon liikmesriike abistama, andes muu hulgas võimaluse korral sihtotstarbelist rahalist toetust, et võimaldada neis piirkondades nn õiglast üleminekut.

- (52) Võttes arvesse liikmesriikide energiasüsteemide erinevusi ja olemasolevate elektrivõrkude tehnilisi piiranguid, on parim turu lõimimist tagav lähenemisviis tihti piirkondlik. Seega tuleks tugevdada põhivõrguettevõtjate piirkondlikku koostööd. Selleks et tagada tõhus koostöö, tuleks uue õigusraamistikuga ette näha tugevam piirkondlik juhtimine ja regulatiivne järelevalve, selleks tuleks muu hulgas suurendada ACERi otsustusõigust piiriülestes küsimustes. Ka võib osutuda vajalikuks liikmesriikide tõhusam koostöö kriisiolukorras, et suurendada varustuskindlust ja piirata turumoonutusi.
- (53) Põhivõrguettevõtjate piirkondlik koostöö on ametlikult ette nähtud sellega, et põhivõrguettevõtjatel on kohustus osaleda piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite tegevuses. Põhivõrguettevõtjate piirkondlikku koostööd tuleks veelgi edasi arendada täiustatud institutsioonilise raamistikuga, luues piirkondlikke koordineerimiskeskusi. Piirkondlike koordineerimiskeskuste loomisel tuleks arvesse võtta olemasolevaid ja kavandatavaid piirkondliku kooskõlastamise algatusi ning toetada elektrisüsteemide järjest rohkem lõimitud toimimist kogu liidus, tagades nende tõhusa ja kindla toimimise. Seepärast tuleb tagada, et põhivõrguettevõtjate tegevust koordineeritakse piirkondlike koordineerimiskeskuste kaudu kogu liidus. Kui mõne piirkonna põhivõrguettevõtjate koostööd ei koordineeri veel olemasolev või kavandatav piirkondlik koordineerimiskeskus, peaks piirkondliku koordineerimiskeskuse looma või määrama selle piirkonna põhivõrguettevõtja.

- (54) Piirkondlike koordineerimiskeskuste geograafiline ulatus peaks neil võimaldama panustada tulemuslikult põhivõrguettevõtjate tegevuse koordineerimisse piirkondade piires ning selle tulemusel peaks suurenema süsteemi turvalisus ja turu tõhusus. Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid saama tegutseda paindlikult, et täita piirkonnas ülesandeid sellisel viisil, mis sobiks kõige paremini neile usaldatud üksikute ülesannete laadiga.
- (55) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid täitma ülesandeid, mille täitmine piirkondlikul tasandil annab võrreldes riigi tasandiga lisaväärtust. Piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesanded peaksid hõlmama piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite täidetavaid komisjoni määruse (EL) 2017/1485¹ kohaseid ülesandeid ning täiendavaid süsteemi ja turu toimimise ning riskideks valmisolekuga seotud ülesandeid. Piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesanded ei tohiks hõlmata elektrisüsteemi reaalajas toimimist.
- (56) Ülesannete täitmisega peaksid piirkondlikud koordineerimiskeskused aitama saavutada 2030. ja 2050. aasta eesmäärke, mis on sätestatud kliima- ja energiapoliitika raamistikus.
- (57) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid eelkõige tegutsema süsteemi ja turu piirkondliku toimimise huvides. Seega tuleks piirkondlikele koordineerimiskeskustele anda õigused, mis on vajalikud selleks, et koordineerida meetmeid, mida süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad võtavad teatavate ülesannete täitmisel, ning neil peaks olema ülejäänud ülesannete puhul suurem nõuandev roll.

¹ Komisjoni 2. augusti 2017. aasta määrus (EL) 2017/1485, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri (ELT L 220, 25.8.2017, lk 1).

- (58) Piirkondlikele koordineerimiskeskustele ette nähtud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid ei tohiks ületada nende ülesannete täitmisest tulenevaid otseseid vajadusi.
- (59) ENTSO-E peaks tagama, et piirkondlike koordineerimiskeskuste tegevust kooskõlastatakse piirkonna piiride üleselt.
- (60) Selleks et suurendada liidu jaotusvõrkude tõhusust ja tagada tihe koostöö põhivõrguettevõtjate ja ENTSO-E vahel, tuleks luua Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus (edaspidi „ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“). ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded peaksid olema täpselt määratletud ja selle töömeetod peaks tagama liidu jaotusvõrguettevõtjate jaoks tõhususe, läbipaistvuse ja esinduslikkuse. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks võimaluse korral tegema tihedat koostööd ENTSO-E-ga võrgueeskirjade ettevalmistamisel ja rakendamisel ning peaks muu hulgas andma suuniseid hajatootmise ja energia salvestamise lõimimise kohta jaotusvõrgus ja muudes küsimustes, mis on seotud jaotusvõrkude haldamisega. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks võtma piisavalt arvesse ka eripärasid, mis on omased jaotusvõrkudele, mis on ühendatud allavoolu elektrivõrkudega saartel, mis ei ole võrkudevaheliste ühenduste kaudu ühendatud teiste elektrivõrkudega.

- (61) On vaja paremat koostööd ja kooskõlastamist põhivõrguettevõtjate vahel, et luua tõhusa ja läbipaistva piiriülese ülekandevõrkudele juurdepääsu pakkumiseks ja haldamiseks vajalikud võrgueeskirjad ning tagada liidu ülekandesüsteemide kooskõlastatud ja piisavalt tulevikkuvaatav kavandamine ja hea tehniline areng, sealhulgas võrkudevaheliste ühendusvõimsuste loomine, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset. Võrgueeskirjad peaksid järgima ACERi poolt välja töötatud raamsuuniseid, mis ei ole siduvad. ACER peaks osalema võrgueeskirjade kavandite faktilistest asjaoludest lähtuval läbivaatamisel, sealhulgas vaatama läbi kavandite vastavuse raamsuunistele, ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. ACER peaks hindama võrgueeskirjade muutmiseks tehtud ettepanekuid ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. Põhivõrguettevõtjad peaksid haldama oma võrku kooskõlas kõnealuste võrgueeskirjadega.
- (62) Võrgueeskirjade väljatöötamise ja vastuvõtmise kogemused on näidanud, et väljatöötamise protsessi tuleks ühtlustada, tuues selgelt välja, et ACERil on õigus vaadata võrgueeskirjade kava üle enne nende esitamist komisjonile.

- (63) Tagamaks elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimist, tuleks ette näha kord, mis võimaldaks komisjonil vastu võtta otsuseid ja suuniseid, mis muu hulgas puudutavad tarifitseerimist ja võimsuse jaotamist, ning samal ajal tagada vajaduse korral liidu tasandi assotsiatsioonide kaudu reguleerivate asutuste osalemine kõnealuses protsessis. Reguleerivatel asutustel on koos muude liikmesriikide asjaomaste asutustega täita oluline osa elektrienergia siseturu nõuetekohasel toimimisel.
- (64) ENTSO-E kavandatava töö tulemustest on huvitatud kõik turuosalised. Seepärast on tingimata vaja tõhusat konsulteerimisprotsessi ning olemasolevad konsulteerimise soodustamiseks ja ühtlustamiseks loodud struktuurid, nagu reguleerivad asutused või ACER peaksid etendama selles olulist osa.
- (65) Selleks et tagada suurem läbipaistvus liidu kogu elektri ülekandevõrgu osas, peaks ENTSO-E koostama, avaldama ja korrapäraselt ajakohastama kümneaastast mittesiduvat liiduüleste võrkude arengukava. Kõnealune võrgu arengukava peaks hõlmama rakendatavaid elektri ülekandevõrke ja vajalikke piirkondlike võrkude vastastikuseid ühendamisi, mis on olulised ärilistel kaalutlustel või varustuskindluse seisukohast.

- (66) Tuleks tugevalt toetada investeeringuid uude suuremahulisse taristusse, tagades samas elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimise. Selleks et suurendada nõuete täitmisest vabastatud alalisvooluvõrkude vaheliste ühenduste positiivset mõju konkurentsile ja varustuskindlusele, tuleks projektide kavandamisetapis kontrollida turu huvi ja vastu võtta ülekandevõime piiratuse juhtimise normid. Kui alalisvooluvõrkude vahelised ühendused asuvad rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, peaks ACER menetlema viimase instantsina nõuete täitmisest vabastamise taotlust, et võtta paremini arvesse selle piiriülest mõju ja lihtsustada selle haldamist. Lisaks peaks nõuete täitmisest vabastatud suurte taristuprojektide ehitamise erilist riskiprofiili silmas pidades olema tarne- ja tootmishuve omavatel ettevõtjatel asjaomaste projektide puhul võimalik täieliku eraldamise õigusnormidest ajutiselt kõrvale kalduda. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1228/2003¹ kohaselt antud vabastusi kohaldatakse kuni määratud tähtaja lõpuni, nagu on otsustatud antud vabastusotsustes. Avamere kaheotstarbelisele elektritaristule (nn avamere hübriidvarad), mis ühendab endas avamere tuuleenergia transporti rannikule ja võrkudevahelisi ühendusi, peaks samuti olema võimalik anda vabastus, näiteks alalisvooluvõrkude vaheliste uute ühenduste suhtes kohaldatavate normide alusel. Vajaduse korral tuleks õigusraamistikus võtta nõuetekohaselt arvesse selliste varade eriolukorda, et ületada ühiskondlikult kulutõhusate avamere hübriidvarade realiseerimise takistused.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1228/2003, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses (ELT L 176, 15.7.2003, lk 1).

- (67) Selleks et suurendada usaldust turul, peavad turuosalisel olema kindlad, et valitseva seisundi kuritarvitamise eest on võimalik määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi. Pädevatele asutustele tuleks anda pädevus tõhusalt uurida vihjeid turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta. Seepärast on vajalik, et pädevatel asutustel oleks juurdepääs andmetele, mis annavad teavet tarnijate tegevusega seotud otsuste kohta. Elektriturul teevad paljusid asjakohaseid otsuseid tootjad, kes peaksid hoidma otsustega seonduva teabe pädevatele asutustele kindlaksmääratud ajavahemikul kättesaadavana ja kergesti ligipääsetavana. Pädevad asutused peaksid ühtlasi regulaarselt jälgima, kas põhivõrguettevõtjad järgivad õigusnorme. Sellest kohustusest peaksid olema vabastatud väiketootjad, kellel puudub tegelik võimekus turgu moonutada.
- (68) Liikmesriikidel ja pädevatel asutustel peaks olema kohustus anda komisjonile asjakohast teavet. Komisjon peaks sellist teavet käsitlema konfidentsiaalsena. Komisjonil peaks vajaduse korral olema võimalus nõuda asjakohast teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt, tingimusel et pädevaid asutusi teavitatakse.
- (69) Liikmesriigid peaksid kehtestama käesoleva määruse sätete rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja tagama nende rakendamise. Kehtestatud karistused peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

- (70) Liikmesriigid, energiaühenduse osalisriigid ja muud kolmandad riigid, kes kohaldavad käesolevat määrust või kuuluvad Mandri-Euroopa sünkroonlasse, peaksid tegema tihedat koostööd kõigis küsimustes, mis käsitlevad integreeritud elektrikauplemispiirkonna arendamist, ega tohiks võtta meetmeid, mis ohustavad elektriturgude või liikmesriikide ja osalisriikide varustuskindluse täiendavat integreerimist tulevikus.
- (71) Määruse (EÜ) nr 714/2009 vastuvõtmise ajal olid liidu tasandil kehtestatud ainult üksikuid elektrienergia siseturgu käsitlevaid norme. Sellest ajast on liidu siseturg muutunud keerulisemaks turgudega toimuvate põhjapanevate muutuste tõttu, mis puudutavad eelkõige muutliku taastuvelektri tootmise kasutuselevõttu. Seetõttu on võrgueeskirjad ja suunised muutunud väga laiahaardeliseks ja kõikehõlmavateks ning reguleerivad nii tehnilisi kui ka üldiseid küsimusi.

- (72) Selleks et tagada turu tõhusaks toimimiseks vajalik minimaalne ühtlustamise tase, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses teatavate konkreetsete valdkondade mitteolemuslike osadega, mis on turu lõimimise seisukohast olulise tähtsusega. Need õigusaktid peaksid hõlmama teatavate võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmist ja muutmist, kui need täiendavad käesolevat määrust, põhivõrguettevõtjate ja reguleerivate asutuste piirkondlikku koostööd, põhivõrguettevõtjate vahelisi rahalisi hüvitisi ning uusi võrkudevahelisi ühendusi käsitlevate erandeid hõlmavate sätete kohaldamist. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes¹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (73) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 291. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011². Rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust.

¹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (74) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt kehtestada piiriülese elektrikaubanduse ühtlustatud raamistik, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (75) Sidususe ja õiguskindluse tagamiseks ei tohiks miski käesolevas määruses takistada direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklist 66 tulenevate erandite kohaldamist.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

I peatükk

Reguleerimise, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva määruse eesmärk on:

- a) luua alus energialiidu eesmärkide ning eelkõige 2030. aasta kliima- ja energiaraamistiku tõhusaks saavutamiseks, võimaldades anda turusignaale tõhususe, taastuvate energiaallikate osakaalu, varustuskindluse, paindlikkuse ja jätkusuutlikkuse suurendamiseks, CO₂-heite vähendamiseks ja innovatsiooni soodustamiseks;
- b) sätestada lõimitud elektrituru hea toimimise aluspõhimõtted, mis võimaldavad kõigile ressursside pakkujatele ja elektritarbijatele mittediskrimineeriva juurdepääsu turule, ning millega luuakse tarbijatele võimalusi, tagatakse konkurentsivõime ülemaailmsel turul ning tarbimiskaja, energia salvestamine ja energiatõhusus, hõlbustatakse hajanõudluse ja -pakkumise agregeerimist ning võimaldatakse turu ja sektorite lõimimist ja taastuvatest allikatest toodetud elektri turupõhist tasustamist;

- c) kehtestada piiriülest elektrikaubandust käsitlevad õiglased reeglid ning suurendada sel viisil konkurentsi elektrienergia siseturul, võttes arvesse siseriiklike ja piirkondlike turgude konkreetset eripära, sealhulgas seada sisse piiriüleste võimsusvoogude hüvitamise kord, kehtestada ühtlustatud põhimõtted seoses piiriüleste ülekandesüsteemidega ning jaotada olemasolevat ühendusvõimsust siseriiklike ülekandesüsteemide vahel;
- d) soodustada hästi toimiva ja läbipaistva hulgimüügituru teket, mis aitaks tagada kõrgetasemelist elektrienergia varustuskindlust ning kehtestada piiriülese elektrikaubanduse reeglite ühtlustamise mehhanismid.

Artikkel 2

Mõisted

Kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „võrkudevaheline ühendus“ – ülekandeliin, mis kulgeb või ulatub üle liikmesriikidevahelise piiri ning ühendab nende liikmesriikide siseriiklikud põhivõrgud;
- 2) „reguleerivad asutused“ – iga liikmesriigi poolt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 57 lõike 1 kohaselt nimetatud reguleerivad asutused;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 3) „piiriülene võimsusvoog“ – füüsiline elektrienergia voog liikmesriigi ülekandevõrgus, mille tekitab väljaspool liikmesriiki asuvate tootjate, tarbijate või nende mõlema tegevuse mõju selle liikmesriigi ülekandevõrgule;
- 4) „ülekandevõime piiratus“ – olukord, mille puhul ei saa täita kõiki turuosaliste nõudeid kaubelda võrgupiirkondade vahel, sest need mõjutaksid oluliselt tegelikke vooge võrguelementides, mis ei suuda neid vooge mahutada;
- 5) „uus võrkudevaheline ühendus“ – hiljemalt 4. augustiks 2003 lõpetamata võrkudevaheline ühendus;
- 6) „struktuurne ülekandevõime piiratus“ – ülekandesüsteemi ülekandevõime piiratus, mida saab üheselt kindlaks määrata, mida on võimalik prognoosida, mis on geograafiliselt ajaliselt stabiilne ning mis tekib sageli elektrivõrgu tavaseisundis;
- 7) „turukorraldaja“ – üksus, kes osutab teenust, mille abil viiakse kokku elektri müügi- ja ostupakkumised;
- 8) „määratud elektriturukorraldaja“ – turukorraldaja, kelle pädev asutus on nimetanud täitma ülesandeid ühtse järgmise päeva turu mehhanismis või ühtse päevasisese turu mehhanismis;
- 9) „saamata jäänud energia hind“ – hinnanguline maksimaalne elektri hind väljendatuna eurodes MWh kohta, mida tarbijad on nõus maksma elektrikatkestuse ärahoidmise eest;

- 10) „tasakaalustamine“ – kõik tegevused ja protsessid, kõikides ajavahetades, millega põhivõrguettevõtja tagab pidevalt süsteemi sageduse säilitamise eelnevalt kindlaks määratud stabiilsusvahemikus ning vajalikule kvaliteedile vastavatest reservkogustest kinnipidamise;
- 11) „tasakaalustamisenergia“ – energia, mida põhivõrguettevõtjad kasutavad tasakaalustamiseks;
- 12) „tasakaalustamisteenuse osutaja“ – turuosaline, kes pakub põhivõrguettevõtjatele tasakaalustamisenergiat, tasakaalustamisvõimsust või mõlemat;
- 13) „tasakaalustamisvõimsus“ – võimsuse maht, mida tasakaalustamisteenuse osutaja on nõustunud hoidma ja mille kohta tasakaalustamisteenuse pakkuja on nõustunud tegema põhivõrguettevõtjale pakkumisi vastava tasakaalustamisenergia mahu ulatuses lepingu kestuse jooksul;
- 14) „tasakaaluhaldur“ – turuosaline või tema valitud esindaja, kes vastutab tasakaalustamatuse eest elektriturul;
- 15) „tasakaaluarveldusperiood“ – ajavahemik, mille kohta arvutatakse tasakaaluhaldurite tasakaalustamatus;
- 16) „tasakaalustamisenergia hind“ – iga tasakaaluarveldusperioodi kohta iga tasakaalustamatuse jaoks igas suunas arvutatav hind, mis on kas positiivne, null või negatiivne;

- 17) „tasakaalustamisenergia hinnapiirkond“ – ala, mille jaoks arvutatakse tasakaalustamisenergia hind;
- 18) „eelkvalifitseerimine“ – protsess, millega kontrollitakse, kas tasakaalustamisvõimsuse pakkuja täidab põhivõrguettevõtja esitatud nõudeid;
- 19) „reservvõimsus“ – sageduse tagamise reservvõimsus, sageduse hoidmise reservvõimsus ja asendusreservvõimsus, mis peab olema kättesaadav põhivõrguettevõtjale;
- 20) „koormuse eelisjaotus“ – omaedastusmudeli puhul elektriyaamade koormamine, mille aluseks on muud kriteeriumid kui pakkumuste majanduslik järjestus, ning keskdirigeldamise mudeli puhul elektrienergia edastamine elektriyaamadele lähtuvalt muudest kriteeriumidest kui pakkumuste majanduslik järjestus ja võrgupiirangud, seades esikohale teatavad tootmistehnoloogiad;
- 21) „võimsusarvutusala“ – geograafiline piirkond, kus kasutatakse koordineeritud võimsusarvestust;
- 22) „reservvõimsuse mehhanism“ – ajutine meede ressursside piisavuse vajaliku taseme tagamiseks, milleks tasustatakse ressursside omanikke ressursside kättesaadavuse eest, v.a tugiteenustega seotud meetmed ja ülekandevõime piiratud juhtimine;
- 23) „tõhus koostootmine“ – koostootmine, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL¹ II lisas esitatud tingimustele;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

- 24) „näidisprojekt“ – projekt, millega tutvustatakse liidus esmakordselt kasutatavat tehnoloogiat ning mille innovaatus ületab oluliselt praegust tehnoloogilist taset;
- 25) „turuosaline“ – füüsiline või juriidiline isik, kes toodab, ostab või müüb elektrit, tarbimiskaja või salvestamisteenuseid, mis hõlmab kauplemisskorralduste andmist ühel või mitmel elektriturul, sealhulgas tasakaalustamisenergia turgudel;
- 26) „koormuse ümberjaotamine“ – ühe või mitme põhivõrguettevõtja või jaotussüsteemiettevõtja algatatud meede, sealhulgas võimsuse piiramine, millega muudetakse tootmisgraafikut, koormusgraafikut või mõlemat eesmärgiga muuta füüsilisi vooge elektrisüsteemis ja leevendada füüsilise ülekandevõime piiratust või tagada muul moel süsteemi turvalisus;
- 27) „vahetuskauba tegemine“ – piirkonnaülene kauplemine kahe pakkumispirkonna vahel, mille võrguettevõtjad on algatanud füüsilise ülekandevõime piiratuse leevendamiseks;
- 28) „energiatootmisüksus“ – üksus, mis muundab primaarenergia elektrienergiaks ja mis koosneb ühest või mitmest võrku ühendatud energiatootmismoodulist;

- 29) „keskdispetšerjuhtimise mudel“ – plaanimise ja koormuse jaotamise mudel, mille puhul nii tootmise kui ka tarbimise graafikud ning tootmis- ja tarbimisüksuste koormusjaotuse selliste üksuste osas, kelle koormusi saab jaotada, määrab põhivõrguettevõtja ühendplaanimise käigus;
- 30) „omajaotuse mudel“ – plaanimise ja koormuse jaotamise mudel, mille puhul nii tootmise kui ka tarbimise graafikud ning tootmis- ja tarbimisüksuste koormusjaotuse määravad kõnealuste üksuste graafiku koostajad;
- 31) „tasakaalustamise standardtoode“ – ühtlustatud tasakaalustamistoodet tasakaalustamisteenuste vahetamiseks, nagu selle on määratlenud koos kõik põhivõrguettevõtjad;
- 32) „tasakaalustamise eritoodet“ – tasakaalustamistoodet, mis ei ole tasakaalustamise standardtoode;
- 33) „volitatud ettevõtja“ – üksus, kellele on delegeeritud konkreetsed ülesanded või kohustused, mis on käesoleva määruse või muu liidu õigusaktiga pandud põhivõrguettevõtjale või määratud elektriturukorraldajale, ja mille on kõnealusele üksusele delegeerinud see põhivõrguettevõtja või määratud elektriturukorraldaja või määranud liikmesriik või reguleeriv asutus;
- 34) „tarbija“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 1 määratletud tarbija;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 35) „lõpptarbija“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 3 määratletud lõpptarbija;
- 36) „hulgimüüja“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 2 määratletud hulgimüüja;
- 37) „kodutarbija“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 4 määratletud kodutarbija;
- 38) „väikeettevõtja“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 7 määratletud väikeettevõtja;
- 39) „aktiivne tarbija“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 8 määratletud aktiivne tarbija;
- 40) „elektriturg“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 9 määratletud elektriturg;
- 41) „tarnimine“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 12 määratletud tarnimine;
- 42) „elektrivarustusleping“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 13 määratletud elektrivarustusleping;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

- 43) „agregeerimine“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 18 määratletud agregeerimine;
- 44) „tarbimiskaja“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 20 määratletud tarbimiskaja;
- 45) „nutiarvestisüsteem“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 23 määratletud nutiarvestisüsteem;
- 46) „koostalitlusvõime“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 24 määratletud koostalitlusvõime;
- 47) „jaotamine“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 28 määratletud jaotamine;
- 48) „jaotusvõrguettevõtja“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 29 määratletud jaotusvõrguettevõtja;
- 49) „energiatõhusus“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 30 määratletud energiatõhusus;
- 50) „taastuvatest energiaallikates toodetud energia“ või „taastuenergia“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 31 määratletud taastuvatest energiaallikates toodetud energia;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse direktiivi number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- 51) „hajatootmine“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 32 määratletud hajatootmine;
- 52) „ülekandmine“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 34 määratletud ülekandmine;
- 53) „põhivõrguettevõtja“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 35 määratletud põhivõrguettevõtja;
- 54) „võrgukasutaja“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 36 määratletud võrgukasutaja;
- 55) „elektritootmine“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 37 määratletud elektritootmine;
- 56) „tootja“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 38 määratletud tootja;
- 57) „ühendatud süsteem“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 40 määratletud ühendatud süsteem;
- 58) „väike eraldatud võrk“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 42 määratletud väike eraldatud võrk;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse direktiivi number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

- 59) „väike ühendatud võrk“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 43 määratletud väike ühendatud võrk;
- 60) „tugiteenus“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 48 määratletud tugiteenus;
- 61) „sagedusega mitteseotud tugiteenus“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 49 määratletud sagedusega mitteseotud tugiteenus;
- 62) „energia salvestamine“ – direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 2 punktis 59 määratletud energia salvestamine;
- 63) „piirkondlik koordineerimiskeskus“ – käesoleva määruse artikli 35 alusel loodud piirkondlik koordineerimiskeskus;
- 64) „energia hulgimüügiturg“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011¹ artikli 2 punktis 6 määratletud energia hulgimüügiturg;
- 65) „pakkumisvöönd“ – suurim geograafiline ala, mille ulatuses turuosalisel saavad energiaga kaubelda ilma võimsust jaotamata;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number ning esitada joonealuses märkuses kõnealuse direktiivi number, kuupäev, pealkiri ja ELT avaldamisviide.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1).

- 66) „võimsuse jaotamine“ – võõndiülese võimsuse eraldamine;
- 67) „kontrollpiirkond“ – ühendatud võrgu terviklik osa, mida juhib üks kindel võrguettevõtja ning mis hõlmab seotud tegelikke koormusi ja/või olemasolevaid tootmisüksusi;
- 68) „koordineeritud netoülekandevõimsus“ – võimsuse arvutamise meetod, mille järgi eelnevalt hinnatakse ja määratletakse külgnevate pakkumisvõõndide vaheline maksimaalne energiaga kauplemise kogus;
- 69) „kriitiline võrguelement“ – võimsuse arvutamisel arvesse võetav võrguelement pakkumisvõõndi sees või pakkumisvõõndite vahel, mis piirab kaubeldava energia kogust;
- 70) „võõndiülene võimsus“ – ühendatud võrgu võime tegeleda pakkumisvõõndite vahelise energia edastamisega;
- 71) „energiatootmisüksus“ – tootmisüksusesse kuuluv elektri tootja.

II peatükk

Elektrituru üldnormid

Artikkel 3

Elektriturgude toimimise põhimõtted

1. Liikmesriigid, reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad, turukorraldajad ja volitatud ettevõtjad tagavad, et elektrituru toimimise aluseks on järgmised põhimõtted:
 - a) hinnad kujunevad pakkumise ja nõudluse alusel;
 - b) turureeglid soodustavad hindade vaba kujunemist ja hoiavad ära tegevust, mis takistab hindade kujunemist pakkumise ja nõudluse alusel;
 - c) turureeglid soodustavad paindlikuma tootmise arendamist, säästvat, vähese CO₂-heitega tootmist ja paindlikumat pakkumist;
 - d) tarbijatel on võimalik saada kasu turuvõimalustest ja konkurentsivõimelisematest jaemüügiturgudest ning neil on õigus tegutseda turuosalisena energiaturul ja energiasüsteemi ümberkujundamises;

- e) lõpptarbijate ja väikeettevõtjate osalemist turul soodustatakse sellega, et elektriturul ühispakkumiste tegemiseks võimaldatakse mitme elektrienergia tootmisüksuse toodangu või mitme tarbimisüksuse koormuse koondamist ning tagatakse ühine käitamine elektrisüsteemis, kooskõlas liidu konkurentsioigusega;
- f) turureglid soodustavad elektrisüsteemi ja seega majanduse CO₂-heite vähendamist, sealhulgas võimaldades lõimida taastuvatest energiaallikatest pärit elektrit ja luues energiatõhususe stiimuleid;
- g) turureglid pakuvad sobivaid stiimuleid investeerimiseks tootmisse, eelkõige pikaajaliste investeeringute tegemiseks vähese CO₂-heitega ja säästvasse elektrisüsteemi, energia salvestamisse, energiatõhususse ja tarbimiskajasse turu vajaduste rahuldamiseks, ning edendavad ausat konkurentsi ja tagavad nii varustuskindluse;
- h) järk-järgult kaotatakse pakkumispriirkondade või liikmesriikide vaheliste piiriüleste võimsusvoogude ja piiriüleste tehingute takistused elektri- ja seotud teenuste turgudel;
- i) turureglitega nähakse ette piirkondlik koostöö, kui see on tõhus;
- j) ohutu ja säästev tootmine, salvestamine ja tarbimiskaja toimuvad turul võrdsetel alustel ning liidu õiguses sätestatud nõuete kohaselt;
- k) oma toodetud elektri müümise eest vastutavad otse või kaudselt kõik tootjad;

- l) turureeglid soodustavad näidisprojektide väljaarendamist säästvateks, ohututeks ja vähese CO₂-heitega energiaallikateks, tehnoloogiateks või süsteemideks ja nende kasutamist ühiskonna hüvanguks;
- m) turureeglid võimaldavad tootmisvõimsuste, energia salvestamise ja tarbimiskaja tõhusat koormamist;
- n) turureeglid võimaldavad elektritootjatel ning energiasalvestus- ja elektrivarustusettevõtjatel turule siseneda ja sealt väljuda, lähtuvalt sellest, kui kasulikuks nad hindavad oma tehinguid majanduslikult ja rahaliselt;
- o) selleks et võimaldada turuosalistel olla turupõhiselt kaitstud hinnakõikumisega seotud riskide vastu ning et leevendada ebakindlust seoses investeeringute tasuvusega, on börsil võimalik läbipaistvalt kaubelda pikaajaliste riskimaandamise toodetega ning pikaajaliste elektrienergia tarnelepingute üle saab pidada läbirääkimisi börsiväliselt, järgides liidu konkurentsioigust;
- p) turureeglid lihtsustavad toodetega kauplemist kogu liidus ja regulatiivsetes muudatustes võetakse arvesse nii lühiajalistele kui ka pikaajalistele forward- ja futuuriturgudele ja -toodetele avalduvat mõju;
- q) turuosalistel on õigus saada juurdepääs põhivõrgule ja jaotusvõrgule objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.

Artikkel 4

Õiglane üleminek

Komisjon toetab liikmesriike, kes kehtestavad riikliku strateegia söel ja muudel tahketel fossiilkütustel põhineva energiatootmise ja nende kaevandamise mahu järkjärguliseks vähendamiseks kõigi kättesaadavate vahenditega, et võimaldada struktuurimuutustest mõjutatud piirkondades õiglast üleminekut puhtale energiale. Komisjon aitab liikmesriikidel tulla toime puhtale energiale ülemineku sotsiaalse ja majandusliku mõjuga.

Komisjon teeb tihedat koostööd söetööstus- ja CO₂-mahukate piirkondade sidusrühmadega, soodustab olemasolevate rahaliste vahendite ja programmide kättesaadavust ja kasutamist ning ergutab vahetama häid tavasid, sealhulgas arutama tööstuse tegevuskavasid ja ümberõppe vajadusi.

Artikkel 5

Tasakaalustamiskohustus

1. Kõik turuosalisel vastutavad süsteemi tasakaalustatuse eest („tasakaalustamiskohustus“). Sel eesmärgil on turuosalisel kas tasakaaluhaldurid või delegeerivad oma kohustused lepingu alusel enda poolt valitud tasakaaluhaldurile. Kõik tasakaaluhaldurid vastutavad tasakaalustamatuse eest rahaliselt ning püüavad tasakaalu saavutada või aidata elektrisüsteemil tasakaalu saavutada.

2. Liikmesriigid võivad teha erandeid tasakaalustamiskohustusest üksnes järgmistel juhtudel:
- a) uuendusliku tehnoloogia näidisprojektid, mille peab heaks kiitma reguleeriv asutus, tingimusel et nimetatud erandid on ajaliselt ja ulatuse poolest piiratud sellega, mis on näidisprojekti eesmärgi saavutamiseks vajalik;
 - b) energiatootmisüksused, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ja mille ülesseatud elektrivõimsus on alla 400 kW;
 - c) seadmed, mille puhul saadakse toetust, mille komisjon on heaks kiitnud vastavalt ELi toimimise lepingu artiklites 107, 108 ja 109 sätestatud liidu riigiabi õigusnormidele ja mis on tellitud enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
- Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, võivad liikmesriigid motiveerida tasakaalustamiskohustusest osaliselt või täielikult vabastatud turuosalisi võtma tasakaalu eest täielikku vastutust.
3. Kui liikmesriik teeb lõike 2 kohase erandi, tagab ta, et rahalist vastutust tasakaalustamatuse eest kannab mõni teine turuosaline.
4. Alates 1. jaanuarist 2026 tellitud energiatootmisüksuste puhul kohaldatakse lõike 2 punkti b üksnes selliste tootmisseadmete suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ülesseatud elektrivõimsusega alla 200 kW.

Artikkel 6
Tasakaalustamisturg

1. Tasakaalustamisturud, sealhulgas eelkvalifitseerimine, tuleb korraldada nii, et:
 - a) tagatud on turuosaliste mittediskrimineerimine, võttes arvesse elektrisüsteemi erinevaid tehnilisi vajadusi ning tootmisallikate, energia salvestamise ja tarbimiskaja erinevaid tehnilisi võimalusi;
 - b) tagatud on teenuste läbipaistev ja tehnoloogiliselt neutraalne määratlemine ning nende läbipaistev turupõhine hankimine;
 - c) tagatud on kõikidele turuosalistele mittediskrimineeriv juurdepääs – kas individuaalne või koondjuurdepääs –, muu hulgas erinevatest taastuvatest energiaallikatest saadud elektrienergiale, tarbimiskajale ja energia salvestamisele;
 - d) arvestatakse vajadust võtta arvesse muutliku tootmise üha suurenevat osakaalu ja tarbimiskaja suurenemist ning uute tehnoloogiate kasutuselevõttu.
2. Tasakaalustamisenergia hind ei tohi olla tasakaalustamisvõimsuse lepingus eelnevalt kindlaks määratud. Hankemenetlused peavad olema läbipaistvad vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 40 lõikele 4, ja samas tuleb kaitsta tundlikku äriteabe konfidentsiaalsust.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

3. Tasakaalustamisturud peavad tagama talitluskindluse, võimaldades samal ajal piirkonnaülest võimsust maksimaalselt kasutada ja seda tõhusal ajavahemikeüleselt jaotada vastavalt artiklile 17.
4. Tasakaalustamise standardtoodete ja tasakaalustamise eritoodete tasakaalustamisenergia tasaarvestus tugineb hinnakujunduse marginaalile (piirkulupõhine), välja arvatud juhul, kui kõik reguleerivad asutused kiidavad heaks alternatiivse hinnakujunduse meetodi, mille aluseks on kõikide põhivõrguettevõtjate ühine ettepanek lähtuvalt analüüsist, mis näitab, et alternatiivne hinnakujundusmeetod on tõhusam.

Turuosalistel peab olema lubatud teha pakkumisi võimalikult lähedal reaalajale ning tasakaalustamisenergia sulgemisaeg ei tohi olla varasem kui piirkonnaülest tehingute sulgemisaeg päevasisesel turul.

Keskdispetšerjuhtimise mudelit kohaldavad põhivõrguettevõtjad võivad kehtestada täiendavad eeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud tasakaalustamissuunistele.

5. Tasakaaluarveldusel lähtutakse hinnast, mis kajastab energia väärtust reaalajas.
6. Tasakaalustamisenergia hinnapiirkond peab olema võrdne pakkumispriirkonnaga, välja arvatud keskdispetšerjuhtimise mudeli korral, kui tasakaalustamisenergia hinnapiirkond võib moodustada osa pakkumispriirkonnast.
7. Reservvõimsust mõõdavad põhivõrguettevõtjad ning seda hõlbustatakse piirkondlikul tasandil.

8. Tasakaalustamisvõimsuse hankimist teostavad põhivõrguettevõtjad ja seda võidakse hõlbustada piirkondlikul tasandil. Piiriülese võimsuse reserveerimist võib sel eesmärgil piirata. Tasakaalustamisvõimsuse hankimine peab olema turupõhine ja korraldatud nii, et sellega tagatakse turuosaliste mittediskrimineerimine eelkvalifitseerimisel puhul, vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 40 lõikele 4, sõltumata sellest, kas turuosalised osalevad individuaalselt või agregeerimise teel.

Tasakaalustamisvõimsuse hankimine põhineb esmaturul, välja arvatud juhul kui, ja sel määral, mil reguleeriv asutus on teinud erandi, et lubada turupõhise hanke teiste vormide kasutamise põhjusel, et tasakaalustamisteenuste turul puudub konkurents. Erandid kohustusest hankida tasakaalustamisvõimsust esmaturgudelt vaadatakse läbi iga kolme aasta järel.

9. Tasakaalustamisteenuste hankimisel hangitakse üles- ja allareguleerimisvõimsused eraldi, välja arvatud juhul, kui reguleeriv asutus kiidab heaks erandi sellest põhimõttest, sest põhivõrguettevõtja tehtud hinnangust nähtub, et see tooks kaasa suurema majandusliku tõhususe. Tasakaalustamisvõimsuse lepingut ei sõlmita varem kui üks päev enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja lepinguperiood on maksimaalselt üks päev, välja arvatud juhul kui, ja sel määral, mil reguleeriv asutus on heaks kiitnud lepingu varasema sõlmimise või pikema lepinguperioodi, et tagada varustuskindlus või suurendada majanduslikku tõhusust.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

Erandi andmise korral koostatakse vähemalt 40 % tasakaalustamise standardtoodete puhul ja vähemalt 30 % kõikide tasakaalustamisvõimsuseks kasutatavate toodete puhul tasakaalustamisvõimsuse leping mitte varem kui üks päev enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja lepinguperiood ei tohi olla pikem kui üks päev. Tasakaalustamisvõimsuse ülejäänud osa leping koostatakse maksimaalselt üheks kuuks enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja lepinguperioodi kestus on maksimaalselt üks kuu.

10. Põhivõrguettevõtja taotlusel võib reguleeriv asutus pikendada lõikes 9 osutatud tasakaalustamisvõimsuse ülejäänud osa lepinguperioodi kestust kuni kaheteistkümne kuuni, tingimusel et pikendamise otsus on ajaliselt piiratud ning lõpptarbijatele kulude vähendamisest tulenev positiivne mõju ületab turule avalduva negatiivse mõju. Taotlus sisaldab järgmist:
 - a) erandi kohaldamise ajavahemikku;
 - b) tasakaalustamisvõimsuse mahtu, mille suhtes erandit kohaldatakse;
 - c) analüüsi, mis käsitleb erandi mõju tasakaalustamisressurside kasutamisele, ning
 - d) põhjendust, mis näitab, et erand aitaks lõpptarbijate kulusid vähendada.
11. Olenemata lõikest 10 ei tohi lepinguperioodid olla alates 1. jaanuarist 2026 pikemad kui kuus kuud.

12. 1. jaanuariks 2028 teatavad reguleerivad asutused komisjonile ja ACERile, kui suur osa koguvõimsusest on kaetud lepingutega, mille kestus ja hankeperiood on pikemad kui üks päev.
13. Põhivõrguettevõtjad või volitatud ettevõtjad avaldavad võimalikult reaalajas ja mitte hiljem kui 30 minuti möödumisel kättetoimetamisest plaanimispiirkondade süsteemi aktuaalse tasakaalu, prognoositava tasakaalustamishinna ja tasakaalustamisenergia prognoositava hinna.
14. Kui tasakaalustamise standardtoodetest talitluskindluse tagamiseks ei piisa või kui mõned tasakaalustavad ressursid ei saa tasakaalustamisturul tasakaalustamise standardtoodete kaudu osaleda, võivad põhivõrguettevõtjad teha ettepaneku teha ja reguleerivad asutused võivad kiita heaks erandid lõigetest 2 ja 4 konkreetsete tasakaalustamistoodete osas, mis aktiveeritaks lokaalselt, vahetamata neid teiste põhivõrguettevõtjatega.

Erandite ettepanekus tuleb kirjeldada esildatud meetmeid, mille eesmärk on minimeerida konkreetsete toodete kasutamist seoses majandusliku tasuvusega, tõendada, et eritooted ei põhjusta märkimisväärset ebatõhusust ega moonutusi tasakaalustamisturul kas plaanimispiirkonnas või väljaspool seda, ning vajaduse korral esitada eeskirjad ja teave selle kohta, kuidas tasakaalustamise eritoodete tasakaalustamisenergia pakkumusi teisendada tasakaalustamise standardtoodete tasakaalustamisenergia pakkumusteks.

Artikkel 7

Järgmise päeva ja päevasisesed turud

1. Põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad korraldavad lõimitud järgmise päeva ja päevasiseste turgude juhtimist ühiselt vastavalt määrusele (EL) 2015/1222. Põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad teevad koostööd liidu tasandil või kui see on asjakohasem, siis piirkondlikul tasandil, et maksimeerida elektriga kauplemise tõhusust ja tulemuslikkust liidu järgmise päeva ja päevasisestel turgudel. Kohustus teha koostööd ei mõjuta liidu konkurentsioiguse kohaldamist. Elektriga kauplemise osas teostavad põhivõrguettevõtjate ja määratud elektriturukorraldajate üle regulatiivset järelevalvet reguleerivad asutused vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklile 59 ja ACER vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺⁺ artiklitele 4 ja 8.
2. Järgmise päeva turud ja päevasisesed turud
 - a) korraldatakse mittediskrimineerivalt;
 - b) aitavad maksimeerida kõigi turuosaliste osalemist, et hallata tasakaalustamatust;
 - c) aitavad maksimeerida kõigi turuosaliste osalemist piirkonnaüleses kauplemises reaajalähedaselt kõigis pakkumispäirkondades;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

⁺⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 83/18 (2016/0378(COD)) sisalduva määruse number.

- d) näevad ette hinnad, mis kajastavad peamisi turupõhimõtteid, sealhulgas energia väärtust reaajas, ja mida turuosalistel saavad usaldada, kui nad lepivad kokku pikaajalistes riskimaandustoodetes;
- e) tagavad talitluskindluse, võimaldades samal ajal maksimeerida ülekandevõimsuse kasutamist;
- f) on läbipaistvad ja kaitsevad samas tundliku äriteabe konfidentsiaalsust ning tagavad, et kauplemine toimub anonüümselt;
- g) ei erista pakkumispriirkondade vahel ja pakkumispriirkondade üleselt toimuvat kauplemist, ning
- h) on korraldatud nii, et kõigil turuosalistel oleks võimalik pääseda individuaalselt või agregeerimise teel turule.

Artikkel 8

Kauplemine järgmise päeva ja päevasisestel turgudel

1. Määratud elektriturukorraldajad võimaldavad turuosalistel kaubelda energiaga reaaliajalähedaselt ning vähemalt piirkonnaüleste tehingute sulgemisajani päevasisesel turul.
2. Määratud elektriturukorraldajad võimaldavad turuosalistel kaubelda energiaga ajavahemikel, mis on vähemalt sama lühikesed kui järgmise päeva ja päevasise turu tasakaaluarveldusperiood.

3. Määratud elektriturukorraldajad pakuvad järgmise päeva ja päevasisesel turul kauplemiseks tooteid, mis on piisavalt väikesed, kusjuures kõige väiksem pakkumine on 500 kW või alla selle, et kaasata tõhusalt nõudluse pool, energia salvestamine ja väikesemahuline taastuvenergia, sealhulgas võimaldada tarbijatel vahetult osaleda.
4. 1. jaanuariks 2021 peab tasakaaluarveldusperiood olema kõigis plaanimispiirkondades 15 minutit, välja arvatud juhul, kui reguleerivad asutused on teinud erandi või andnud vabastuse. Erandeid võib teha üksnes 31. detsembrini 2024.

Alates 1. jaanuarist 2025 ei tohi tasakaaluarveldusperiood olla pikem kui 30 minutit juhul, kui kõik sünkroonala reguleerivad asutused on andnud vabastuse.

Artikkel 9

Forvardturud

1. Kooskõlas määrusega (EL) 2016/1719 annavad põhivõrguettevõtjad pikaajalisi ülekandeõigusi või võtavad muid meetmed, et võimaldada turuosalistel, sealhulgas taastuvaid energiaallikaid kasutavate elektrienergia tootmisseadmete omanikel maandada hinnariske pakkumispriirkonnaüleselt, välja arvatud siis, kui pädevate reguleerivate pädevate asutuste forvardturu hindamine pakkumispriirkonna piiridel näitab asjaomastes pakkumispriirkondades piisavaid riskimaandamise võimalusi.

2. Pikaajalised ülekandeõigused antakse läbipaistvalt, turupõhiselt ja mittediskrimineerivalt ühtse jaotamiskeskonna kaudu.
3. Liidu konkurentsioigust järgides on turukorraldajatel õigus arendada riskimaanduseks forvardtooteid, sealhulgas pikaajalisi riskimaanduseks mõeldud forvardtooteid, et anda turuosalistele, sealhulgas taastuvaid energiaallikaid kasutavate elektrienergia tootmisseadmete omanikele võimalus maandada finantsriske, mis tulenevad hinnakõikumistest. Liikmesriigid ei tohi kehtestada nõuet, et riski maandamine peab toimuma kauplemisega ühe liikmesriigi või pakkumispirkonna piires.

Artikkel 10

Tehnilised pakkumispriid

1. Elektrienergia hulgihinna ei tohi seada ülem- ega alammäära. Seda nõuet kohaldatakse muu hulgas kõigi ajavahemike raames tehtavate pakkumiste ja kliiringu suhtes, ning see hõlmab tasakaalustamisenergiat ja tasakaalustamishinda, ilma et see mõjutaks tehnilisi hinnapiire, mida võib kohaldada tasakaalustamise ajavahemikus ning järgmise päeva turu ja päevasisese turu ajavahemikes vastavalt lõikele 2.

2. Määratud elektriturukorraldajad võivad kohaldada järgmise päeva ja päevasisese turu ajavahemikes kõrgeimate kliiringhindade suhtes ühtlustatud ülem- ja alammäärasid. Need piirmäärad peavad olema piisavalt kõrged, et mitte tarbetult piirata kauplemist, olema siseturu jaoks ühtlustatud ja võtma arvesse saamata jäänud energia maksimumhinda. Määratud elektriturukorraldajad rakendavad läbipaistvat mehhanismi, et tehnilisi pakkumispäiire õigeaegselt automaatselt kohandada, juhul kui kehtestatud ülemmäärad eeldatavasti saavutatakse. Korrigeeritud kõrgemaid ülemmäärasid kohaldatakse seni, kuni selle mehhanismi raames on vaja ülemmäärasid veelgi suurendada.
3. Põhivõrguettevõtjatel ei ole lubatud võtta meetmeid hulgimüügihindade muutmiseks.
4. Reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused teevad kindlaks oma territooriumil rakendatavad tegevuspõhimõtted ja meetmed, mis võivad kaudselt piirata hulgihindade kujundust, sealhulgas piirata pakkumisi, mis on seotud tasakaalustamisenergia aktiveerimisega, reservvõimsuse mehhanismidega, põhivõrguettevõtja võetud meetmetega, müügitulemuste vaidlustamise meetmetega, või mis võivad kaasa aidata valitseva seisundi ärakasutamise ennetamisele ja ebatõhusalt kindlaks määratud pakkumispäiirkondade tekke vältimisele.
5. Kui reguleeriv asutus või määratud pädev asutus on tuvastanud tegevuspõhimõtte või meetme, mida võidakse kasutada hulgihindade hinnakujunduse piiramiseks, võtab ta kõik asjakohased meetmed, et kõrvaldada, või kui see ei ole võimalik, siis leevendada selle tegevuspõhimõtte või meetme mõju pakkumiskäitumisele. Liikmesriigid esitavad komisjonile ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumist] aruande, milles antakse üksikasjalik ülevaade meetmetest, mida nad on võtnud või kavatsevad võtta.

Artikkel 11
Saamata jäänud energia hind

1. Kui see on vajalik varustuskindluse normi kehtestamiseks vastavalt artiklile 25, määravad reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused hiljemalt ... [üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumist] saamata jäänud energia hinna jaoks oma territooriumil kindlaks ühe hinnangulise hinna. Hinnanguline hind tehakse üldsusele kättesaadavaks. Reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused võivad pakkumispäringkonniti kindlaks määrata erineva hinnangulise hinna, kui nende territooriumil on rohkem kui üks pakkumispäringkond. Juhul kui pakkumispäringkond koosneb rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumist, peavad asjaomased reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused selle pakkumispäringkonna puhul kindlaks määrama ühtse saamata jäänud energia hinna. Ühtse saamata jäänud energia hinna kindlaksmääramisel peavad reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused kasutama artikli 23 lõikes 6 osutatud metoodikat.
2. Reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused ajakohastavad oma hinnangulist saamata elektri hinda vähemalt iga viie aasta tagant või varem, kui kõnealused asutused täheldavad olulisi muutusi.

Artikkel 12

Tootmise ja tarbimiskaja koormusjaotus

1. Energiatootmisüksuste ja tarbimiskaja koormusjaotus peab olema mittediskrimineeriv, läbipaistev ja, välja arvatud juhul, kui lõigetes 2–6 on sätestatud teisti, turupõhine.
2. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et elektritootmisseadmete koormusjaotuse puhul seavad põhivõrguettevõtjad esikohale taastuvaid energiaallikaid kasutavad tootmisseadmed, niivõrd kui riigisisese elektrisüsteemi turvaline toimimine seda võimaldab, ning tuginedes läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, ning juhul, kui kõnealused energiatootmisüksused on:
 - a) energiatootmisüksused, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ja mille ülesseatud elektrivõimsus on alla 400 kW, või
 - b) innovatiivse tehnoloogia näidisprojektid, mille peab heaks kiitma reguleeriv asutus tingimusel, et esikohale seadmine on piiratud sellise ajaks ja sellise s ulatusega, mis on näidisprojekti eesmärgi saavutamiseks vajalik.

3. Liikmesriik võib otsustada mitte kohaldada koormuse eelisjaotust lõike 2 punktis a osutatud energiatootmisüksustele, mis alustavad tegevust vähemalt kuus kuud pärast otsuse tegemist, või kohaldada madalamat võimsust, kui on sätestatud lõike 2 punktis a, juhul kui on täidetud järgmised tingimused:
- a) liikmesriigis toimivad hästi nii päevasisesed turud kui muud hulgi- ja tasakaalustamisturud ning on kõigile turuosalistele täielikult ligipääsetavad vastavalt käesolevale määrusele;
 - b) koormuse ümberjaotamise eeskirjad ja ülekandevõime piiratuse juhtimine on kõigile turuosalistele läbipaistvad;

- c) liikmesriigi riiklik panus liidu siduva, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu üldeesmärgi saavutamisse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001¹ artikli 3 lõikele 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999² artikli 4 punkti a alapunktile 2 on vähemalt võrdne määruse (EL) 2018/1999 II lisas sätestatud valemi kohase tulemusega ning liikmesriigi osakaal taastuvatest allikatest toodetud energias ei ole väiksem kui tema võrdlustasemed vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artikli 4 punkti a alapunktile 2, või alternatiivse võimalusena on liikmesriigi taastuenergia osakaal summaarsest elektrienergia lõpptarbimisest vähemalt 50 %;
- d) liikmesriik on teatanud komisjonile kavandatavast erandist, selgitades üksikasjalikult, kuidas punktides a, b ja c sätestatud tingimused on täidetud, ning
- e) liikmesriik on avaldanud kavandatava erandi koos üksikasjaliku põhjendusega erandi tegemise kohta, võttes nõuetekohaselt arvesse tundliku äriteabe kaitsmist, kui see on nõutav.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

Kõigi erandite puhul välditakse tagasiulatuvaid muudatusi tootmiseseadmete jaoks, mis juba saavad kasu koormuse eelisjaotusest, olenemata liikmesriigi ja tootmiseseadmete käitaja vahelisest vabatahtlikust kokkuleppest.

Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, võivad liikmesriigid ette näha stiimuleid, et tootmiseseadmed, mis võivad koormuse eelisjaotust kasutada, sellest vabatahtlikult loobuksid.

4. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, võivad liikmesriigid ette näha koormuse eelisjaotuse elektri puhul, mis on toodetud tõhusaks koostootmiseks kasutatavate energiatootmisüksustega, mille ülesseatud elektrivõimsus on alla 400 kW.
5. Alates 1. jaanuarist 2026 tellitud energiatootmisüksuste puhul kohaldatakse lõike 2 punkti a üksnes selliste energiatootmisüksuste suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ülesseatud elektrivõimsusega alla 200 kW.

6. Ilma et see piiraks enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] sõlmitud lepingute kohaldamist, jätkatakse nende energiatootmisüksuste suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või kus toimub tõhus koostootmine ja mis on tellitud enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] ning mille suhtes on tellimise ajal kohaldatud direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõike 5 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ¹ artikli 16 lõike 2 kohast koormuse eelisjaotust, endiselt koormuse eelisjaotuse kohaldamist. Koormuse eelisjaotuse kohaldamine kõnealuste energiatootmisüksuste suhtes lõpetatakse alates kuupäevast, mil energiatootmisüksust muudetakse oluliselt, mis loetakse toimunuks juhul, kui on vaja uut ühendamislepingut või kui suureneb energiatootmisüksuse tootmisvõimsus.
7. Koormuse eelisjaotus ei tohi ohustada elektrisüsteemi turvalist toimimist, sellega ei tohi põhjendada piirkonnaülese võimsuse piiramist rohkem, kui on ette nähtud artikliga 16, ning see peab põhinema läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

Artikkel 13

Koormuse ümberjaotamine

1. Tootmise koormuse ümberjaotamine ja tarbimiskaja koormuse ümberjaotamine peab põhinema objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. See peab olema avatud kõikidele, sealhulgas teistes liikmesriikides asuvatele tootmistehnoloogiatele, energia salvestamisele ja tarbimiskajale, välja arvatud juhul, kui see ei ole tehniliselt võimalik.
2. Ümberjaotatud ressursid valitakse tootmisüksuste, energia salvestamisüksuste ja tarbimiskaja hulgast turupõhiseid mehhanisme kasutades ning see hüvitatakse rahaliselt. Koormuse ümberjaotamiseks kasutatavad tasakaalustamisenergia pakkumused ei määra kindlaks tasakaalustamisenergia hinda.
3. Muud kui turupõhist tootmise, energia salvestamise ja tarbimiskaja koormuse ümberjaotamist võib kasutada vaid siis, kui:
 - a) puuduvad turupõhised alternatiivid;
 - b) kõik olemasolevad turupõhised ressursid on ammendunud;
 - c) selles piirkonnas, kus asuvad teenuse osutamiseks sobivad tootmis-, salvestamis- või tarbimisüksused, on liiga vähe kättesaadavaid energiatootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksusi, et tagada tõhus konkurents, või

- d) praegune elektrivõrgu olukord toob kaasa ülekandevõime piiratuse korrapärasel ja prognoositaval viisil, nii et turupõhine koormuse ümberjaotamine tooks kaasa korrapärase strateegilise pakkumise, mis suurendaks sisemise piiratuse taset, ning asjaomane liikmesriik on vastu võtnud tegevuskava ülekandevõime piiratuse ületamiseks või tagab, et piirkonnaüleseks kauplemiseks kättesaadav minimaalne võimsus on kooskõlas artikli 16 lõikega 8.

4. Asjaomased põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad esitavad asjaomasele pädevale reguleerivale asutusele vähemalt kord aastas aruande järgmise kohta:

- a) energiatootmis-, energia salvestamise ja tarbimiskaja üksuste koormuse turupõhiste ümberjaotusmehhanismide arengu ja tulemuslikkuse tase;
- b) põhjused, mahud megavatt-tundides ja tootmisallika liik, mille suhtes kohaldatakse ümberjaotamist;
- c) meetmed, mis on võetud, et vähendada tulevikus selliste tootmisseadmete tootmise vähendamise vajadust, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või kus toimub tõhus koostootmine, sealhulgas investeeringud võrgutaristu digitaliseerimisse ja paindlikkust suurendavatesse teenustesse.

Reguleeriv asutus esitab aruande ACERile ja avaldab esimese lõigu punktides a, b ja c osutatud andmete kokkuvõtte, vajaduse korral koos soovitud parenduste tegemiseks.

5. Järgides võrgu töökindluse ja ohutuse säilitamise nõudeid, mis põhinevad reguleerivate asutuste kehtestatud läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel, peavad põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad:
- a) tagama põhivõrgu ja jaotusvõrgu suutlikkuse edastada taastuvatest energiaallikatest või tõhusa koostootmise käigus toodetud elektrit võimalikult väikese koormuse ümberjaotamisega, mis ei tohi takistada võrgu planeerimisel arvesse võtmast väikesemahulist ümberjaotamist, kui põhivõrguettevõtja või jaotusvõrguettevõtja suudab läbipaistvalt näidata, et see on majanduslikult tõhusam ega ületa 5 % elektrist, mis toodetakse aastas sellistes taastuvaid energiaallikaid kasutavates rajatistes, mis on vahetult ühendatud nende vastavasse võrku, kui liikmesriik, milles taastuvaid energiaallikaid või tõhusat koostootmist kasutavate energiatootmisüksustega toodetud elekter moodustab rohkem kui 50 % aastasest summaarsest elektri lõpptarbimisest, ei sätesta teisiti;
 - b) võtma asjakohaseid võrgu- ja turupõhiseid operatiivseid meetmeid, et minimeerida taastuvatest energiaallikatest või tõhusa koostootmisega toodetud elektri tootmise vähendamist;
 - c) tagama, et nende võrgud on piisavalt paindlikud, et nad suudavad neid hallata.

6. Kui kasutatakse muud kui turupõhist vähendavat ümberjaotamist, kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
- a) taastuvaid energiaallikaid kasutavate energiatootmisüksuste vähendavat koormuse ümberjaotamist kohaldatakse ainult siis, kui puuduvad muud alternatiivid või kui muude lahendustega kaasneksid märkimisväärselt ebaproportsionaalsed kulud või suur oht võrgu talitluskindlusele;
 - b) töhusa koostootmisprotsessi abil toodetud elektri suhtes kohaldatakse vähendavat ümberjaotamist ainult siis, kui puuduvad muud alternatiivid kui taastuvaid energiaallikaid kasutavate energiatootmisüksuste vähendav ümberjaotamine, või kui muude lahendustega kaasneksid ebaproportsionaalsed kulud või suur oht võrgu talitluskindlusele;
 - c) enda tarbeks toodetud elektri suhtes, mis on toodetud taastuvaid energiaallikaid kasutavate tootmisseadmetega või töhusa koostootmisega ja mida ei edastata põhi-ega jaotusvõrku, ei kohaldata vähendavat koormuse ümberjaotamist, välja arvatud juhul, kui ühegi muu lahendusega ei ole võrgu talitluskindluse probleeme võimalik kõrvaldada;
 - d) punktide a, b ja c kohast vähendavat koormuse ümberjaotamist tuleb nõuetekohaselt ja läbipaistvalt põhjendada. Põhjendus esitatakse lõike 3 kohases aruandes.

7. Kui kasutatakse muud kui turupõhist koormuse ümberjaotamist, peab ümberjaotamist nõudev võrguettevõtja maksma rahalist hüvitist ümberjaotamisega hõlmatud tootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksuse ettevõtjale, välja arvatud juhul, kui tootjad on nõustunud ühendamislepinguga, mille kohaselt ei ole energia kindel tarnimine tagatud. Rahaline hüvitis peab olema võrdne järgmistest elementidest suuremaga või mõlema kombinatsioonidest suuremaga, kui ühe elemendi kohaldamine tooks kaasa põhjendamatult madala või põhjendamatult kõrge hüvitise:
- a) ümberjaotamisega seotud sellised täiendavad tegevuskulud nagu täiendavad kütusekulud tootmise suurendamise puhul või reservsoojuse tagamine, kui tõhusaks koostootmiseks kasutatavate energiatootmisüksuste puhul kohaldatakse vähendavat koormuse ümberjaotamist;
 - b) netotulu, mis oleks järgmise päeva turul saadud sellise elektri müügist, mis oleks energiatootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksusega toodetud, kui poleks esitatud koormuse ümberjaotamise taotlust; kui rahalist hüvitist makstakse energiatootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksustele lähtuvalt toodetud või tarbitud elektrienergia hulgast, loetakse rahaline toetus, mis oleks saadud ilma ümberjaotamise nõudeta, netotulu osaks.

III peatükk

Võrgujuurdepääs ja ülekandevõime piiratus juhtimine

1. JAGU

VÕIMSUSE JAOTAMINE

Artikkel 14

Pakkumispirkondade läbivaatamine

1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et lahendada ülekandevõime piiratus. Pakkumispirkondade piirid peavad põhinema ülekandevõrgu pikaajalisel struktuursel ülekandevõime piiratusel. Pakkumispirkonnad ei või sisaldada struktuurset ülekandevõime piiratus, välja arvatud juhul, kui sellel puudub mõju külgnevatele pakkumispirkondadele või kui selle mõju külgnevatele pakkumispirkondadele leevendatakse ajutise erandliku parandusmeetmete kaudu ning kõnealune struktuurne ülekandevõime piiratus ei põhjusta piirkonnaülese kauplemisvõimsuse vähendamist kooskõlas artikli 16 nõuetega. Liidus peab pakkumispirkondade struktuur olema selline, et sellega maksimeeritakse artikli 16 kohaselt majanduslikku tasuvust ja maksimeeritakse piirkonnaüleseid kauplemisvõimalusi, säilitades samal ajal varustuskindluse.

2. Iga kolme aasta tagant esitab ENTSO-E aruande struktuurse ülekandevõime piiratuse ja muu olulise füüsilise ülekandevõime piiratuse kohta pakkumispäirkondades ja nende vahel, sealhulgas ülekandevõime piiratuse asukoha ja sageduse kohta vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel. Aruanne sisaldab hinnangut selle kohta, kas piirkonnaülese kauplemise maht on jõudnud käesoleva määruse artikli 15 kohase lineaartrajektoori või artikli 16 kohase miinimumvõimsuseni.
3. Et tagada pakkumispäirkondade optimaalne struktuur, teostatakse pakkumispäirkondade läbivaatamine. Läbivaatamise käigus tehakse kindlaks kõik struktuursed ülekandevõime piiratud ja analüüsitakse pakkumispäirkondade erinevaid struktuure kooskõlastatult, kaasates kõigi asjaomaste liikmesriikide asjaomased sidusrühmad, järgides menetlust vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel. Kehtivaid pakkumispäirkondi hinnatakse lähtuvalt nende suutlikkusest luua usaldusväärne turukeskkond, sealhulgas paindlik tootmis- ja koormusvõimsus, mis on hädavajalik võrgu kitsaskohtade vältimiseks ning elektrienergia nõudluse ja pakkumise tasakaalustamiseks, tagades võrgutaristusse tehtavate investeeringute pikaajalise kindluse.

4. Käesoleva määruse artikli ja artikli 15 kohaldamisel on asjaomasteks liikmesriikideks, põhivõrguettevõtjateks ja reguleerivateks asutusteks need liikmesriigid, põhivõrguettevõtjad ja reguleerivad asutused, kes osalevad pakkumispriirkondade struktuuri läbivaatamises, ja samuti need, kes asuvad samas võimsusarvutusalas vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud vastu määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel.
5. Hiljemalt ... [kolm kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitavad kõik asjaomased põhivõrguettevõtjad reguleerivatele asutusele heakskiitmiseks ettepaneku metoodika ja eelduste kohta, mida pakkumispriirkondade läbivaatamise käigus kasutatakse, ning arutlusele tulevate alternatiivsete pakkumispriirkondade struktuuri kohta. Asjaomased reguleerivad asutused võtavad ettepaneku kohta vastu ühehäälse otsuse kolme kuu jooksul ettepaneku esitamisest. Kui reguleerivad asutused ei suuda selle aja jooksul võtta vastu ühehäälsel otsust ettepaneku ja alternatiivsete pakkumispriirkondade struktuuri kohta, teeb ACER järgneva kolme kuu jooksul otsuse metoodika ja eelduste kohta ning arutlusele tulevate pakkumispriirkondade alternatiivse struktuuri kohta. Metoodika peab põhinema struktuursetel ülekandevõime piiratustel, mida tõenäoliselt ei kõrvaldata järgmise kolme aasta jooksul, ja seejuures võetakse vajalikul määral arvesse taristu arendamise projektide tegelikku arengut, mille oodatav realiseerimisaeg on järgmise kolme aasta jooksul.

6. Tuginedes lõike 4 kohaselt heaks kiidetud metoodikale ja eeldustele, esitavad pakkumispirkondade läbivaatamises osalevad põhivõrguettevõtjad hiljemalt 12 kuud pärast metoodika heakskiitmist vastavalt lõikele 5 asjaomastele liikmesriikidele või nende määratud pädevatele asutustele ühise ettepaneku selle kohta, kas pakkumispirkonna struktuuri tuleks muuta või see tuleks säilitada. Teised liikmesriigid, energiaühenduse osalisriigid või muud kolmandad riigid, kes jagavad sama sünkroonala mõne asjaomase liikmesriigiga, võivad esitada märkusi.
7. Kui käesoleva artikli lõike 2 kohaselt esitatud ja pädevate reguleerivate asutuste poolt heaks kiidetud aruandes või käesoleva artikli lõike 5 kohase pakkumispirkondade läbivaatamise järel on üks või mitu põhivõrguettevõtjat tuvastanud oma juhtimispirkonnas struktuurse ülekandevõime piiratuse, otsustab struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastanud liikmesriik koos oma põhivõrguettevõtjatega kuue kuu jooksul aruande saamisest, kas koostada riiklikud või rahvusvahelised tegevuskavad vastavalt artiklile 15 või vaadata läbi oma pakkumispirkonna struktuur ja seda muuta. Otsusest teatatakse viivitamata komisjonile ja ACERile.

8. Need liikmesriigid, kes on otsustanud muuta lõike 7 kohaselt pakkumispirkonna struktuuri, peavad jõudma ühehäälele otsusele kuue kuu jooksul pärast lõikes 7 osutatud teate esitamist. Teised liikmesriigid võivad esitada asjaomastele liikmesriikidele märkusi, kes peaksid neid oma otsuse tegemisel arvesse võtma. Seda otsust põhjendatakse ja sellest teatatakse komisjonile ja ACERile. Kui asjaomased liikmesriigid ei suuda jõuda kuue kuu jooksul ühehäälele otsusele, teavitavad nad sellest viivitamata komisjoni. Viimase abinõuna võtab komisjon pärast ACERiga konsulteerimist vastu otsuse, kas muuta pakkumispirkonna struktuuri liikmesriikides ja nende vahel või säilitada see; komisjon teeb selle otsuse kuue kuu jooksul pärast sellise teatise saamist.
9. Liikmesriigid ja komisjon konsulteerivad enne käesoleva artikli kohase otsuse tegemist asjaomaste sidusrühmadega.
10. Kõigis käesoleva artikli kohaselt tehtud otsustes tuleb märkida muutuse rakendamise kuupäev. Rakendamiskuupäeva abil leitakse tasakaal ajalise surve ja praktiliste kaalutluste, näitkeks elektri forvardlepingutega kauplemise vahel. Otsuses võib ette näha asjakohase üleminekukorra.
11. Kui määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suuniste kohaselt algatatakse täiendavaid pakkumispirkonna struktuuri läbivaatamisi, tuleb kohaldada käesolevat artiklit.

Artikkel 15
Tegevuskavad

1. Artikli 14 lõike 7 kohase otsuse vastuvõtmise järel koostab struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastanud liikmesriik koostöös oma reguleeriva asutusega tegevuskava. Tegevuskava sisaldab konkreetset ajakava meetmete võtmiseks, et vähendada tuvastatud struktuurset ülekandevõime piiratust nelja aasta jooksul alates artikli 14 lõike 7 kohase otsuse vastuvõtmisest.
2. Olenemata tegevuskava konkreetsetest edusammudest tagab liikmesriik, et ilma et see piiraks artikli 16 lõike 9 kohaseid erandeid või artikli 16 lõike 3 kohaseid erisusi, suurendatakse piirkonnaülese kauplemise võimsust igal aastal kuni artikli 16 lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsus on saavutatud. Nimetatud miinimumvõimsus tuleb saavutada hiljemalt 31. detsembriks 2025.

Iga-aastane suurendamine toimub lineaarse trajektoarina. Trajektoori lähtekoht on kas võimsus, mis on eraldatud piiril või on kriitilise võrguelemendi osa tegevuskava vastuvõtmisele eelneval aastal või tegevuskava vastuvõtmisele eelneva kolme viimase aasta keskmine võimsus, olenevalt sellest, kumb on suurem. Liikmesriik tagab, tegevuskava rakendamise ajal on artikli 16 lõike 8 kohaselt piirkonnaüleseks kauplemiseks kättesaadavaks tehtud võimsus võrdne vähemalt lineaarse trajektoori väärtustega, muu hulgas kasutades võimsusarvutusalas parandusmeetmeid.

3. Lõikes 2 osutatud lineaarse trajektoorini jõudmiseks vajaliku või tegevuskavaga hõlmatud piiridel piirkonnaülese võimsuse kättesaadavaks tegemiseks vajalike parandusmeetmete kulud kannab tegevuskava rakendav liikmesriik või seda rakendavad liikmesriigid.
4. Asjaomane põhivõrguettevõtja hindab tegevuskava rakendamise jooksul igal aastal ja pärast tegevuskava lõppemist kuue kuu jooksul, kas olemasolev piiriülene võimsus on viimase 12 kuu jooksul jõudnud lineaarse trajektoorini või kas alates 1. jaanuarist 2026 on jõutud artikli 16 lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsuseni. Põhivõrguettevõtja esitab oma hinnangu ACERile ja asjaomastele reguleerivatele asutustele. Enne aruande koostamist saadab iga põhivõrguettevõtja oma reguleerivale asutusele heakskiitmiseks oma panuse aruandesse, sealhulgas kõik asjakohased andmed.
5. Need liikmesriigid, kelle osas lõikes 4 osutatud hindamine näitab, et põhivõrguettevõtja ei ole järginud lineaarset kava, peavad kuue kuu jooksul alates lõikes 4 osutatud aruande saamisest võtma ühehäälselt vastu otsuse selle kohta, kas muuta nendes liikmesriikides asuvat või nende vahelist pakkumispirkondade struktuuri või see säilitada. Asjaomased liikmesriigid peaksid otsuse tegemisel arvesse võtma teiste liikmesriikide esitatud märkusi. Asjaomaste liikmesriikide otsust põhjendatakse ja sellest teatatakse komisjonile ja ACERile.

Kui asjaomased liikmesriigid ei suuda ettenähtud ajavahemiku jooksul ühehäälselt otsusele jõuda, teavitavad nad sellest viivitamata komisjoni. Kuue kuu jooksul teate saamisest võtab komisjon viimase abinõuna pärast konsulteerimist ACERi ja asjaomaste sidusrühmadega vastu otsuse, kas muuta asjaomaste liikmesriikide vahelist või asjaomastes liikmesriikides asuva pakkumispirkonna struktuuri või säilitada see.

6. Kuus kuud enne tegevuskava kehtivusaja lõppu otsustavad struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastanud liikmesriigid, kas tegeleda allesjäänud ülekandevõime piiratusega muutes oma pakkumispirkonda või kas tegeleda allesjäänud ülekandevõime piiratusega parandusmeetmete abil, mille kulud nad katavad.
7. Kui artikli 14 lõike 7 kohaselt on tuvastatud struktuurse ülekandevõime piiratuse olemasolu, kuid kuue kuu jooksul ei ole töötatud välja tegevuskava, hindab asjaomane põhivõrguettevõtja 12 kuu jooksul pärast struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastamist, kas olemasolev piiriülene võimsus on saavutanud artikli 16 lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsuse viimase 12 kuu jooksul, ning annab sellest teada asjaomastele reguleerivatele asutustele ja ACERile.

Enne aruande koostamist saadab iga põhivõrguettevõtja oma reguleerivale asutusele heakskiitmiseks oma panuse aruandesse, sealhulgas kõik asjakohased andmed. Kui hindamine näitab, et põhivõrguettevõtja ei ole jõudnud miinimumvõimsuseni, kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud otsustamisprotsessi.

Artikkel 16

Võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise põhialused

1. Võrgu ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamisel kasutatakse mittediskrimineerivaid turupõhiseid lahendusi, mis annavad tõhusaid hinnasignaale asjaomastele turuosalistele ja põhivõrguettevõtjatele. Võrgu ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamisel tuleb kasutada muid kui tehingul põhinevaid meetodeid, st meetodeid, mille puhul ei tehta valikut üksikute turuosaliste lepingute vahel. Kui põhivõrguettevõtja võtab operatiivseid meetmeid tagamaks, et tema ülekandesüsteem jääb tavaseisundisse, võtab ta arvesse nende meetmete mõju külgnevatele juhtimispiirkondadele ning koordineerib selliste meetmete võtmist teiste põhivõrguettevõtjatega, keda see mõjutab, nagu on ette nähtud määrusega (EL) 2015/1222.
2. Tehingu piiramist kasutatakse ainult eriolukordades, kui põhivõrguettevõtja peab toimima kiiresti ning ei koormuse ümberjaotamine ega vahetuskauba tegemine ei ole võimalik. Iga sellist menetlust kohaldatakse mittediskrimineerivalt. Turuosalistele, kellele on jaotatud võimsus, hüvitatakse kõik piirangud, välja arvatud juhul, kui tegemist on vääramatu jõuga.
3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad koordineeritud võimsusarvutusi kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 4 ja 8, nagu on sätestatud artikli 37 lõike 1 punktis a ja artikli 42 lõikes 1.

Piirkondlikud koordineerimiskeskused arvutavad piirkonnaülese võimsuse, järgides talitluskindluse piire, kasutades põhivõrguettevõtjatelt saadud andmeid, sealhulgas andmeid parandusmeetmete tehnilist kättesaadavuse kohta, mis ei hõlma koormuse jagamist. Kui piirkondlikud koordineerimiskeskused jõuavad järeldusele, et võimsusarvutusalas või võimsusarvutusalade vahel olemasolevad parandusmeetmed ei ole piisavad, et saavutada artikli 15 lõikes 2 osutatud lineaartrajektoori või käesoleva artikli lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsust, järgides samas talitluskindluse piire, võivad nad viimase abinõuna kehtestada koordineeritud meetmed, millega piirkonnaülest võimsust vastavalt vähendada. Põhivõrguettevõtjad võivad kooskõlastatud meetmetest seoses koordineeritud võimsusarvutuse ja koordineeritud talitluskindluse analüüsiga kõrvale kalduda üksnes kooskõlas artikli 42 lõikega 2.

Kolme kuu möödumisel piirkondlike koordineerimiskeskuste tööle hakkamisest vastavalt käesoleva määruse artikli 35 lõikele 2 ja seejärel iga kolme kuu tagant annavad piirkondlikud koordineerimiskeskused asjaomastele reguleerivatele asutustele ja ACERile aru võimsuse vähenemisest või teise lõigu kohastest kõrvalekalletest koordineeritud meetmetest ja hindavad selliseid juhtumeid ning annavad vajaduse korral soovitusi, kuidas selliseid kõrvalekaldeid tulevikus vältida. Kui ACER jõuab järeldusele, et käesoleva lõike kohase kõrvalekalde eeltingimused, mis jäid täitmata, on struktuurset laadi, esitab ta asjaomasele reguleerivale asutusele ja komisjonile arvamuse. Pädevad asutused võtavad vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklile 59 või 62 vajalikke meetmeid põhivõrguettevõtjate ja piirkondlike koordineerimiskeskuste suhtes, kui käesoleva lõike kohased kõrvalekalde eeltingimused ei ole täidetud.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

Struktuursete kõrvalekalletega tegeletakse artikli 14 lõikes 7 osutatud tegevuskavas või olemasoleva tegevuskava ajakohastamisel.

4. Turuosalistele tehakse kättesaadavaks piiriülese võimsuse poolt mõjutatud ühenduste tase, ülekandevõrkude maksimaalse võimsuse tase või mõlemad, kusjuures järgitakse võrgu talitluskindlusega seotud ohutusnorme. Olemasoleva võimsuse maksimeerimiseks kasutatakse vahetuskauba tegemist ja koormuste ümberjaotamist, sealhulgas piiriülest koormuste ümberjaotamist, et saavutada lõike 8 kohane miinimumvõimsus. Maksimaalsuse võimaldamiseks rakendatakse piiriüleste parandusmeetmete koordineeritud ja mittediskrimineerivat menetlust pärast koormuse ümberjaotamise ja vahetuskauba tegemise kulude jagamise metoodika rakendamist.
5. Võimsust jaotatakse ainult otsestel või kaudsetel enampakkumistel, mis hõlmavad nii võimsust kui energiat. Mõlemaid meetodeid võib kasutada koos samas võrkudevahelises ühenduses. Päevasisese kauplemise puhul tuleb kasutada pidevat kauplemist, mida võivad täiendada enampakkumised.
6. Ülekandevõime piiratuse korral võidavad kehtivad, kõrgeima väärtusega võrgu läbilaskevõime pakkumised, olenemata sellest, kas need on teatava kindla ajavahemiku jooksul tehtud kaudsed või otsesed pakkumised, ning mis pakuvad napi ülekandevõimsuse kõrgeima väärtuse. Muude kui uute võrkudevaheliste ühenduste puhul, mille suhtes kehtib määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 7, määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 17 või käesoleva määruse artikli 63 kohane erand, on võimsuse jaotamise meetodite hulgas lubatud baashinna kehtestamine keelatud.

7. Võimsusega võib järelturul vabalt kaubelda, kui põhivõrguettevõtjat on eelnevalt piisavalt vara teavitatud. Kui põhivõrguettevõtja keeldub järelturul kauplemisest (tehingust), peab kõnealune põhivõrguettevõtja sellest selgelt ja läbipaistvalt kõiki turuosalisi teavitama ja seda selgitama ning teavitama sellest reguleerivat asutust.
8. Põhivõrguettevõtjad ei tohi piirata turuosalistele kättesaadavaks tehtava ühendusvõimsuse mahtu, et hallata ülekandevõime piiratust oma pakkumispirkonnas või et hallata võimsusvooge, mis tulenevad pakkumispirkonna sisestest tehingutest. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigetes 3 ja 9 sätestatud erandite kohaldamist ning artikli 15 lõike 2 kohaldamist, loetakse käesolev lõige järgituks, kui on saavutatud piirkonnaülese kauplemise olemasoleva võimsuse järgmised miinimumtasemed:
 - a) piiride puhul, kus kasutatakse koordineeritud netoülekandevõimsuse meetodit, on miinimumkünnis 70 % talitluskindluse piiridele vastavast ülekandevõimsusest, pärast seda kui maha on arvatud erandolukorrad, nagu on kindlaks määratud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistes;

- b) piiride puhul, kus kasutatakse voopõhist meetodit, on miinimumtase võimsuse arvutamise protsessis kindlaksmääratud marginaal, mida kasutatakse võõndiülesest kauplemisest tulenevate voogude puhul. Marginaal on 70 % sisemiste ja võõndiüleste kriitiliste võrguelementide talitluskindluse piiridele vastavast võimsusest, võttes arvesse erandolukordi, nagu on kindlaks määratud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistes.

Kokku 30 % võib kasutada iga kriitilise võrguelemendi talitluskindluse varuks ning ring- ja sisevoogude jaoks.

9. Võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjate taotlusel võivad asjaomased reguleerivad asutused prognoositavatel põhjustel teha erandi lõikest 8, kui see on vajalik talitluskindluse tagamiseks. Erand ei või olla seotud lõike 2 kohase juba jaotatud võimsuse piiramisega ning erandit ei või anda kauemaks kui üheks aastaks või kui kuni kaheks aastaks, juhul kui erandi ulatus igal aastal märkimisväärselt väheneb. Erandi ulatus piirdub üksnes sellega, mis on vajalik talitluskindluse tagamiseks, ning sellega ei tohi diskrimineerida piirkonnasisest ja -ülest kauplemist.

Enne erandi tegemist konsulteerib asjaomane reguleeriv asutus teiste reguleerivate asutustega, kes asuvad liikmesriikides, mis moodustavad osa mõjutatud võimsusarvutusalast. Kui reguleeriv asutus ei nõustu kavandatava erandiga, teeb ACER otsuse erandi tegemise kohta vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺ artikli 6 lõike 10 punktile a. Erandi tegemise põhjendus ja põhjused avaldatakse.

Kui tehakse erand, töötab asjaomane põhivõrguettevõtja välja ja avaldab metoodika ja projektid, mille abil leitakse erandiga hõlmatud probleemile pikaajaline lahendus. Erand muutub kehtetuks, kui saabub tähtpäev või kui leitakse lahendus, olenevalt sellest, kumb juhtub varem.

10. Turuosalised teatavad asjaomastele põhivõrguettevõtjatele mõistliku aja jooksul enne asjakohast täitmisejärku, kas nad kavatsevad jaotatud võimsust kasutada. Kasutamata jääv võimsus tehakse turul uuesti kättesaadavaks avatud, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil.
11. Tehniliste võimaluste piires tasakaalustavad põhivõrguettevõtjad piiratud ülekandevõimega võrkudes vastassuunas kulgevate võimsusvoogude võimsusnõuded, et ära kasutada liini maksimaalne võimsus. Võrgu talitluskindlust täiel määral silmas pidades ei keelduta kunagi ülekandevõime piiratust vähendavatest tehingutest.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 83/18 (2016/0378(COD)) sisalduva määruse number.

12. Võimetuse korral täita võimsuse jaotamisega seotud kohustusi kannavad finantstagajärgi põhivõrguettevõtjad või määratud elektriturukorraldaja, kes on sellise olukorra eest vastutavad. Kui turuosalised ei suuda kasutada võimsust, mille kasutamiseks nad on võtnud kohustuse, või kui nad on otsese enampakkumise teel omandatud võimsuse puhul võimetud sellega järelturul kauplema või seda õigeaegselt tagastama, kaotavad turuosalised õiguse sellele võimsusele ning maksavad kulusid kajastava tasu. Kõik kulusid kajastavad tasud võimsuse kasutamata jätmise eest peavad olema põhjendatud ja proportsionaalsed. Kui põhivõrguettevõtja ei täida oma kohustust tagada püsikindel ülekandevõimsus, peab ta turuosalisele hüvitama võimsusõiguste kaotusest tuleneva kahju. Sellest tulenevaid kahjusid sellisel juhul arvesse ei võeta. Peamised põhimõtted ja meetodid, mida kasutatakse kohustuste täitmise võimetusest tuleneva vastutuse kindlaksmääramiseks, sätestatakse eelnevalt finantstagajärgede suhtes ning asjaomane reguleeriv asutus peab need läbi vaatama.
13. Parandusmeetmete kulude jaotamisel põhivõrguettevõtjate vahel analüüsivad reguleerivad asutused, kui suur osakaal on kahe pakkumispirkonna vahelises ülekandevõime piiratuses pakkumispirkondade sisestest tehingutest tulenevatel voogudel, ning jaotavad kulusid selliste voogude tekitamise eest vastutavate pakkumispirkondade põhivõrguettevõtjate vahel võrdeliselt nimetatud osakaaluga, välja arvatud selliste voogude tekitatud kulud, mis tulenevad pakkumispirkondade sisestest tehingutest, mis on allpool taset, mida võiks eeldada ilma ülekandevõime struktuurse piiratuseta.
- Kõnealust taset analüüsivad ja selle määravad ühiselt kindlaks kõik võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjad iga pakkumispirkonna piiri jaoks ja selle peavad heaks kiitma kõik võimsusarvutusala reguleerivad asutused.

Artikkel 17

Piirkonnaülese võimsuse jaotamine kõigi ajavahemike piires

1. Põhivõrguettevõtjad arvutavad olemasoleva piirkonnaülese võimsuse vähemalt pärast järgmise päeva turu sulgemisaega ja piirkonnaülestehingute sulgemisaega päevasisesel turul. Põhivõrguettevõtjad jaotavad olemasoleva piirkonnaülese võimsuse, kogu varem jaotamata ülejääva piirkonnaülese võimsuse ja kogu piirkonnaülese võimsuse, mis füüsiliste ülekandeõiguste omanikud annavad vabaks varasemast jaotamisest, järgmise piirkonnaülese võimsuse jaotamise käigus.
2. Põhivõrguettevõtjad teevad ettepaneku piirkonnaülese võimsuse jaotamise kohta asjakohase struktuuri kõigi ajavahemike piires, sealhulgas järgmise päeva, päevasisesel ja tasakaalustaval turul. Selle jaotusstruktuuri peavad läbi vaatama asjaomased reguleerivad asutused. Oma ettepaneku kavandamisel peavad põhivõrguettevõtjad võtma arvesse järgmist:
 - a) turgude omadusi;
 - b) elektrisüsteemi toimimistingimusi, nt kindlalt deklareeritud kavade tasakaalustamise mõju;
 - c) erinevate piirkonnaülese võimsuse jaotamise mehhanismide tarbeks kehtestatud ajakavade ühtlustamise taset ja eri ajakavadele kehtestatud protsendimäärade ühtlustamise taset.

3. Kui piirkonnaülene võimsus on kättesaadav pärast piirkonnaülestehingute sulgemisaega päevasisesel turul, peavad põhivõrguettevõtjad kasutama seda piirkonnaülest võimsust tasakaalustamisenergia vahetamiseks või tasakaalustamatuse netokorvamise protsessi elluviimiseks.
4. Kui piirkonnaülest võimsust eraldatakse tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reserve jagamiseks vastavalt käesoleva määruse artikli 6 lõikele 8, kasutavad põhivõrguettevõtjad määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud tasakaalustamissuunistes esitatud meetodikaid.
5. Põhivõrguettevõtjad ei tohi suurendada määruse (EL) 2015/1222 kohaselt arvutatud talitluskindluse varu tulenevalt tasakaalustamisvõimsuse hankimisest või reserve jagamisest.

2. JAGU

VÕRGUTASUD JA VÕIMSUSJAOTUSTULU

Artikkel 18

Võrkudele juurdepääsu, võrkude kasutamise ja tugevdamise tasud

1. Võrguettevõtjate poolt kehtestatud võrkudele juurdepääsu tasud, sealhulgas võrguga ühendamise tasu, võrgu kasutamise tasu ja vajaduse korral elektrivõrgu tugevdamise tasu, peavad olema kuludel põhinevad ja läbipaistvad, võtma arvesse võrgu talitluskindluse ja paindlikkusega seotud vajadust ning kajastama tegelikke kulusid, niivõrd kui need vastavad efektiivse ja võrreldava struktuuriga võrguettevõtja kuludele, ning neid kohaldatakse kedagi diskrimineerimata. Need tasud ei hõlma mitteseotud kulusid, mis toetavad mitteseotud poliitikaeesmärkide saavutamist.

Ilma et see piiraks direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõigete 1 ja 6 ning kõnealuse direktiivi XI lisa kriteeriumide kohaldamist, peab võrgutasude väljatöötamiseks kasutatud meetod neutraalselt toetama süsteemi üldist pikaajalist tõhusust tarbijatele ja tootjatele antavate hinnasignaalide kaudu ja eelkõige tuleb seda kohaldada nii, et sellega ei diskrimineeritaks jaotustasandi ega ülekandetasandi tootmisvõimsusi ei positiivselt ega negatiivselt.

Võrgutasudega ei tohi ei positiivselt ega negatiivselt diskrimineerida energiasalvestamist ega energia agregeerimist ega vähendada stiimulit elektrit omatarbeks toota ja ise tarbida ning osaleda tarbimiskajas. Kõnealused tasud ei tohi olla vahemaapõhised, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 3 kohaldamist.

2. Tariifide arvestamise metoodikad peavad kajastama põhivõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjate püsikulusid ja andma asjakohaseid stiimuleid põhivõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjatele nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis, soodustama turu lõimimist, varustuskindlust ning toetama tõhusaid investeeringuid ja seotud teadustööd, samuti soodustama innovatsiooni tarbijate huvides sellistes valdkondades nagu digiüleminek, teenuste paindlikkus ja energiaühendus.
3. Asjakohasel juhul peab tootjatele või lõpptarbijatele või mõlemale kehtestatud tariifide tase andma asukohasignaale liidu tasandil ning võtab arvesse võrgukaod ja tekkinud ülekandevõime piiratuse ning taristuga seotud investeerimiskulud.
4. Võrgutasude kehtestamisel võetakse arvesse järgmist:
 - a) maksed ja laekumised, mis tulenevad põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitismehhanismist,
 - b) tegelikult tehtud ja laekunud maksed ning maksed tulevaste ajavahemike eest, mis on arvestatud möödunud ajavahemike põhjal.
5. Käesoleva artikli alusel võrgutasude kehtestamine ei piira tasude kohaldamist, mis tulenevad artiklis 16 nimetatud ülekandevõime piiratuse juhtimisest.
6. Piirkonnaülese elektrikaubanduse üksiktehingutelt ei võeta võrgutasu.

7. Jaotustariifid peavad kajastama kulusid, võttes arvesse seda, et kasutajad, sealhulgas aktiivsed tarbijad, kasutavad võrku. Jaotustariifid võivad hõlmata võrguühenduse võimsuse elemente ning neid võidakse eristada lähtuvalt süsteemi kasutajate tarbimis- ja tootmisprofiilist. Kui liikmesriigid on kasutusele võtnud nutiarvestid, kaaluvad reguleerivad asutused ülekande- ja jaotustariife või nende metoodikat kinnitades või heaks kiites vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklile 59 ajapõhiste eri võrgutariifide kasutamist ning võivad vajadusel kasutusele võtta ajapõhised eri võrgutariifid, mis kajastavad võrgu kasutamist läbipaistvalt, kulutõhusalt ja lõpptarbija jaoks prognoositavalt.
8. Jaotustariifide arvestamise metoodika peab andma jaotusvõrguettevõtjatele stiimuleid oma võrgu kõige kulutõhusamaks käitamiseks ja arendamiseks, muu hulgas teenuste hankimise abil. Selleks aktsepteerivad reguleerivad asutused asjakohaseid kulusid ja võtavad neid jaotustariifides arvesse ning võivad kehtestada tulemuseesmärgid, et anda jaotusvõrguettevõtjatele stiimul oma võrgu tõhususe suurendamiseks, sealhulgas energiatõhususe, paindlikkuse ning nutivõrkude ja -arvestite arendamise abil.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

9. ACER esitab hiljemalt ... [kolm kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] turu killustumise ohu leevendamiseks parimate tavade aruande ülekande- ja jaotustariifide arvestamise meetodikate kohta, võttes seejuures arvesse riikide eripärasid. Parimate tavade aruandes käsitletakse vähemalt järgmist:
- a) tootjatele ja lõpptarbijatele kehtestatud tariifide suhe;
 - b) tariifidega kaetavad kulud;
 - c) ajapõhised eri võrgutariifid;
 - d) asukohasignaalid;
 - e) ülekande- ja jaotustariifide suhe;
 - f) meetodid, millega tagatakse läbipaistvus tariifide kindlaksmääramisel ja nende struktuuri osas;
 - g) võrgukasutajate rühmad, sh vajaduse korral nende omadused, tarbimise vormid ja tariife käsitlevad erandid;
 - h) kahjud kõrge-, kesk- ja madalpingevõrkudes.

ACER ajakohastab oma aruannet vähemalt kord iga kahe aasta tagant.

10. Reguleerivad asutused võtavad parimate tavade aruannet nõuetekohaselt arvesse, kui nad kinnitavad või kiidavad heaks ülekande- ja jaotustariifid või nende metoodika vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklile 59.

Artikkel 19

Võimsusjaotustulu

1. Eelnevalt täpsustatud ajakavaga seotud ülekandevõime piiratuse juhtimise kord võib luua tulu ainult selle ajakava käigus tekkiva ülekandevõime piiratuse puhul, välja arvatud uute võrkudevaheliste ühenduste puhul, millele antakse käesoleva määruse artikli 63, määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 17 või määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 7 kohaselt erand. Kõnealuste tulude jaotamise korra vaatavad läbi reguleerivad asutused ja see ei tohi moonutada jaotamisprotsessi ühegi võimsust või elektrienergiat taotleva osalise huvides ega vähendada stiimulit ülekandevõime piiratuse vähendamiseks.
2. Piirkonnaülese võimsuse jaotamisest saadud tulusid kasutatakse esmajärjekorras järgmistel eesmärkidel:
 - a) jaotatud võimsuse tegeliku kättesaadavuse, kaasa arvatud püsikindluse kompenseerimise tagamiseks; või

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

b) piirkonnaülese võimsuse säilitamiseks või suurendamiseks olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste kasutamise optimeerimise kaudu kooskõlastatud parandusmeetmetega, kui see on asjakohane, või võrkudevaheliste ühenduste ülekandevõime piiratuse vähendamiseks tehtavatest võrguinvesteeringutest tulenevate kulude katmiseks.

3. Kui lõikes 2 sätestatud esmatahtsad eesmärgid on piisavalt täidetud, võib tulu kasutada sissetulekuna, mida reguleerivad asutused võtavad arvesse võrgutariifide arvutamise metoodika heakskiitmisel või võrgutariifide kehtestamisel või mõlemal juhul. Ülejäänud osa tuludest kirjendatakse sisemises raamatupidamisarvestuses eraldi reale niikauaks, kuni seda saab lõikes 2 sätestatud eesmärkidel kasutada.
4. Tulude kasutamine kooskõlas lõike 2 punktidega a ja b peab toimuma vastavalt metoodikale, mille on ette pannud põhivõrguettevõtjad, olles konsulteerinud reguleerivate asutuste ja asjaomaste sidusrühmadega, ning pärast heakskiidu saamist ACERilt. Põhivõrguettevõtjad esitavad metoodika ettepaneku ACERile hiljemalt ... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ja ACER teeb otsuse metoodika ettepaneku kohta kuue kuu jooksul alates selle saamisest.

ACER võib taotleda põhivõrguettevõtjatelt esimeses lõigus osutatud metoodika ajakohastamist. ACER kiidab muudetud või ajakohastatud metoodika heaks hiljemalt kuus kuud pärast selle esitamist.

Metoodikas tuleb vähemalt täpsustada tingimused, mille kohaselt tulusid võib kasutada lõikes 2 osutatud eesmärgil, millistel tingimustel võib kõnealuseid tulusid kirjendada sisemises raamatupidamisarvestuses eraldi real tulevaseks kasutamiseks nendel eesmärkidel ja kui kaua võib kõnealuseid tulusid kõnealusel real hoida.

5. Põhivõrguettevõtjad määravad eelnevalt selgelt kindlaks, mil viisil võimsusjaotustulu kasutatakse, ja annavad reguleerivatele asutustele aru kõnealuse tulu tegelikust kasutamisest. Iga aasta 1. märtsiks teavitavad reguleerivad asutused ACERit ja avaldavad aruande, milles esitatakse:
- a) 12 kuu jooksul, kuni eelnenud aasta 31. detsembrini saadud tulu;
 - b) kõnealuse tulu kasutamine lõike 2 kohaselt, sh konkreetsed projektid, mille jaoks tulu kasutati, ja raamatupidamisarvestuses eraldi real kirjendatud summa;
 - c) summa, mida kasutati võrgutariifide arvutamisel, ja
 - d) tõend, et selline kasutus vastab käesolevale määrusele ning lõike 3 ja 4 kohaselt välja töötatud metoodikale.

Kui võrgutariifide arvutamisel kasutatakse osa ülekandevõime piiratuse juhtimisest saadud tulust, tuleb aruandes näidata, kuidas põhivõrguettevõtjad täitsid lõike 2 kohaseid esmatähtsaid eesmärke, kui see on asjakohane.

IV peatükk

Ressursside piisavus

Artikkel 20

Ressursside piisavus elektrienergia siseturul

1. Liikmesriigid jälgivad ressursside piisavust oma territooriumil vastavalt artiklis 23 osutatud Euroopa ressursside piisavuse hindamisele. Selleks et täiendada Euroopa ressursside piisavuse hindamist, võivad liikmesriigid lisaks teha riiklikke ressursside piisavuse hindamisi vastavalt artiklile 24.
2. Kui artiklis 23 osutatud Euroopa ressursside piisavuse hindamises või artiklis 24 osutatud riiklikus ressursside piisavuse hindamises tuvastatakse ressursside piisavusega seotud probleemid, peab asjaomane liikmesriik tuvastama regulatiivsed moonutused ja turutõrked, mis põhjustasid selle probleemi või aitasid kaasa selle tekkele.
3. Liikmesriik, kellel on tuvastatud ressursside piisavusega seotud probleeme, koostab ja avaldab rakenduskava koos ajakavaga, mille jooksul tuleb vastu võtta meetmed tuvastatud regulatiivsete moonutuste ja turutõrgete kõrvaldamiseks riigiabi menetluse raames. Kui liikmesriigid lahendavad ressursside piisavusega seotud probleeme, võtavad nad eelkõige arvesse artiklis 3 sätestatud põhimõtteid ja kaaluvad järgmist:
 - a) kõrvaldada regulatiivsed moonutused;

- b) kõrvaldada hinnapiirangud vastavalt artiklile 10;
- c) võtta kasutusele nappusel põhinev hinnakujunduse funktsioon tasakaalustamisvõimsusega seotud kulude katmiseks, nagu on osutatud määruse (EL) 2017/2195 artikli 44 lõikes 3;
- d) suurendada võrkude omavahelist ühendamist ja sisemist võrkude võimsust, et saavutada vähemalt sellised omavahelise ühendamise eesmärgid, nagu on osutatud määruse (EL) 2018/1999 artikli 4 lõike 1 punktis d;
- e) võimaldada elektri omatarbeks tootmist, energia säilitamist, nõudluse poole meetmeid ja energiatõhusust, võttes meetmeid kõigi tuvastatud regulatiivsete moonutuste kõrvaldamiseks;
- f) tagada tasakaalustamis- ja abiteenuste kulutõhus ja turupõhine hankimine;
- g) kõrvaldada reguleeritud hinnad, kui see on nõutav direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 5 kohaselt.

- 4. Asjaomased liikmesriigid esitavad rakenduskava läbivaatamiseks komisjonile.
- 5. Komisjon esitab nelja kuu jooksul alates rakenduskava saamisest arvamuse selle kohta, kas meetmetest piisab nende regulatiivsete moonutuste ja turutõrgete kõrvaldamiseks, mis tuvastati lõike 2 kohaselt, ja võib paluda vajaduse korral liikmesriigil rakenduskava muuta.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

6. Asjaomased liikmesriigid jälgivad rakenduskava kohaldamist ja avaldavad jälgimise tulemused iga-aastases aruandes ning esitavad selle aruande komisjonile.
7. Komisjon esitab arvamuse selle kohta, kas rakenduskavasid on rakendatud piisavalt ja kas ressursside piisavuse probleem on lahendatud.
8. Kui tuvastatud ressursside piisavuse probleem on lahendatud, jätkavad liikmesriigid rakenduskava järgimist.

Artikkel 21

Reservvõimsuse mehhanismi üldpõhimõtted

1. Muude ressursside piisavusega seotud probleemide lahendamiseks võivad liikmesriigid viimase võimalusena, rakendades samal ajal käesoleva määruse artikli 20 lõikes 3 osutatud meetmeid vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 107, 108 ja 109, võtta kasutusele reservvõimsuse mehhanismid.
2. Enne reservvõimsuse mehhanismide kasutusele võtmist korraldavad asjaomased liikmesriigid ulatusliku uurimuse, et selgitada välja selliste mehhanismide võimalikud mõjud naaberliikmesriikidele, konsulteerides vähemalt naaberliikmesriikidega, kellega on olemas otsene võrguühendus, ja nende liikmesriikide sidusrühmadega.
3. Liikmesriigid hindavad, kas ressursside piisavuse probleeme saab lahendada strateegilise reservi vormis reservvõimsuse mehhanismiga. Kui see nii ei ole, võivad liikmesriigid rakendada muud liiki reservvõimsuse mehhanismi.

4. Liikmesriigid ei võta reservvõimsuse mehhanisme kasutusele, kui nii Euroopa ressursside piisavuse hindamises kui ka riiklikus ressursside piisavuse hindamises, või viimase puudumisel ainult Euroopa ressursside piisavuse hindamises ei ole tuvastatud ressursside piisavuse probleeme.
5. Liikmesriigid ei võta reservvõimsuse mehhanismi kasutusele enne, kui artikli 20 lõikes 3 osutatud rakenduskava on saanud komisjonilt positiivse hinnangu, nagu on osutatud artikli 20 lõikes 5.
6. Kui liikmesriik kohaldab reservvõimsuse mehhanismi, vaatab ta mehhanismi läbi ja tagab, et selle alusel ei sõlmita ühtegi uut lepingut, kui ei Euroopa ressursside piisavuse hindamises ega ka riiklikus ressursside piisavuse hindamises, või viimase puudumisel ainult Euroopa ressursside piisavuse hindamises ei ole tuvastatud ressursside piisavuse probleeme, või kui komisjon ei ole esitanud artikli 20 lõike 5 kohaselt artikli 20 lõikes 3 osutatud rakenduskava kohta arvamust.
7. Reservvõimsuse mehhanisme kavandades lisavad liikmesriigid sätte, mis võimaldab reservvõimsuse mehhanismi tõhusat järkjärgulist lõpetamist, kui kolme järjestikuse aasta jooksul ei sõlmita artikli 6 alusel ühtegi uut lepingut.
8. Komisjon annab reservvõimsuse mehhanismidele heakskiidu kõige kauem 10 aastaks. Nende kasutamine lõpetatakse järk-järgult või nende eraldatud võimsust vähendatakse artiklis 20 osutatud rakenduskava alusel. Liikmesriigid jätkavad rakenduskava kohaldamist pärast reservvõimsuse mehhanismi kehtestamist.

Artikkel 22

Reservvõimsuse mehhanismi ülesehituse põhimõtted

1. Reservvõimsuse mehhanism:

- a) on ajutine;
- b) ei tekita tarbetuid turumoonutusi ega piira piirkonnaülest kauplemist;
- c) ei ole ulatuslikum, kui on vaja artiklis 20 osutatud piisavuse probleemi lahendamiseks;
- d) valib võimsusepakkujad läbipaistva, mittediskrimineeriva ja konkurentsipõhise protsessi abil;
- e) loob võimsusepakkujatele stiimuleid, et need oleksid eeldatava süsteemistressi korral kättesaadavad;
- f) tagab, et tasu määratakse kindlaks konkurentsipõhise protsessi kaudu;
- g) kehtestab enne valikuprotsessi alustamist võimsusepakkujate osalemiseks tehnilised tingimused;
- h) on avatud kõigi ressursside osalemiseks, sealhulgas salvestamine ja nõudluse juhtimine, mis suudavad pakkuda nõutud tehnilist taset;
- i) kohaldab asjakohaseid karistusi võimsusepakkujatele, kes ei ole süsteemistressi korral kättesaadavad.

2. Strateegilise reservi ülesehitus peab vastama järgmistele nõuetele:

- a) kui reservvõimsuse mehhanism on kavandatud strateegilise reservina, jaotatakse strateegilisse reservi kuuluvaid ressursse üksnes juhul, kui põhivõrguettevõtjad ammendavad tõenäoliselt oma pakkumise ja nõudluse tasakaalustamiseks vajalikud tasakaalustamisressursid;
- b) tasakaalarveldusperioodidel, mil strateegilise reservi ressursse edastati, tehakse arveldused seoses turul esineva tasakaalustamatusega vähemalt saamata jäänud energia hinna alusel või artikli 10 lõikes 1 osutatud päevasisesest tehnilisest piirhinnast kõrgema hinna alusel, olenevalt sellest, kumb on kõrgem;
- c) edastamise järel suunatakse strateegilise reservi väljundvõimsus tasakaaluhalduritele tasakaalarveldusmehhanismi kaudu;
- d) strateegilises reservis osalevaid ressursse ei hüvitata elektri hulgimüügiturul ega tasakaalustamisturul;
- e) strateegilisse reservi kuuluvaid ressursse hoitakse vähemalt lepinguperioodi vältel väljaspool turgu.

Esimese lõigu punktis a osutatud nõue ei mõjuta ressursside aktiveerimist enne nende tegelikku edastamist, et järgida ressursside käivitumiskiiranguid ja käitamisnõudeid. Aktiveerimise ajal ei suunata strateegilise reservi väljundvõimsust tasakaalurühmadele hulgimüügiturgude kaudu ning see ei tohi muuta nende tasakaalustamatust.

3. Lisaks lõikes 1 sätestatud nõuetele peavad reservvõimsuse mehhanismid, mis ei ole strateegilised reservid:
- a) olema kavandatud tagama, et kättesaadavuse eest makstav hind võrdsustuks automaatselt nulliga, kui pakutud võimsuse tase vastab eeldatavalt nõudlusele;
 - b) tasustama osalevaid ressursse üksnes nende kättesaadavuse alusel ja tagama, et tasustamine ei mõjuta võimsusepakkuja otsuseid selle kohta, kas toota või mitte;
 - c) tagama, et võimsuskohustusi saab tunnustatud võimsusepakkujate vahel üle kanda.
4. Reservvõimsuse mehhanismid peavad sisaldama järgmisi süsinikdioksiidiheite piirnormidele seatud nõudeid:
- a) hiljemalt alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev], ei saa sellise tootmisvõimsuse, mille tööstuslikku tootmist alustati sellel kuupäeval või hiljem ja mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO₂ kWh elektri kohta, suhtes võtta kohustusi maksete tegemiseks reservvõimsuse mehhanismi alusel ning see ei saa saada reservvõimsuse mehhanismi alusel makseid või nõudeid maksete tegemiseks tulevikus;

- b) hiljemalt alates 1. juulist 2025 ei tohi tootmisvõimsust, mille tööstuslikku tootmist alustati enne ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] ja mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO₂ kWh elektri kohta ja rohkem kui keskmiselt 350 kg fossiilkütustest pärit CO₂ aastas ühe kW ülesseatud elektrivõimsuse kohta, kohustusega hõlmata ning see ei saa reservvõimsuse mehhanismi alusel makseid ja selle suhtes ei saa võtta kohustust makse tegemiseks tulevikus;

Esimese lõigu punktides a ja b osutatud heite piirnorm 550 g fossiilkütustest pärit CO₂ kWh elektri kohta või rohkem kui keskmiselt 350 kg fossiilkütustest pärit CO₂ aastas ühe kW ülesseatud elektrivõimsuse kohta arvutatakse tootmisseadme projekti kohase tõhususe näitaja alusel, mis tähendab nimivõimsusele vastavat netotõhusust kooskõlas asjaomaste Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni tingimustega.

ACER avaldab hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esimeses lõigus osutatud väärtuste arvutamisega seotud tehnilisi suuniseid sisaldava arvamuse hiljemalt kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumist.

5. Liikmesriigid, kes kohaldavad reservvõimsuse mehhanisme ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev], kohandavad oma mehhanisme nii, et need vastaksid 4. peatükile, ilma et see piiraks hiljemalt 31. detsembril 2019 võetud kohustusi või sõlmitud lepinguid.

Artikkel 23

Euroopa ressursside piisavuse hinnang

1. Euroopa ressursside piisavuse hinnangus tuvastatakse ressursside piisavusega seotud probleemid, hinnates igal aastal seda, kui piisav on elektrisüsteem üldiselt praeguse ja prognoositava elektrinõudluse rahuldamiseks liidus, liikmesriikides ja igas üksikus pakkumispäiirkonnas, kui see on asjakohane. Euroopa ressursside piisavuse hinnang peab kajastama igat aastat kõnealuse hindamise kuupäevale järgneva kümne aasta jooksul.
2. Euroopa ressursside piisavuse hinnangu koostab ENTSO-E.
3. ENTSO-E esitab hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsuse¹ artikli 1 alusel loodud elektrivaldkonna koordineerimise rühmale ja ACERile Euroopa ressursside piisavuse hinnangu koostamise metoodika kavandi, lähtudes käesoleva artikli lõikes 5 esitatud põhimõtetest.
4. Põhivõrguettevõtjad esitavad ENTSO-E-le andmed, mida ENTSO-E-l on vaja Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tegemiseks.

¹ Komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsus elektrivaldkonna koordineerimise rühma moodustamise kohta (ELT C 353, 17.11.2012, lk 2).

ENTSO-E koostab Euroopa ressursside piisavuse hinnangu igal aastal. Tootjad ja teised turuosaliselised esitavad põhivõrguettevõtjatele andmed eeldatava tootmisressursside kasutamise kohta, võttes arvesse primaarressursside kättesaadavust ja prognoositud nõudluse ja pakkumise asjakohaseid stsenaariumeid.

5. Euroopa ressursside piisavuse hinnang põhineb läbipaistval meetodikal, mis tagab, et hinnang:

- a) tehakse kõikide pakkumispriirkondade tasandil ja see katab vähemalt kõiki liikmesriike;
- b) põhineb prognoositud nõudluse ja pakkumise asjakohastel kesksel võrdlusstsenaariumidel, sealhulgas majanduslikul hinnangul, mis hõlmab tootmisüksuste kasutuselt kõrvaldamist, ajutise kasutuselt kõrvaldamist ja uute ehitamist ning energiatõhususe ja elektrivõrkude omavahelise ühendatuse eesmärkide saavutamiseks võetavate meetmete tõenäosust ning äärmuslike ilmastikunähtuste tundlikke elemente, hüdroloogilisi tingimusi, hulgimüügi hindu ja CO₂ hinna arenguid;
- c) sisaldab eraldi stsenaariume, mis kajastavad ressursside piisavuse probleemide esinemise erinevat tõenäosust, mille lahendamiseks eri liiki reservvõimsuse mehhanismid on kavandatud;
- d) võtab asjakohaselt arvesse kõigi ressursside, sealhulgas olemasoleva ja tulevase võimaliku tootmise, energia säilitamise, sektorite lõimimise, tarbimiskaja ning impordi ja ekspordi panust ning nende panust süsteemi paindlikku toimimisse;

- e) ennetab artikli 20 lõikes 3 osutatud meetmete võimalikku mõju;
- f) hõlmab variante, mis ei sisalda olemasolevaid või kavandatavaid reservvõimsuse mehhanisme, ja vajaduse korral neid sisaldavaid variante;
- g) põhineb asjakohasel juhul turumudeli voopõhisel lähenemisviisil;
- h) hõlmab tõenäosusepõhiseid arvutusi;
- i) kasutab ühtset modelleerimisvahendit;
- j) sisaldab vähemalt järgmisi artiklis 25 osutatud näitajaid:
 - eeldatavasti mittetarnitav energia ja
 - eeldatav võimsusvajak;
- k) selles tuvastatakse ressursside piisavusega seotud probleemide võimalikud allikad, eelkõige see, kas probleemi allikaks on võrgupiirang, ressursipiirang või mõlemad;
- l) võtab arvesse võrgu tegelikku arengut;
- m) tagab, et nõuetekohaselt võetakse arvesse riiklikke tootmise omadusi, nõudluse paindlikkust ja energia salvestamist, primaarressursside kättesaadavust ja võrkudevahelise ühendatuse taset.

6. ENTSO-E esitab hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ACERile järgmiste elementide arvutamise metoodika kavandi:
- a) saamata jäänud energia hind;
 - b) uue turule siseneja kulu seoses tootmise või tarbimiskajaga ning
 - c) artiklis 25 osutatud varustuskindluse norm.

Metoodika peab põhinema läbipaistvatel, objektiivsetel ja kontrollitavatel kriteeriumidel.

7. Lõigete 3 ja 6 kohaste ettepanekute osas metoodika kavandi kohta, ettepanekute aluseks võetud stsenaariumite, tundlike elementide ja eelduste osas ning lõike 3 kohase Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tulemuste osas konsulteeritakse eelnevalt liikmesriikidega, elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga ja asjaomaste sidusrühmadega ning need peab heaks kiitma ACER vastavalt artiklis 27 sätestatud menetlusele.

Artikkel 24

Riiklikud ressursside piisavuse hinnangud

1. Riiklik ressursside piisavuse hinnang peab olema piirkondliku ulatusega ja põhinema artikli 23 lõikes 3 osutatud metoodikal, eelkõige artikli 23 lõike 5 punktides b–m sätestatul.

Riiklikud ressursside piisavuse hinnangud peavad sisaldama artikli 23 lõike 5 punktis b osutatud keskseid võrdlusstsenaariume.

Lisaks sellele võib riiklikes ressursside piisavuse hinnangutes arvesse võtta täiendavaid tundlikke elemente lisaks nendele, millele on osutatud artikli 23 lõike 5 punktis b. Sellisel juhul võib riiklikes ressursside piisavuse hinnangutes:

- a) esitada eeldusi, võttes arvesse riikliku elektrienergia nõudluse ja -pakkumise eripära;
- b) kasutada täiendavaid vahendeid ja sidusaid hiljutisi andmeid lisaks nendele, mida kasutab ENTSO-E Euroopa ressursside piisavuse hindamisel.

Lisaks sellele peab riiklikus ressursside piisavuse hinnangus kasutama artikli 26 lõike 11 punktis a osutatud metoodikat, kui hinnatakse teises liikmesriigis asuva võimsusepakkuja panust nende hõlmatavate pakkumispriirkondade varustuskindlusesse.

- 2. Riiklikud ressursside piisavuse hinnangud ja vajaduse korral Euroopa ressursside piisavuse hinnang ning lõike 3 kohane ACERi arvamus tehakse üldsusele kättesaadavaks.

3. Kui riiklikus ressursside piisavuse hinnangus tuvastatakse pakkumispriirkonnaga seotud piisavuse probleem, mida Euroopa ressursside piisavuse hinnang ei tuvastanud, lisatakse riikliku ressursside piisavuse hinnangusse kahe ressursside piisavuse hinnangu vahel esineva lahknevuse põhjendus, sealhulgas kasutatud tundlike elementide üksikasjad ja aluseks võetud eeldused. Liikmesriigid avaldavad kõnealuse hinnangu ja esitavad selle ACERile.

Kahe kuu jooksul aruande saamise kuupäevast esitab ACER arvamuse selle kohta, kas riikliku ressursside piisavuse hinnangu ja Euroopa ressursside piisavuse hinnangu vahelised lahknevused on põhjendatud.

Riikliku ressursside piisavuse hinnangu koostamise eest vastutav organ võtab ACERi arvamust nõuetekohaselt arvesse ja muudab vajaduse korral oma hinnangut. Kui ta otsustab ACERi arvamust täielikult arvesse mitte võtta, avaldab riikliku ressursside piisavuse hinnangu koostamise eest vastutav organ üksikasjalikku põhjendust sisaldava aruande.

Artikkel 25

Varustuskindluse norm

1. Reservvõimsuse mehhanismide kohaldamisel järgivad liikmesriigid varustuskindluse normi. Varustuskindluse normis on läbipaistval viisil märgitud liikmesriigi vajalik varustuskindluse tase. Piiriüleste pakkumispriirkondade puhul kehtestavad asjaomased asutused varustuskindluse normid ühiselt.

2. Reguleeriva asutuse ettepanekul määrab varustuskindluse normi kindlaks liikmesriik või liikmesriigi määratud pädev asutus. Varustuskindluse norm peab lähtuma artikli 23 lõikes 6 sätestatud metoodikast.
3. Varustuskindluse normi arvutamise aluseks on vähemalt saamata jäänud energia hind ja uue turule siseneja kulu teatud ajavahemiku jooksul ning see esitatakse kui „eeldatavasti mittetarnitav energia“ ja „eeldatav võimsuse puudujääk“.
4. Reservvõimsuse mehhanismide kohaldamisel kiidab liikmesriik või liikmesriigi määratud pädev asutus reguleeriva asutuse ettepanekul heaks parameetrid, mille alusel määratakse kindlaks reservvõimsuse mehhanismi raames hangitava võimsuse kogus.

Artikkel 26

Piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismis

1. Teises liikmesriigis asuvad võimsusepakkujad saavad vahetult piiriülevalt osaleda muudes reservvõimsuse mehhanismides kui strateegilised reservid ning kui see on tehniliselt teostatav, siis ka strateegilistes reservides, vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele.

2. Liikmesriigid peavad tagama, et välismaisel võimsusel, mis suudab pakkuda omamaisega võrdväärset tehnilist taset, on võimalus osaleda kodumaise võimsusega samas konkurentsil põhinevas protsessis. Kui ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] seisuga toimib reservvõimsuse mehhanism, võivad liikmesriigid võimaldada võrkudevaheliste ühenduste otsest osalemist välismaise võimsusena samas konkurentsil põhinevas protsessis maksimaalselt nelja aasta jooksul alates ... [käesoleva määruse jõustumise kuupäev] või kahe aasta jooksul pärast lõikes 11 osutatud meetodika heakskiitmist, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.

Liikmesriigid võivad nõuda, et välismaine võimsus asuks liikmesriigis, millel on vahetu võrguühendus selle liikmesriigiga, kes mehhanismi kohaldab.

3. Liikmesriigid ei tohi piirata oma territooriumil asuval võimsusel osalemast teiste liikmesriikide reservvõimsuse mehhanismis.
4. Piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismides ei tohi muuta ega muul viisil mõjutada piirkonnaüleseid kavasid ja liikmesriikidevahelisi füüsilisi vooge. Kõnealused kavad ja vood määratakse kindlaks üksnes artikli 16 kohase võimsuse jaotamise tulemusega.
5. Võimsusepakkujad saavad osaleda rohkem kui ühes reservvõimsuse mehhanismis.

Kui võimuse pakkujad osalevad sama tarneperioodi jooksul rohkem kui ühes mehhanismis, osalevad nad kuni omavaheliste ühenduste eeldatava kättesaadavuseni ja süsteemistressi tõenäolise esinemiseni mehhanismi rakendava süsteemi ja selle süsteemi vahel, kus asub välismaine võimsus, vastavalt lõike 11 punktis a osutatud metoodikale.

6. Võimsusepakkujad on kohustatud tegema kättesaamatusmakseid, kui nende võimsus ei ole kättesaadav.

Kui võimsusepakkujad osalevad sama tarneperioodi jooksul rohkem kui ühes mehhanismis, peavad nad olema kohustatud tegema mitu kättesaamatusmakset, kui nad ei suuda täita mitut kohustust.

7. Põhivõrguettevõtjatele soovitusel esitamise eesmärgil arvutavad artikli 35 kohaselt loodud piirkondlikud koordineerimiskeskused igal aastal välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse. Arvutuse tegemisel võetakse arvesse omavaheliste ühenduste eeldatavat kättesaadavust ja süsteemistressi esinemise tõenäosust mehhanismi rakendava süsteemi ja selle süsteemi vahel, kus asub välismaine võimsus. Arvutus tuleb teha iga pakkumispriirkonna piiri kohta.

Põhivõrguettevõtjad määravad igal aastal piirkondliku koordineerimiskeskuse soovitusel põhjal kindlaks välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse.

8. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 7 osutatud sisenemisvõimsust jaotatakse tunnustatud võimsusepakkujatele läbipaistvalt, mittediskrimineerivalt ja turupõhiselt.
9. Kui reservvõimsuse mehhanismid võimaldavad piiriülest osalemist kahes naaberliikmesriigis, läheb tulu, mis tuleb lõike 7 kohasest jaotamisest, asjaomastele põhivõrguettevõtjatele, kes jagavad selle omavahel vastavalt käesoleva artikli lõike 11 punktis b osutatud metoodikale või mõlema asjaomase reguleeriva asutuse poolt heaks kiidetud ühisele metoodikale. Kui naaberliikmesriik ei kohalda reservvõimsuse mehhanismi või kohaldab sellist reservvõimsuse mehhanismi, mis ei ole piiriüleseks osalemiseks avatud, kiidab tulust saadava osa heaks selle liikmesriigi pädev asutus, kus rakendatakse reservvõimsuse mehhanismi, pärast naaberliikmesriikide reguleerivate asutuste arvamuse taotlemist. Põhivõrguettevõtjad kasutavad sellist tulu artikli 19 lõikes 2 sätestatud eesmärkidel.
10. Selle ülekandesüsteemi eest vastutav põhivõrguettevõtja, kus välismaine võimsus asub, peab:
 - a) kindlaks tegema, kas huvitatud võimsusepakkuja suudab tagada tehnilise taseme, mis on nõutav selle reservvõimsuse mehhanismi puhul, kus ta kavatseb osaleda, ja registreerima võimsusepakkuja tunnustatud võimsusepakkujana sel eesmärgil loodud registris;
 - b) tegema kättesaadavuse kontrolle;

- c) edastama reservvõimsuse mehhanismi kohaldava liikmesriigi põhivõrguettevõtjale käesoleva lõigu punktide a ja b ja teise lõigu kohaselt saadud teabe.

Asjaomane võimsusepakkuja teavitab viivitamata põhivõrguettevõtjat välismaises reservvõimsuse mehhanismis osalemisest;

11. ENTSO-E esitab hiljemalt ... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ACERile:

- a) metoodika, mille alusel arvutatakse piiriülese osalemise maksimaalne sisenemisvõimsus, nagu on osutatud lõikes 7;
- b) tulu jagamise metoodika, nagu on osutatud lõikes 9;
- c) ühised eeskirjad kättesaadavuse kontrolli tegemiseks, nagu on osutatud lõike 10 punktis b;
- d) ühised eeskirjad, mille alusel tehakse kindlaks, millal kättesaamatusmakse muutub sissenõutavaks;
- e) registri toimimise tingimused, nagu on osutatud lõike 10 punktis a;
- f) ühised eeskirjad, mille alusel tuvastatakse reservvõimsuse mehhanismis osalemiseks sobiv võimsus, nagu on osutatud lõike 10 punktis a.

Ettepaneku suhtes konsulteeritakse eelnevalt artikli 27 kohase menetluse raames ACERiga, kes peab selle heaks kiitma.

12. Asjaomased reguleerivad asutused kontrollivad, kas võimsused on arvutatud kooskõlas lõike 11 punktis a osutatud metoodikaga.
13. Reguleerivad asutused tagavad, et piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismis on korraldatud tõhusalt ja mittediskrimineerivalt. Eelkõige näevad nad ette nõuetekohase halduskorra, et tagada kättesaamatusmaksete piiriülene maksmine.
14. Lõike 8 kohast jaotatud võimsust saab tunnustatud võimsusepakkujate vahel üle kanda. Tunnustatud võimsusepakkujad teavitavad registrit kõikidest sellistest ülekandmisest, nagu on osutatud lõike 10 punktis a.
15. ENTSO-E loob hiljemalt ... [kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] lõike 10 punktis a osutatud registri ja käitab seda. Register on avatud kõigile tunnustatud võimsusepakkujatele, mehhanismi rakendavatele süsteemidele ja nende põhivõrguettevõtjatele.

Artikkel 27

Heakskiitmise kord

1. Kui viidatakse käesolevale artiklile, kohaldatakse ENTSO-E esitatud ettepaneku suhtes lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud korda.

2. Enne ettepaneku esitamist korraldab ENTSO-E konsulteerimise, kuhu on kaasatud kõik asjakohased sidusrühmad, sealhulgas reguleerivad asutused ja muud liikmesriigi ametiasutused. ENTSO-E võtab konsulteerimise tulemusi oma ettepanekus nõuetekohaselt arvesse.
3. Kolme kuu jooksul alates lõikes 1 osutatud ettepaneku saamise kuupäevast kiidab ACER ettepaneku heaks või muudab seda. Viimasel juhul konsulteerib ACER ENTSO-E-ga enne muudetud ettepaneku heakskiitmist. ACER avaldab heakskiidetud ettepaneku oma veebisaidil hiljemalt kolm kuud pärast ettepaneku dokumentide saamise kuupäeva.
4. ACER võib igal ajal taotleda heakskiidetud ettepanekusse muudatuste tegemist. Kuue kuu jooksul alates taotluse saamise kuupäevast esitab ENTSO-E ACERile kavandatavate muudatuste eelnõu. Kolme kuu jooksul alates kõnealuse eelnõu saamisest muudab ACER muudatusi või kiidab need heaks ning avaldab need muudatused oma veebisaidil.

V peatükk

Ülekandesüsteemi toimimine

Artikkel 28

Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik

1. Põhivõrguettevõtjad teevad liidu tasandil ENTSO-E vahendusel koostööd, et edendada elektrienergia siseturu väljakujundamist ja toimimist ning piirkonnaülest kauplemist ning tagada Euroopa elektri ülekandevõrgu optimaalne juhtimine, kooskõlastatud haldamine ja hea tehniline areng.
2. ENTSO-E tegutseb liidu õigusest tulenevaid ülesandeid täites eesmärgiga luua hästi toimiv ja lõimitud elektrienergia siseturg ning annab panuse ajavahemikku 2020–2030 hõlmavas kliima- ja energiapoliitika raamistikus sätestatud eesmärkide tõhusasse ja jätkusuutlikku saavutamisse, eelkõige taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tõhusale kasutuselevõtule ning energiatõhususe suurendamisele kaasaaitamise kaudu, tagades samal ajal süsteemi turvalisuse. ENTSO-E-l peavad olema oma ülesannete täitmiseks piisavad inim- ja rahalised ressursid.

Artikkel 29

ENTSO-E

1. Elektri põhivõrguettevõtjad esitavad komisjonile ja ACERile ENTSO-E põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandid.
2. Kahe kuu jooksul alates põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandi kättesaamise päevast esitab ACER pärast konsulteerimist kõiki sidusrühmi, eelkõige süsteemi kasutajaid (sealhulgas tarbijaid) esindavate organisatsioonidega, komisjonile arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandite kohta.
3. Komisjon esitab arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandite kohta, võttes arvesse lõikes 2 sätestatud ACERi arvamust, kolme kuu jooksul pärast ACERilt arvamuse saamist.
4. Põhivõrguettevõtjad võtavad kolme kuu jooksul pärast komisjonilt heakskiitva arvamuse saamist vastu muudetud põhikirja või töökorra ning avaldavad need.
5. Lõikes 1 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ACERile nende muutmise korral või kui komisjon või ACER esitab põhjendatud taotluse. Komisjon ja ACER esitavad arvamuse kooskõlas lõigetega 2, 3 ja 4.

Artikkel 30
ENTSO-E ülesanded

1. ENTSO-E:

- a) koostab võrgueeskirju artikli 59 lõigetes 1 ja 2 nimetatud valdkondades, et saavutada artiklis 28 sätestatud eesmärgid;
- b) võtab iga kahe aasta järel vastu kogu liitu hõlmava võrgu kümneaastase mittesiduva arengukava (kogu liitu hõlmava võrgu arengukava) ja avaldab selle;
- c) koostab ja võtab vastu ettepanekud Euroopa ressursside piisavuse hinnangu kohta vastavalt artiklile 23 ning ettepanekud reservvõimsuse mehhanismides piiriülese osalemise tehnilise kirjelduse kohta vastavalt artikli 26 lõikele 11;
- d) võtab vastu soovitusel, mis käsitlevad liidu ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahelise tehnilise koostöö koordineerimist;
- e) võtab vastu piirkondlike koordineerimiskeskuste vahelise koostöö ja koordineerimise raamistiku;
- f) võtab vastu ettepaneku, millega määratakse kindlaks süsteemikäitamispiirkond kooskõlas artikli 36 sätetega;
- g) teeb koostööd jaotusvõrguettevõtjate ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusega;

- h) edendab ülekandevõrkude digiteerimist, sealhulgas nutivõrkude, tõhusa reaalajas andmekogumise ja nutiarvestite kasutuselevõtmist;
- i) võtab vastu ühised võrguhaldusvahendid, et tagada kooskõlastatud võrguhaldus nii tava- kui ka eriolukorras, sealhulgas ühise vahejuhtumite liigitusskaala ja teadusuuringute kavad ning rakendab kõnealuseid kavasid tõhusa teadusprogrammi kaudu. Nende vahenditega määratakse muu hulgas kindlaks:
 - i) teave, sealhulgas üks päev ette, mitu korda päevas ja reaalajas edastatav asjakohane teave, mis on kasulik tegevuse paremaks kooskõlastamiseks, ning teabe kogumise ja jagamise optimaalne sagedus;
 - ii) tehnoloogiline platvorm teabevahetuseks reaalajas ja asjakohasel juhul tehnoloogilised platvormid muu punktis i osutatud teabe kogumiseks, töötlemiseks ja edastamiseks ning selliste menetluste rakendamiseks, mis võimaldavad põhivõrguettevõtjate tegevust rohkem kooskõlastada, eesmärgiga muuta kooskõlastatus kogu liitu hõlmavaks;
 - iii) kuidas põhivõrguettevõtjad teevad tegevusalase teabe kättesaadavaks teistele põhivõrguettevõtjatele või isikule, kes on nõuetekohaselt volitatud aitama neil saavutada tegevuse kooskõlastatust, ja ACERile, ning

- iv) et põhivõrguettevõtjad määravad kontaktpunkti, kes vastutab teiste põhivõrguettevõtjate või punktis iii osutatud nõuetekohaselt volitatud isiku või ACERi teabetaotlustele vastamise eest;
- j) võtab vastu iga-aastase tööprogrammi;
- k) aitab kaasa direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklis 24 sätestatud koostalitlusvõime nõuete ning mittediskrimineeriva ja läbipaistva teabele juurdepääsu korra kehtestamisele;
- l) võtab vastu aastaaruande;
- m) teeb ja võtab vastu hooajalise piisavuse hinnangud vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺⁺ artikli 9 lõikele 2;
- n) edendab koostöös asjaomaste asutuste ja reguleeritud üksustega küberturvalisust ja andmekaitset;
- o) võtab oma ülesannete täitmisel arvesse tarbimiskaja arengut.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

⁺⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)) sisalduva määruse number.

2. ENTSO-E teatab ACERile piirkondlike koordineerimiskeskuste loomise ja tulemuslikkusega seotud puudustest.
3. ENTSO-E avaldab oma täiskogu, nõukogu ja komiteede koosolekute protokollid ja esitab üldsusele regulaarselt teavet oma otsuste vastuvõtmise ja tegevuse kohta.
4. Lõike 1 punktis j osutatud iga-aastane tööprogramm sisaldab koostatavate võrgueeskirjade loendit ja kirjeldust, võrgu toimimise koordineerimise kava ning kõnealusel aastal läbiviidavat teadus- ja arendustegevust ning soovituslikku ajakava.
5. ENTSO-E annab ACERile kogu teabe, mida ACER vajab oma ülesannete täitmiseks vastavalt artikli 32 lõikele 1. Et ENTSO-E saaks seda nõuet täita, annavad põhivõrguettevõtjad ENTSO-E-le nõutavat teavet.
6. Komisjoni taotluse alusel esitab ENTSO-E komisjonile oma seisukohad artiklis 61 sätestatud suuniste vastuvõtmise kohta.

Artikkel 31
Konsultatsioonid

1. ENTSO-E viib artikli 30 lõikes 1 osutatud ülesannetest tulenevate ettepanekute koostamisel läbi ulatusliku konsultatsioonimenetluse, konsulteerides aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisi. Konsulteerimine toimub struktureeritult, nii et enne ettepaneku lõplikku vastuvõtmist oleks võimalik sidusrühmade märkusi arvesse võtta, ning avatud ja läbipaistval viisil kaasates artiklis 29 osutatud töökorra kohaselt kõiki asjakohaseid sidusrühmi, eelkõige kõiki asjakohaseid sidusrühmi esindavaid organisatsioone. Konsulteerimisse peavad olema kaasatud reguleerivad asutused ja muud siseriiklikud asutused, tarne- ja tootmisettevõtjad, süsteemi kasutajad, sealhulgas tarbijad, jaotusvõrguettevõtjad, sealhulgas asjaomased tööstusharu liidud, tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid. Selle eesmärk on selgitada välja kõikide asjaomaste otsustamisprotsessis osalejate seisukohad ja ettepanekud.
2. Kõik lõikes 1 osutatud konsulteerimistega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.
3. Enne artikli 30 lõikes 1 osutatud ettepanekute vastuvõtmist teeb ENTSO-E teatavaks, milliseid märkusi konsulteerimise käigus esitati ning mil viisil on neid märkusi arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 32

ACERi teostatav järelevalve

1. ACER jälgib artikli 30 lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud ENTSO-E ülesannete täitmist ning annab tulemustest aru komisjonile.

ACER jälgib artikli 59 kohaselt välja töötatud võrgueeskirjade rakendamist ENTSO-E poolt. Kui ENTSO-E ei ole võrgueeskirju rakendanud, nõuab ACER ENTSO-E-lt põhjendatud selgitust, miks ENTSO-E ei ole seda teinud. ACER teavitab selgitusest komisjoni ning esitab selle kohta oma arvamuse.

ACER jälgib ning analüüsib võrgueeskirjade ja komisjoni poolt artikli 58 lõike 1 kohaselt vastuvõetud suuniste rakendamist ning nende mõju kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada turgude lõimimist ning saavutada mittediskrimineerimine, tõhus konkurents ja turu tõhus toimimine, ning esitab vastava aruande komisjonile.

2. ENTSO-E esitab ACERile arvamuse saamiseks kogu liitu hõlmava võrgu arengukava kavandi, iga-aastase tööprogrammi kavandi, sealhulgas konsulteerimisprotsessi käsitleva teabe, ja muud artikli 30 lõikes 1 osutatud dokumendid.

Kui ACER leiab, et ENTSO-E esitatud iga-aastase tööprogrammi kavand või kogu liitu hõlmava võrgu arengukava kavand ei soodusta mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõhusat toimimist või ei võimalda kolmandatele osapooltele piisavat piiriülese ühenduse taset, esitab ACER komisjonile ja ENTSO-E-le põhjendatud arvamuse koos soovitustega kahe kuu jooksul kavandi esitamisest.

Artikkel 33

Kulud

Käesoleva määruse artiklites 28–32 ja 58–61 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 347/2013¹ artiklis 11 nimetatud ENTSO-E tegevusega seotud kulud kannavad põhivõrguettevõtjad ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad kõnealused kulud üksnes siis, kui need on mõistlikud ja asjakohased.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

Artikkel 34

Põhivõrguettevõtjate piirkondlik koostöö

1. Põhivõrguettevõtjad teevad piirkondlikku koostööd ENTSO-E raames, et aidata kaasa artikli 30 lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud toimingute teostamisele. Eelkõige avaldavad nad iga kahe aasta järel piirkondliku investeerimiskava ning võivad teha piirkondlikul investeerimiskaval põhinevaid investeerimisotsuseid. ENTSO-E edendab põhivõrguettevõtjate vahelist koostööd piirkondlikul tasandil, tagades piirkondliku tulemuslikkusega seotud koostalitluse, teabevahetuse ja järelevalve valdkondades, mis ei ole veel liidu tasandil ühtlustatud.
2. Põhivõrguettevõtjad parandavad töökorraldust, et tagada võrgu optimaalne haldamine, ning edendavad energiabörside arengut ja piiriülese võimsuse kooskõlastatud jaotamist mittediskrimineerivate turupõhiste vahendite abil, pöörates nõuetekohaselt tähelepanu lühiajaliste jaotamiste kaudsete enampakkumiste ning tasakaalustus- ja reservvõimsuse mehhanismide lõimimise spetsiifilistele eelistele.
3. Komisjon võib lõigetes 1 ja 2 nimetatud eesmärkide saavutamiseks määratleda iga piirkondliku koostööstruktuuri geograafilise piirkonna, võttes arvesse olemasolevaid piirkondlikke koostööstruktuure. Liikmesriik võib edendada koostööd rohkem kui ühes geograafilises piirkonnas.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, millega kehtestatakse geograafiline piirkond, mida piirkondlik koostööstruktuur hõlmab. Selleks konsulteerib komisjon reguleerivate asutuste, ACERi ja ENTSO-E-ga.

Käesolevas lõikes osutatud delegeeritud õigusaktid ei mõjuta artikli 36 kohaldamist.

Artikkel 35

Piirkondlike koordineerimiskeskuste loomine ja missioon

1. Hiljemalt ... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitavad kõik süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad asjaomastele reguleerivatele asutustele ettepaneku piirkondlike koordineerimiskeskuste loomise kohta kooskõlas käesolevas peatükis sätestatud kriteeriumidega.

Süsteemikäitamispirkonna reguleerivad asutused vaatavad ettepaneku läbi ja kiidavad selle heaks.

Ettepanek peab sisaldama vähemalt järgmisi elemente:

- a) liikmesriik, kus on piirkondlike koordineerimiskeskuste ja osalevate põhivõrguettevõtjate asukoht;
- b) ühendatud ülekandesüsteemi tõhusa, turvalise ja töökindla toimimise tagamiseks vajalik organisatsiooniline, rahaline ja töökorraldus;

- c) piirkondlike koordineerimiskeskuste töölerakendamise kava;
 - d) piirkondlike koordineerimiskeskuste põhikirjad ja töökorrad;
 - e) koostöömenetluste kirjeldus kooskõlas artikliga 38;
 - f) piirkondlike koordineerimiskeskuste vastutuse korra kirjeldus kooskõlas artikliga 47;
 - g) kui kahte piirkondlikku koordineerimiskeskust hallatakse artikli 36 lõike 2 kohaselt rotatsiooni korras, siis piirkondlike koordineerimiskeskuste üheselt mõistetavate kohustuste ja nende ülesannete täitmise tagamiseks ette nähtud korra kirjeldus.
2. Pärast seda, kui reguleerivad asutused on lõikes 1 osutatud ettepaneku heaks kiitnud, asendavad piirkondlikud koordineerimiskeskused määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjade kohaselt loodud piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid ning alustavad tööd hiljemalt 1. juulil 2022.
3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1132¹ II lisas osutatud õiguslikus vormis.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 46).

4. Piirkondlikud koordineerimiskeskused tegutsevad liidu õiguse kohaseid ülesandeid täites sõltumatult riikide individuaalsetest huvidest ja põhivõrguettevõtjate huvidest.
5. Piirkondlikud koordineerimiskeskused täiendavad põhivõrguettevõtjate rolli, täites piirkondliku tähtsusega ülesandeid, mis on neile antud kooskõlas artikliga 37. Põhivõrguettevõtjad vastutavad võimsusvoogude juhtimise eest ning turvalise, töökindla ja tõhusa elektrisüsteemi tagamise eest kooskõlas direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 40 lõike 1 punktiga d.

Artikkel 36

Piirkondlike koordineerimiskeskuste geograafiline ulatus

1. ENTSO-E esitab hiljemalt ... [kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] ACERile ettepaneku, milles märgitakse, millised põhivõrguettevõtjad, pakkumispirkonnad, pakkumispirkondade piirid, võimsusarvutusala ja katkestuste koordineerimisala on hõlmatud iga süsteemikäitamispirkonnaga. Ettepanekus võetakse arvesse võrguskeemi, sealhulgas elektrisüsteemide omavahelise ühendatuse ja sõltuvuse määra, pidades silmas voogusid ja piirkonna suurust, mis peab hõlmama vähemalt ühte koordineeritud võimsusarvutusala.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

2. Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad osalevad asjaomases piirkonnas loodud piirkondliku koordineerimiskeskuse töös. Erandjuhul, kui põhivõrguettevõtja juhtimispiirkond kuulub mitmesse erinevasse sünkroonlasse, võib põhivõrguettevõtja osaleda kahe piirkondliku koordineerimiskeskuse töös. Süsteemikäitamispiirkondade lähedal asuvate pakkumispiirkondade piiride puhul määratakse lõikes 1 osutatud ettepanekus kindlaks, kuidas peab nende piiride puhul toimuma piirkondlike koordineerimiskeskuste vaheline koordineerimine. Mandri-Euroopa sünkroonala puhul, kui kahe piirkondliku koordineerimiskeskuse tegevus võib süsteemikäitamispiirkonnas kattuda, teevad selle süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad otsuse, kas määrata selles piirkonnas üks piirkondlik koordineerimiskeskus või täidavad kaks piirkondlikku koordineerimiskeskust rotatsiooni korras osaliselt või täielikult kogu süsteemikäitamispiirkonna piirkondliku tähtsusega ülesandeid ja muid ülesandeid täidab üks määratud piirkondlik koordineerimiskeskus.
3. Kolme kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud ettepaneku kättesaamist kiidab ACER süsteemikäitamispiirkondade kindlaksmääramist käsitleva ettepaneku heaks või teeb muudatusettepanekud. Muudatusettepanekute puhul konsulteerib ACER enne muudatuste heakskiitmist ENTSO-E-ga. Vastuvõetud ettepanek avaldatakse ACERi veebisaidil.
4. Asjaomased põhivõrguettevõtjad võivad esitada ACERile ettepaneku lõike 1 kohaselt kindlaksmääratud süsteemikäitamispiirkondade muutmiseks. Kohaldatakse lõikes 3 sätestatud menetlust.

Artikkel 37

Piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesanded

1. Iga piirkondlik koordineerimiskeskus täidab terves süsteemikäitamispiirkonnas, kus ta on loodud, vähemalt kõiki järgmisi piirkondliku tähtsusega ülesandeid:
 - a) koordineeritud võimsusarvutus vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suuniste kohaselt välja töötatud metoodikatele;
 - b) koordineeritud talitluskindluse analüüs vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt välja töötatud metoodikatele;
 - c) ühiste võrgumodelite loomine vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt välja töötatud metoodikatele ja menetlustele;
 - d) põhivõrguettevõtjate kaitsekavade ja taastamiskavade kooskõla hindamise toetamine vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskirjas sätestatud menetlusele;

- e) piirkondlike, järgmise nädala turu kuni vähemalt järgmise päeva turu süsteemi piisavuse prognooside koostamine ja riskimaandamismeetmete ettevalmistamine vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺ artiklis 8 sätestatud metoodikatele ja määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjades sätestatud menetlustele;
- f) piirkondlik katkestuste plaanimise koordineerimine vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjades sätestatud menetlustele ja metoodikatele;
- g) piirkondlike koordineerimiskeskuste töötajate koolitamine ja sertifitseerimine;
- h) põhivõrguettevõtjate taotletud piirkondliku taastamistegevuse koordineerimise ja optimeerimise toetamine;
- i) käitamis- ja häiringujärgse analüüsimise ja aruandluse läbiviimine;
- j) reservvõimsuse suuruse piirkondlik kindlaksmääramine;
- k) tasakaalustamisvõimsuse piirkondliku hankimise hõlbustamine;
- l) põhivõrguettevõtjate taotlusel nende toetamine põhivõrguettevõtjate vaheliste arvelduste optimeerimisel;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)) sisalduva määruse number.

- m) piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramisega seotud ülesannete täitmine asjakohases ulatuses, kui need on vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺ artikli 6 lõikele 1 delegeeritud piirkondlikele koordineerimiskeskustele;
- n) hooajalise piisavuse hindamisega seotud ülesannete täitmine asjakohases ulatuses, kui need on vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺ artikli 9 lõikele 2 delegeeritud piirkondlikele koordineerimiskeskustele;
- o) reservvõimsuse mehhanismides välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse väärtuse arvutamine artikli 26 lõike 7 kohase soovitusel koostamise eesmärgil;
- p) ülesanded, mis on seotud põhivõrguettevõtjate abistamisega uue ülekandevõimsuse, olemasoleva ülekandevõimsuse uuendamise või nende alternatiivide vajaduse kindlakstegemisel, mis esitatakse määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud piirkondlikele rühmadele ja lisatakse kümneaastasesse võrgu arengukavasse, millele on osutatud direktiivi (EL) 2019/...⁺⁺ artiklis 51.

Esimeses lõigus osutatud ülesanded on üksikasjalikumalt sätestatud I lisas.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)) sisalduva määruse number.

⁺⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

2. Komisjoni või liikmesriikide ettepanekul avaldab direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 68 kohaselt loodud komitee arvamuse piirkondlikele koordineerimiskeskustele uute nõustamisülesannete andmise kohta. Kui komitee avaldab uute nõustamisülesannete andmise kohta positiivse arvamuse, täidavad piirkondlikud koordineerimiskeskused neid ülesandeid ENTSO-E poolt välja töötatud ja ACERi poolt artiklis 27 sätestatud menetluse kohaselt heaks kiidetud ettepaneku alusel.
3. Põhivõrguettevõtjad annavad oma piirkondlikele koordineerimiskeskustele nende ülesannete täitmiseks vajalikku teavet.
4. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele kogu teabe, mis on vajalik piirkondlike koordineerimiskeskuste vastu võetud koordineeritud meetmete ja soovitude rakendamiseks.
5. Käesolevas artiklis sätestatud ja vastavates võrgueeskirjades või suunistes veel käsitlemata ülesannete puhul töötab ENTSO-E välja ettepaneku kooskõlas artiklis 27 sätestatud menetlusega. Piirkondlikud koordineerimiskeskused täidavad neid ülesandeid ACERi poolt heaks kiidetud ettepaneku alusel.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

Artikkel 38

Piirkondlikes koordineerimiskeskustes ja piirkondlike koordineerimiskeskuste vahel tehtav koostöö

Igapäevase koordineerimise haldamine piirkondlike koordineerimiskeskuste sees ja nende vahel põhineb piirkonna põhivõrguettevõtjate vahelistel koostöömenetlustel, sealhulgas asjakohasel juhul piirkondlike koordineerimiskeskuste vahelist koordineerimist käsitleval korral. Koostöömenetlus põhineb järgmisel:

- a) planeerimist ja korralduslikke aspekte käsitlev töökord, mis on seotud artiklis 37 osutatud ülesannetega;
- b) menetlus piirkondlike koordineerimiskeskuste ettepanekuid käsitlevate analüüside jagamiseks ja nendega seoses tulemuslikuks ja kaasavaks konsulteerimiseks süsteemikäitamisi piirkonna põhivõrguettevõtjatega, asjaomaste sidusrühmadega ja teiste piirkondlike koordineerimiskeskustega nende põhitegevuse ja -ülesannete elluviimisel artikli 40 kohaselt ning teiste piirkondlike koordineerimiskeskustega;
- c) menetlus koordineeritud meetmete ja soovitude vastuvõtmiseks kooskõlas artikliga 42.

Artikkel 39

Töökord

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja täidetavate ülesannetega seotud planeerimist ja korralduslikke aspekte käsitleva tõhusa, kaasava, läbipaistva ja konsensuse saavutamist soodustava töökorra, võttes eelkõige arvesse kõnealuste ülesannete üksikasju ja nõudeid, nagu on sätestatud I lisas. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja ka selle töökorra läbivaatamise menetluse.
2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused tagavad, et lõikes 1 osutatud töökord hõlmab asjaomaste osaliste teavitamist käsitlevaid norme.

Artikkel 40

Nõuandemenetlus

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja menetluse, mille alusel korraldatakse nende igapäevaste toimingute ja ülesannete elluviimisega seotud asjakohaseid ja regulaarseid konsultatsioone süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjate, teiste piirkondlike koordineerimiskeskuste ja asjaomaste sidusrühmadega. Regulaatiivsete küsimuste käsitlemise tagamiseks võib vajaduse korral kaasata konsultatsioonidesse reguleerivad asutused.

2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused konsulteerivad süsteemikäitamispiirkonna liikmesriikidega ja oma piirkondlike foorumitega (kui piirkondlik foorum on olemas) poliitiliselt tähtsates küsimustes, mille hulka ei kuulu piirkondlike koordineerimiskeskuste igapäevane tegevus ja nende ülesannete täitmine. Piirkondlikud koordineerimiskeskused võtavad vajalikul määral arvesse liikmesriikide ja asjakohasel juhul oma piirkondlike foorumite antavaid soovitusi.

Artikkel 41

Läbipaistvus

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja menetluse sidusrühmade kaasamiseks ning korraldavad sidusrühmadega korrapäraseid kohtumisi, et arutada ühendatud ülekandesüsteemi tõhusa, turvalise ja töökindla toimimisega seotud küsimusi, selgitada välja puudujäägid ja esitada parandusettepanekuid.
2. ENTSO-E ja piirkondlikud koordineerimiskeskused tegutsevad sidusrühmade ja üldsuse jaoks täiesti läbipaistvalt. Kõik asjakohased dokumendid avaldatakse vastava piirkondliku koordineerimiskeskuse veebisaidil.

Artikkel 42

Koordineeritud meetmete ja soovitude vastuvõtmine ja läbivaatamine

1. Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad töötavad välja menetluse piirkondlike koordineerimiskeskuste poolt kooskõlas lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud kriteeriumidega esitatud koordineeritud meetmete ja soovitude vastuvõtmiseks ja läbivaatamiseks.
2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad põhivõrguettevõtjatele adresseeritud koordineeritud meetmed seoses artikli 37 lõike 1 punktides a ja b osutatud ülesannetega. Põhivõrguettevõtjad rakendavad koordineeritud meetmeid, välja arvatud juhul, kui koordineeritud meetmete rakendamise tagajärjel rikutaks talitluskindluse piire, mille iga põhivõrguettevõtja on kindlaks määranud vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjadele.

Kui põhivõrguettevõtja otsustab mitte rakendada koordineeritud meedet käesolevas lõikes sätestatud põhjustel, teatab ta üksikasjalikud põhjused läbipaistval viisil ja tarbetu viivitusega piirkondlikule koordineerimiskeskusele ja süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele. Sellistel juhtudel hindab piirkondlik koordineerimiskeskus otsuse mõju teistele süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele ja võib teha vastavalt lõikes 1 sätestatud menetlusele ettepaneku teistsuguste koordineeritud meetmete kohta.

3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad põhivõrguettevõtjatele soovitusi seoses artikli 37 lõike 1 punktides c–p loetletud ülesannetega või artikli 37 lõike 2 kohaselt määratud ülesannetega.

Kui põhivõrguettevõtja otsustab lõikes 1 osutatud soovitusest kõrvale kalduda, esitab ta piirkondlikule koordineerimiskeskusele ja süsteemikäitamispiirkonna teistele põhivõrguettevõtjatele tarbetu viivitusega oma otsuse põhjenduse.

4. Koordineeritud meetmete või soovituse läbivaatamine algatatakse süsteemikäitamispiirkonna ühe või mitme põhivõrguettevõtja taotlusel. Koordineeritud meetme või soovituse läbivaatamise järel kinnitavad piirkondlikud koordineerimiskeskused selle esialgsel kujul või muudavad seda.
5. Kui koordineeritud meetet vaadatakse käesoleva artikli lõike 4 kohaselt läbi, ei peatata läbivaatamistaotlus koordineeritud meetme kohaldamist, välja arvatud juhtudel, kui koordineeritud meetme rakendamise tagajärjel rikutaks talitluskindluse piire, mille iga üksik põhivõrguettevõtja on kindlaks määranud vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjadele.

6. Olles konsulteerinud direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 68 kohaselt loodud komiteega, võivad süsteemikäitamispiirkonna liikmesriigid ühe liikmesriigi või komisjoni ettepanekul ühiselt otsustada anda koordineeritud meetmete esitamise pädevus oma piirkondlikule koordineerimiskeskusele seoses ühe või mitme käesoleva määruse artikli 37 lõike 1 punktides c–p sätestatud ülesandega.

Artikkel 43

Piirkondlike koordineerimiskeskuste haldusnõukogu

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused asutavad koordineerimiskeskuste juhtimise ja tulemuslikkuse seirega seotud meetmete võtmiseks haldusnõukogu.
2. Haldusnõukogu koosneb liikmetest, kes esindavad kõiki vastavates piirkondlikes koordineerimiskeskustes osalevaid põhivõrguettevõtjaid.
3. Haldusnõukogu vastutab järgmise eest:
 - a) piirkondlike koordineerimiskeskuste põhikirjade ja töökordade koostamine ja heakskiitmine;
 - b) organisatsioonilise struktuuri kindlaksmääramine ja rakendamine;
 - c) aastaeelarve koostamine ja heakskiitmine;
 - d) koostöömenetluste väljatöötamine ja heakskiitmine kooskõlas artikliga 38.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

4. Haldusnõukogu pädevusse ei kuulu piirkondlike koordineerimiskeskuste igapäevase toimimise ja selle ülesannete täitmisega seotud tegevus.

Artikkel 44

Organisatsiooniline struktuur

1. Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad kehtestavad piirkondlike koordineerimiskeskuste organisatsioonilise struktuuri, mis toetab nende ülesannete täitmise ohutust.

Organisatsioonilises struktuuris määratakse kindlaks:

- a) töötajate õigused, ülesanded ja vastutus;
 - b) organisatsiooni eri osade ja protsesside vahelised alluvus- ja aruandlussuhted.
2. Kui see on tingimata vajalik, võivad piirkondlikud koordineerimiskeskused luua piirkondlikke tugipunkte, kus tegeletakse allpiirkondlike eripäradega, või piirkondlikke koordineerimiskeskusi, et tagada ülesannete tõhus ja usaldusväärne täitmine.

Artikkel 45
Vahendid ja töötajad

Piirkondlikele koordineerimiskeskustele tagatakse töötajad ning tehnilised, füüsilised ja rahalised vahendid, mis on vajalikud koordineerimiskeskuste käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmiseks ja nende ülesannete sõltumatuks ja erapooletuks täitmiseks.

Artikkel 46
Järelevalve ja aruandlus

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused kehtestavad menetluse vähemalt järgmiste aspektide pidevaks seireks:
 - a) koordineerimiskeskuste tegevuse tulemuslikkus;
 - b) esitatud koordineeritud meetmed ja soovitused, millises ulatuses on põhivõrguettevõtjad koordineeritud meetmeid ja soovitusi rakendanud, ning saavutatud tulemused;
 - c) iga nende vastutusalasse kuuluva ülesande tulemuslikkus ja tõhusus ning asjakohasel juhul ülesannete rotatsioon.
2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused peavad oma kulude üle arvestust läbipaistval viisil ning teatavad neist ACERile ja süsteemikäitamispirkonna reguleerivatele asutustele.

3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad ENTSO-E-le, ACERile, süsteemikäitamispiirkonna reguleerivatele asutustele ning elektrivaldkonna koordineerimise rühmale aastaaruande lõikes 1 sätestatud järelevalve tulemuste kohta ja teabe nende tegevuse kohta.
4. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teatavad lõike 1 kohase seire käigus tuvastatud puudustest ENTSO-E-le, süsteemikäitamispiirkonna reguleerivatele asutustele, ACERile ning liikmesriikide kriisiolukordade ennetamise ja nendega toimetuleku eest vastutavatele pädevatele asutustele. Selle aruande põhjal võivad süsteemikäitamispiirkonna vastavad reguleerivad asutused pakkuda piirkondlikele koordineerimiskeskustele välja meetmeid puuduste kõrvaldamiseks.
5. Ilma et see piiraks vajadust kaitsta julgeolekut ning tundlikku äriteabe konfidentsiaalsust, avalikustavad piirkondlikud koordineerimiskeskused aruanded, millele on osutatud lõigetes 3 ja 4.

Artikkel 47

Vastutus

Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad lisavad artikli 35 kohasesse piirkondlike koordineerimiskeskuste asutamist käsitlevasse ettepanekusse vajalikud meetmed piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesannete täitmisest tuleneva vastutuse katmiseks. Vastutuse katmiseks kasutatava meetodi puhul võetakse arvesse piirkondlike koordineerimiskeskuste õiguslikku seisundit ja olemasolevat ärikindlustuse taset.

Artikkel 48

Kümneaastane võrgu arengukava

1. Kogu liitu hõlmava võrgu arengukava, millele osutatakse artikli 30 lõike 1 punktis b, sisaldab integreeritud võrgu mudelit, võimalikke stsenaariume ning süsteemi paindlikkuse hinnangut.

Kogu liitu hõlmava võrgu arengukavas eelkõige:

- a) tuginetakse liikmesriikide investeerimiskavadele, võttes arvesse käesoleva määruse artikli 34 lõikes 1 osutatud piirkondlikke investeerimiskavasid ning asjakohasel juhul võrgu planeerimise liidu tasandi aspekte, nagu on sätestatud määruses (EL) nr 347/2013; sellele tehakse kulude-tulude analüüs, kasutades nimetatud määruse artikli 11 kohaselt koostatud metoodikat;
- b) tuginetakse piiriüleste ühenduste osas eelkõige ka erinevate võrgu kasutajate mõistlikele vajadustele ning sellesse integreeritakse direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklites 44 ja 51 osutatud investorite pikaajalised kohustused, ning
- c) määratakse kindlaks investeerimislüngad, eelkõige seoses piiriülese võimsusega.

Seoses esimese lõigu punktiga c võib kogu liitu hõlmava võrgu arengukavale lisada ülevaate võrgu piiriülese suutlikkuse suurendamise tõketest, mis tulenevad erinevatest heakskiitmisega seotud menetlustest või tavadest.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

2. ACER esitab riiklike kümneaastaste võrgu arengukavade kohta arvamuse, et hinnata nende kokkusobivust mittesiduva kogu liitu hõlmava võrgu arengukavaga. Kui ACER tuvastab ebakõlasid riikliku kümneaastase võrgu arengukava ning mittesiduva kogu liitu hõlmava võrgu arengukava vahel, soovib ta vastavalt vajadusele muuta riiklikku võrgu arengukava või mittesiduvat kogu liitu hõlmava võrgu arengukava. Kui riiklik võrgu arengukava töötatakse välja vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklile 51, soovib ACER pädeval reguleerival asutusel muuta riiklikku kümneaastast võrgu arengukava vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 51 lõikele 7 ja teavitada sellest komisjoni.

Artikkel 49

Põhivõrguettevõtjate vaheline hüvitismehhanism

1. Põhivõrguettevõtjatele hüvitatakse kulud, mis tekivad piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisel nendele kuuluvate võrkude kaudu.
2. Lõikes 1 nimetatud hüvitist maksavad need siseriiklike ülekandesüsteemide käitajad, kelle võrkudest piiriülesed võimsusvood pärinevad, ja need võrguettevõtjad, kelle võrkudes kõnealused võimsusvood lõpevad.
3. Hüvitismaksed tehakse korrapäraselt teatava möödunud ajavahemiku eest. Makstud hüvitist korrigeeritakse vajaduse korral tagantjärele vastavalt tegelikele kuludele.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

Esimene ajavahemik, mille eest hüvitismakseid tuleb teha, määratakse kindlaks artiklis 61 nimetatud suunistes.

4. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 68 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, millega kehtestatakse hüvitismaksete suurused.
5. Ülekantavate piiriüleste võimsusvoogude suurus ning siseriiklikest ülekandesüsteemidest pärinevate või kõnealustes võrkudes lõppevate piiriüleste võimsusvoogude suurus määratakse kindlaks teatava ajavahemiku jooksul tegelikult mõõdetud füüsiliste võimsusvoogude põhjal.
6. Piiriüleste võimsusvoogude ülekandekulud määratakse kindlaks ettemääratud pikaajaliste keskmiste lisakulude põhjal, kusjuures võetakse arvesse kaod, investeeringud uude taristusse ning asjakohane osa taristuga seotud olemasolevatest kuludest, niivõrd kui taristut kasutatakse piiriüleste võimsusvoogude edastamiseks, ning eriti võetakse arvesse vajadust tagada varustuskindlus. Kulude kindlaksmääramisel kasutatakse tunnustatud standardile vastavaid kuluarvestuse viise. Kasu, mis võrk saab piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisest, võetakse arvesse ja vähendatakse saadavat hüvitist.

7. Kui kahe või enama liikmesriigi ülekandevõrgud moodustavad täielikult või osaliselt ühe juhtplokki osa, loetakse üksnes põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitismehhanismiga seoses juhtplokk tervikuna ühe asjaomase liikmesriigi ülekandevõrgu osaks, et juhtplokis kulgevaid võimsusvoogusid ei saaks lugeda artikli 2 lõike 2 punkti b alusel piiriülesteks voogudeks, mille puhul tuleb maksta hüvitist käesoleva artikli lõike 1 alusel. Asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused võivad otsustada, millise asjaomase liikmesriigi osaks juhtplokk tervikuna loetakse.

Artikkel 50

Teabe esitamine

1. Põhivõrguettevõtjad võtavad kasutusele kooskõlastamis- ja teabevahetussüsteemid, mis tagavad võrkude turvalisuse ülekandevõime piiratuse juhtimisel.
2. Põhivõrguettevõtjate ohutus-, talitus- ja planeerimisnormid avalikustatakse. Avaldatav teave sisaldab üldist kava kogu edastamisvõimsuse ja võrgu läbilaskevõime piiri arvutamiseks võrgu elektriliste ja füüsikaliste näitajate põhjal. Kavad esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.

3. Põhivõrguettevõtjad avaldavad iga päev kalkulatsiooni kasutusel oleva edastamisvõimsuse kohta, tuues esile kõik juba reserveeritud edastamisvõimsused. Kõnealust teavet antakse kindlaksmääratud vaheaegadega enne edastamispäeva ning selles esitatakse igal juhul eeloleva nädala ja kuu kalkulatsioon ning olemasoleva võimsuse edastatava osa eeldatav kogus.
4. Põhivõrguettevõtjad avaldavad asjakohased andmed koondprognoosi ja tegeliku tarbimise, tootmis- ja võrguvõimsuse kättesaadavuse ja tegeliku kasutamise, võrgu ja võrkudevaheliste ühenduste kättesaadavuse ja kasutamise, tasakaalustus- ja reservvõimsuse ning paindlikkuse kättesaadavuse kohta. Väikeste tootmis- ja võrguvõimsuste kättesaadavuse ja tegeliku kasutuse puhul võib kasutada koondprognoosi.
5. Asjaomased turuosaliselised esitavad põhivõrguettevõtjatele asjakohased andmed.

6. Elektritootjad, kes omavad või käitavad tootmisvõimsusi, millest ühe tootmisvõimsuse installeeritud võimsus on vähemalt 250 MW, või kelle portfelli kuuluv tootmisvõimsus on vähemalt 400 MW, hoiavad reguleerivale asutusele, liikmesriigi konkurentsiasutusele ja komisjonile viie aasta jooksul kättesaadavana kõik elektrijaamaga seotud tunniandmed, mis on vajalikud selleks, et kontrollida kõiki operatiivseid edastusotsuseid ning energiabörsidel, võrkudevaheliste ühenduste enampakkumistel, reservturgudel ja börsivälistel enampakkumistel tehtud pakkumisi. Elektrijaama iga tunni kaupa säilitatav teave peab sisaldama vähemalt andmeid olemasoleva tootmisvõimsuse ja varutud reservvõimsuse kohta, sealhulgas teavet varutud reservvõimsuse jaotamise kohta elektrijaama tasandil, pakkumise tegemise ja tootmise ajal.
7. Põhivõrguettevõtjad vahetavad korrapäraselt piisavalt täpsete elektrivõrke ja koormusvooge käsitlevate andmete pakette, et võimaldada igal põhivõrguettevõtjal arvutada koormusvoogusid oma piirkonnas. Samad andmepaketid tehakse kättesaadavaks ka reguleerivatele asutustele ning taotluse korral komisjonile ja liikmesriikidele. Reguleerivad asutused, liikmesriigid ja komisjon käsitlevad kõnealust andmepaketti konfidentsiaalsena ning tagavad selle konfidentsiaalse käsitlemise ka kõigi konsultantide puhul, kes teevad nende nõudmisel analüütilist tööd nimetatud andmete põhjal.

Artikkel 51

Põhivõrguettevõtjate sertifitseerimine

1. Komisjon vaatab läbi iga teatise põhivõrguettevõtja sertifitseerimisotsuse kohta kohe pärast selle kättesaamist vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 52 lõikele 6. Kahe kuu jooksul teatise saamise päevast esitab komisjon oma arvamuse asjaomasele reguleerivale asutusele seoses teatise vastavusega direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklile 43 ja kas artikli 52 lõikele 2 või artiklile 53.

Komisjon võib esimeses lõigus viidatud arvamuse koostamisel taotleda ACERi arvamust reguleeriva asutuse otsuse kohta. Sellisel juhul pikendatakse esimeses lõigus osutatud kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

2. Komisjoni arvamuse saamisel võtab reguleeriv asutus kahe kuu jooksul vastu oma lõpliku otsuse põhivõrguettevõtja sertifitseerimise kohta, arvestades võimalikult suurel määral komisjoni arvamust. Reguleeriva asutuse otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

3. Kogu menetluse jooksul võivad reguleerivad asutused või komisjon põhivõrguettevõtjatelt või tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt taotleda kogu teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.
4. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
5. Kui komisjon on saanud teatise põhivõrguettevõtja sertifitseerimise kohta vastavalt direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 43 lõikele 9, teeb ta sertifitseerimise kohta otsuse. Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsust.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

VI peatükk

Jaotusvõrgu käitamine

Artikkel 52

Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus

1. Jaotusvõrguettevõtjad teevad liidu tasandil koostööd ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse vahendusel, et edendada elektrienergia siseturu väljakujundamist ja toimimist ning jaotusvõrkude ja ülekandesüsteemide optimaalset haldamist ning koordineeritud käitamist. Jaotusvõrguettevõtjatel, kes soovivad ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuses osaleda, on õigus saada üksuse registreeritud liikmeteks.

Registreeritud liikmed võivad osaleda ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuses kas otse või neid võib esindada liikmesriigi määratud või liidu tasandi ühendus.

2. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus täidab käesolevas määruses ette nähtud ülesandeid ja menetlusi kooskõlas artikliga 55. Olles liidu ühistes huvides töötav ekspertüksus, ei esinda ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus teatavaid erihuviseid ega püüa mõjutada otsustusprotsessi teatavate erihuvide kaitsmiseks.

3. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse liikmete suhtes kehtib registreerimiskohustus ja nad peavad tasuma õiglase ja proportsionaalse liikmemaksu, mille arvutamisel võetakse arvesse asjaomase jaotusvõrguettevõtja jaotusvõrku ühendatud tarbijate arvu.

Artikkel 53

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse loomine

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koosneb vähemalt üldkogust, juhatusest, strateegiliste nõunike rühmast, eksperdirühmadest ja peasekretärist.
2. Hiljemalt ... [12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitavad jaotusvõrguettevõtjad komisjonile ja ACERile kooskõlas artikliga 54 asutatava ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirja kavandi, sealhulgas käitumisjuhendi, registreeritud liikmete loetelu ja töökorra kavandi, sealhulgas ENTSO-E ja muude sidusrühmadega konsulteerimise korra kavandi, ning rahastamiseskirja.

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse töökorra kavandis tagatakse kõigi osalevate jaotusvõrguettevõtjate tasakaalustatud esindatus.

3. Kahe kuu jooksul alates põhikirja kavandi, liikmete loetelu ja töökorra kavandi kättesaamisest esitab ACER komisjonile oma arvamuse, olles eelnevalt konsulteerinud kõikide sidusrühmadega, eelkõige jaotusvõrgu kasutajaid esindavate organisatsioonidega.

4. Kolme kuu jooksul pärast ACERilt arvamuse saamist esitab komisjon arvamuse põhikirja kavandi, liikmete loetelu ja töökorra kavandi kohta, võttes arvesse lõikes 3 sätestatud ACERi arvamust.
5. Jaotusvõrguettevõtjad loovad kolme kuu jooksul pärast komisjonilt heakskiitva arvamuse saamist ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse, võtavad vastu selle põhikirja ja töökorra ning avaldavad need.
6. Lõikes 2 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ACERile nende muutmise korral või kui komisjon või ACER esitab selleks põhjendatud taotluse. Komisjon ja ACER esitavad arvamuse vastavalt lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud menetlusele.
7. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevusega seotud kulud kannavad jaotusvõrguettevõtjad, kes on üksuse registreeritud liikmed, ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad üksnes kulud, mis on mõistlikud ja proportsionaalsed.

Artikkel 54

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse peamised reeglid ja menetlused

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirjas, mis võetakse vastu artikli 53 kohaselt, tagatakse järgmised põhimõtted:
 - a) ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse töös saavad osaleda üksnes registreeritud liikmed, võimalusega delegeerida oma ülesanded teistele liikmetele;
 - b) ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevust käsitlevad strateegilised otsused ja juhatusele esitatavad poliitilised suunised võtab vastu üldkogu;
 - c) üldkogu otsused võetakse vastu järgmiste reeglite kohaselt:
 - i) igal liikme hääle arv on proportsionaalne liikme tarbijate arvuga;
 - ii) antakse 65 % üldkogu liikmetel olevatest häälest, ning
 - iii) otsus võetakse vastu vähemalt 55 % liikmete hääleteenamusega;
 - d) üldkogu otsused lükatakse tagasi järgmiste reeglite kohaselt:
 - i) igal liikme hääle arv on proportsionaalne liikme tarbijate arvuga;

- ii) antakse 35 % liikmetel olevatest häälest, ning
- iii) otsus lükatakse tagasi vähemalt 25 % liikmete häältega;
- e) üldkogu valib maksimaalselt nelja-aastaseks ametiajaks juhatuse;
- f) juhatus nimetab oma liikmete hulgast esimehe ja kolm aseesimeest;
- g) juhatus juhib artiklite 56 ja 57 kohast jaotusvõrguettevõtjate ja põhivõrguettevõtjate koostööd;
- h) juhatuse otsused võetakse vastu absoluuthäälteenamusega;
- i) üldkogu nimetab juhatuse ettepaneku põhjal oma liikmete hulgast neljaks aastaks ametisse peasekretäri, keda võib ühe korra ametisse tagasi nimetada;
- j) üldkogu kutsub juhatuse ettepaneku põhjal ellu eksperdirühmad, kusjuures ühegi rühma suurus ei tohi ületada 30 liiget, kellest 1/3 võib pärineda väljastpoolt ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse liikmeskonda. Lisaks luuakse liikmesriikide ekspertide rühm, kuhu kuulub üks jaotusvõrguettevõtjate esindaja igast liikmesriigist.

2. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse vastu võetud menetlustega tagatakse üksuse liikmete õiglane ja proportsionaalne kohtlemine ning menetlused kajastavad liikmeskonna geograafilist ja majanduslikku struktuuri. Eelkõige nähakse menetluseeskirjadega ette järgmine:
- a) juhatus koosneb juhatuse esimehest ja 27 liikmete esindajast, kellest
 - i) üheksa on rohkem kui 1 miljoni võrgukasutajaga liikmete esindajad;
 - ii) üheksa on rohkem kui 100 000 ja vähem kui 1 miljoni võrgukasutajaga liikmete esindajad ning
 - iii) üheksa on vähem kui 100 000 võrgukasutajaga liikmete esindajad;
 - b) jaotusvõrguettevõtjate ühenduste esindajad võivad osaleda juhatuse koosolekutel vaatlajatena;
 - c) juhatusse ei või kuuluda rohkem kui kolm samast liikmesriigist või kontsernist pärit liikmete esindajat;
 - d) juhatuse aseesimehed tuleb nimetada iga punktis a osutatud kategooria liikmete esindajate hulgast;
 - e) ühest liikmesriigist või samast kontsernist pärit liikmete esindajad ei või moodustada eksperdirühmas osalejate enamust;

- f) juhatus loob strateegilise nõuanderühma, kes esitab juhatusel ja eksperdirühmadele arvamusi ning koosneb Euroopa jaotusvõrguettevõtjate ühenduste esindajatest ja nende liikmesriikide esindajatest, kes ei ole juhatuses esindatud.

Artikkel 55

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded on järgmised:
 - a) edendada jaotusvõrkude käitamist ja kavandamist, koordineerides seda ülekandevõrkude käitamise ja kavandamisega;
 - b) hõlbustada taastuvate energiaallikate, hajatootmise ja muude jaotusvõrguga lõimitud ressursside, näiteks energia salvestamise ühendamist;
 - c) hõlbustada tarbimise paindlikkust ja tarbimiskaja ning jaotusvõrgu kasutajate juurdepääsu turgudele;
 - d) panustada jaotussüsteemide digiteerimisse, sealhulgas nutivõrkude ja -arvestite kasutuselevõtmisesse;
 - e) toetada koostöös asjaomaste asutuste ja reguleeritud üksustega andmehalduse, küberturvalisuse ja andmekaitse arendamist;

- f) osaleda artikli 59 kohaselt selliste võrgueeskirjade väljatöötamises, mis on seotud jaotusvõrkude käitamisega ja kavandamisega ning ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega.

2. Lisaks täidab ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus järgmisi ülesandeid:

- a) koostöö tegemine ENTSO-E-ga selliste käesoleva määruse kohaselt vastu võetud võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise järelevalve puhul, mis on seotud jaotusvõrkude käitamisega ja kavandamisega ning ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega;
- b) koostöö tegemine ENTSO-E-ga ning parimate tavade vastuvõtmine seoses ülekandesüsteemide ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega ja kavandamisega, sealhulgas sellistes küsimustes nagu ettevõtjate vaheline andmevahetus ning hajaenergia ressursside koordineerimine;
- c) parimate tavade väljaselgitamine lõikes 1 nimetatud valdkondades ning jaotusvõrgu energiatõhususe edendamine;
- d) iga-aastase tööprogrammi ja aastaaruande vastuvõtmine;
- e) tegutsemine kooskõlas konkurentsioigusega ja neutraalsuse tagamine.

Artikkel 56

Konsulterimine seoses võrgueeskirjade väljatöötamisega

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus korraldab artikli 59 kohaste uute võrgueeskirjade väljatöötamises osaledes aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisil ulatusliku konsultatsioonimenetluse, kaasates artiklis 53 osutatud töökorra konsulterimist käsitleva osa kohaselt kõik asjaomased sidusrühmad ning eelkõige selliseid sidusrühmi esindavad organisatsioonid. Konsulterimisse peavad olema kaasatud reguleerivad asutused ja muud siseriiklikud asutused, tarne- ja tootmisettevõtjad, süsteemi kasutajad, sealhulgas tarbijad, tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid. Konsulterimise eesmärk on välja selgitada kõikide asjaomaste otsustamisprotsessis osalejate seisukohad ja ettepanekud.
2. Kõik lõikes 1 osutatud konsulterimistega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.
3. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus võtab arvesse konsulterimise käigus esitatud seisukohti. Enne artiklis 59 osutatud võrgueeskirju käsitlevate ettepanekute vastuvõtmist teeb ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus teatavaks, milliseid märkusi konsulterimise käigus esitati ning mil viisil neid märkusi on arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 57

Koostöö põhivõrguettevõtjate ja jaotusvõrguettevõtjate vahel

1. Põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad teevad omavahel koostööd võrkude kavandamise ja käitamise valdkonnas. Eelkõige vahetavad põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad vajalikku teavet ja andmeid seoses tootmisvõimsuste tulemuslikkuse ja tarbimiskaja, võrkude igapäevase käitamise ning võrguinvesteeringute pikaajalise planeerimisega, et tagada võrkude kulutõhus, turvaline ja töökindel väljatöötamine ja käitamine.
2. Põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad teevad omavahel koostööd, et saavutada koordineeritud juurdepääs sellistele ressurssidele nagu hajatootmine, energia salvestamine ja tarbimiskaja, mis võivad aidata kaasa nii ülekandesüsteemi kui ka jaotusvõrguettevõtjate eriomaste vajaduste rahuldamisele.

VII peatükk

Võrgueeskirjad ja suunised

Artikkel 58

Võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmine

1. Komisjon võib artiklitest 59, 60 ja 61 tulenevate õiguste alusel vastu võtta rakendusakte või delegeeritud õigusakte. Kõnealused aktid võidakse vastu võtta võrgueeskirjadena, mis põhinevad ENTSO-E väljatöötatud sõnastusettepanekutel või, kui see on ette nähtud artikli 59 lõike 3 kohases prioriteetide nimekirjas, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ettepanekutel, mis on asjakohasel juhul välja töötatud koostöös ENTSO-E ja ACERiga artikli 59 kohases menetluses, või artikli 61 kohasel menetlusel põhinevate suunistena.
2. Võrgueeskirjade ja suunistega:
 - a) tagatakse käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase;
 - b) neis võetakse arvesse piirkondlikku eripära, kui see on asjakohane;
 - c) ei minda kaugemale punktis a sätestatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust ning
 - d) ei piirata liikmesriikide õigust kehtestada siseriiklikke võrgueeskirju, mis ei mõjuta piirkonnaülest kauplemist.

Artikkel 59

Võrgueeskirjade kehtestamine

1. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, kehtestades võrgueeskirjad, mis hõlmavad järgmisi valdkondi:
 - a) võrgu turvalisust ja töökindlust käsitlevad eeskirjad, sealhulgas ülekande tehnilise reservvõimsuse eeskirjad võrgu eksploatatsiooni turvalisuse eesmärgil ja koostalitlusvõime eeskirjad, rakendades käesoleva määruse artikleid 34–47 ja artiklit 57 ning direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklit 40, mis hõlmavad süsteemi seisundeid, parandusmeetmeid ja talitluskindluse piire, pingejuhtimist ja reaktiivvõimsuse juhtimist, lühisvoolu juhtimist, elektrienergia voogude juhtimist, häiringute analüüsi ja käsitlemist, kaitseseadmeid ja -kavasid, andmevahetust, nõuete järgimist, koolitust, talitluse kavandamise ja julgeoleku analüüsi, piirkondlikku talitluskindluse koordineerimist, katkestuste koordineerimist, asjakohaste ressursside valmiduskavasid, piisavuse analüüsi, tugiteenuseid, ajaplaneerimist ning talitluse plaanimise andmekeskkondi;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratud juhtimise eeskirjad, rakendades direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklit 6 ja käesoleva määruse artikleid 7–10, 13–17 ning 35, 36 ja 37, sealhulgas järgmise päeva, päevasisese ja forvardturu võimsuse jaotamise arvestamise meetodika ja menetlused, võrgumudelid, pakkumispäiirkonna struktuur, koormuse ümberjaotamine ja vahetuskauba tegemine, kauplemisalgoritmid, ühtne järgmise päeva ja päevasisese turu mehhanism, jaotatud piirkonnaülese võimsuse püsikindlus, võimsusjaotustulu jagamise meetodika, riski maandamine piirkonnaülese ülekande korral, määramise menetlused ning võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratud juhtimise kulude katmine;
- c) artiklite 5, 6 ja 17 rakendamiseks vajalikud kauplemiseeskirjad, mis on seotud võrgule juurdepääsu teenuste osutamise tehniliste ja operatiivaspektidega ning võrgu tasakaalustamisega, sealhulgas võrguga seotud reservvõimsust käsitlevad eeskirjad, sealhulgas ülesanded ja vastutus, tasakaalustamisenergia vahetamise platvormid, tehingute sulgemisajad, nõuded standard- ja eritoodetele, tasakaalustamisteenuste hankimine, piirkonnaülese võimsuse eraldamine tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reservide jagamiseks, tasakaalustamisenergia tasaarveldus, võrguettevõtjate vaheliste energiavahetuste tasaarveldus, tasakaaluarveldus ja tasakaalustamisvõimsuse tasaarveldus, koormuse-sageduse juhtimine, sageduse kvaliteeti määravad näitajad ja sihtnäitajad, sageduse hoidmise reservid, sageduse taastamise reservid, asendusreservid, reservide vahetamine ja jagamine, reservide piiriülene aktiveerimine, sünkroonaja reguleerimine ja teabe läbipaistvus;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

- d) direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklite 36, 40 ja 54 rakendamiseks vajalikud eeskirjad sagedusega mitteseotud tugiteenuste (sealhulgas statsionaarse seisundi pingejuhtimine, inerts, kiire reaktiivvoolusisestus, inerts võrgu stabiilsuseks, lühisvool, isekäivitusvõime ja saartalitlusvõime) mittediskrimineeriva ja läbipaistva osutamise kohta;
- e) käesoleva määruse artiklit 57 ning direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklite 17, 31, 32, 36, 40 ja 54 rakendamiseks vajalikud eeskirjad tarbimiskaja, sealhulgas agregeerimise, energia salvestamise ja tarbimise piiramise kohta.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 67 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

- 2 Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte võrgueeskirjade kehtestamiseks, mis hõlmavad järgmisi valdkondi:
 - a) võrguühenduste eeskirjad, sealhulgas eeskirjad põhivõrguühendusega tarbimisüksuste ühendamise kohta, ülekandevõrguühendusega jaotusüksuste ja jaotussüsteemide ühendamise kohta, selliste tarbimisseadmete ühendamise kohta, mida kasutatakse tarbimiskaja osutamiseks, elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuete kohta, nõuded alalisvoolu kõrgepinge võrguühenduste kohta, nõuded alalisvooluühendusega energiapargimoodulite ja alalisvooluülekandesüsteemi vastasotsa muundurjaamade kohta ning võrguühenduse kasutuselevõttust teavitamise menetluste kohta;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

- b) andmete vahetamise, arveldamise ja läbipaistvuse eeskirjad, sealhulgas eeskirjad eelkõige ülekandevõime asjakohase aja kohta, ülekandmisvõimsuste jaotamise ja kasutamise hinnangulised ja tegelikud väärtused, vahendite prognoositav ja tegelik nõudlus ning nende koondamine, sealhulgas rajatiste kättesaamatus, tootmisüksuste prognoositav ja tegelik loomine ning nende koondamine, sealhulgas võrkude kättesaamatus, võrkude kättesaadavus ja kasutamine, ülekandevõime piiratusena tegelemise meetmed ja turuandmete tasakaalustamine. Eeskirjad peaksid hõlmama teabe avaldamise viise, avaldamise ajastust, käitlemise eest vastutavaid üksusi;
- c) juurdepääsueeskirjad kolmandatele isikutele;
- d) tegevuskord ja taastamismenetlused hädaolukordades, sealhulgas süsteemi kaitsekavad, taastamiskavad, mõju turule, teabevahetus ja kommunikatsioon ning vahendid ja seadmed;
- e) sektoripõhised eeskirjad, mis käsitlevad piiriüleste võimsusvoogude küberturvalisuse aspekte, sealhulgas eeskirjad ühiste miinimumnõuete, kavandamise, järelvalve, aruandluse ja kriisiohje kohta.

3. Pärast ACERi, ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist kehtestab komisjon iga kolme aasta tagant prioriteetide nimekirja, milles määratakse kindlaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud valdkonnad, mis kaasatakse võrgueeskirjade väljatöötamisse.

Kui võrgueeskirja reguleerimisese on otseselt seotud jaotusvõrgu käitamisega ega ole eeskätt seotud ülekandesüsteemiga, võib komisjon kohustada ELi jaotusvõrguettevõtjate üksust koostöös ENTSO-E-ga kutsuma kokku redaktsioonikomitee ning esitama ACERile võrgueeskirja ettepaneku.

4. Komisjon palub ACERil esitada komisjonile mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa kuut kuud komisjoni taotluse saamisest, mittesiduvad raamsuunised, milles sätestatakse selged ja objektiivsed põhimõtted, et töötada välja iga võrgueeskiri, mis on seotud prioriteetide nimekirjas kindlaksmääratud valdkondadega (raamsuunised). Komisjoni taotlus võib hõlmata tingimusi seoses raamsuunises käsitletavate valdkondadega. Raamsuunised peavad soodustama turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ja turu tõhusat toimimist. Komisjon võib suuniste esitamise tähtaega ACERi põhjendatud taotluse alusel pikendada.
5. ACER konsulteerib ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega raamsuuniste osas vähemalt kahe kuu jooksul avatud ja läbipaistval viisil.
6. ACER esitab komisjonile mittesiduvad raamsuunised, kui esitatakse asjaomane taotlus kooskõlas artikliga 4.

7. Kui komisjon leiab, et raamsuunised ei soodusta turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõhusat toimimist, võib ta taotleda, et ACER vaataks kõnealused raamsuunised mõistliku ajavahemiku jooksul läbi ja esitaks komisjonile uuesti.
8. Kui ACER ei esita või ei esita uuesti raamsuuniseid komisjoni poolt lõigetes 4 või 7 määratud aja jooksul, koostab kõnealused raamsuunised komisjon.
9. Komisjon palub ENTSO-E-l, või kui lõike 2 kohaselt on tehtud asjaomane otsus, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusel koostöös ENTSO-E-ga esitada ACERile ettepanek võrgueeskirja kohta, milles järgitakse asjaomast raamsuunist, mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 12 kuud komisjoni taotluse saamisest.
10. ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koostöös ENTSO-E-ga, kui lõikes 3 osutatud prioriteetide nimekirjas on nii sätestatud, kutsub kokku redaktsioonikomitee, kes osutab võrgustikule või üksusele abi võrgueeskirjade väljatöötamise käigus. Redaktsioonikomitee koosneb ACERi esindajatest, ENTSO-E esindajatest, ning asjakohasel juhul ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse esindajatest ja määratud elektriturukorraldajate esindajatest, kui see on asjakohane, ning piiratud arvu peamiste mõjutatud sidusrühmade esindajatest. ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koostöös ENTSO-E-ga, kui lõike 3 kohases prioriteetide nimekirjas on nii sätestatud, töötab välja võrgueeskirju käsitlevad ettepanekud lõikes 1 ja 2 osutatud valdkondades, kui komisjon on esitanud taotluse vastavalt lõikele 9.

11. ACER vaatab ettepannud võrgueeskirja läbi, et oleks tagatud, et vastu võetud võrgueeskiri järgib asjaomaseid raamsuuniseid ning aitab kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tulemuslikule konkurentsile ja turu tõhusale toimimisele, ning esitab läbivaadatud võrgueeskirja komisjonile kuue kuu jooksul alates ettepaneku kättesaamise päevast. Komisjonile esitatava ettepaneku puhul võtab ACER arvesse kõiki seisukohti, mis asjaomased osalised esitasid ettepaneku koostamisel, mida korraldas ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, ning konsulteerib asjaomaste osalistega seoses komisjonile esitatava versiooniga.
12. Kui ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole töötanud välja võrgueeskirja komisjoni poolt lõikes 9 määratud ajavahemiku jooksul, võib komisjon esitada ACERile taotluse koostada võrgueeskirja kavand asjaomase raamsuunise alusel. Võrgueeskirja kavandi koostamise käigus käesoleva lõike kohaselt võib ACER algatada täiendava konsulteerimise. ACER esitab käesoleva lõike kohaselt koostatud võrgueeskirja kavandi komisjonile ning võib soovitada selle vastuvõtmist.
13. Komisjon võib omal algatusel, kui ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole võrgueeskirja välja töötanud või kui ACER ei ole lõikes 12 osutatud võrgueeskirja kavandit välja töötanud, või lõike 11 kohaselt esitatud ACERi ettepaneku alusel vastu võtta ühe või mitu võrgueeskirja lõikes 1 ja 2 loetletud valdkondades.

14. Kui komisjon teeb omal algatusel ettepaneku võrgueeskirja vastuvõtmiseks, konsulteerib komisjon võrgueeskirja kavandi osas ACERi, ENTSO-E ja teiste asjaomaste sidusrühmadega vähemalt kahe kuu jooksul.
15. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira komisjoni õigust võtta vastu artiklis 61 sätestatud suunised ja neid muuta. Selle kohaldamine ei piira ENTSO-E võimalusi töötada välja mittesiduvaid suuniseid, mis käsitlevad lõikes 1 ja 2 sätestatud valdkondi, kui suunised ei ole seotud valdkonnaga, mis on hõlmatud komisjoni poolt ENTSO-E-le esitatud taotlusega. ENTSO-E esitab kõnealused suunised arvamuse saamiseks ACERile ja arvestab ACERi arvamusega võimalikult suures ulatuses.

Artikkel 60

Võrgueeskirjade muutmine

1. Komisjonil on õigus muuta võrgueeskirju artikli 59 lõigetes 1 ja 2 loetletud valdkondades ning vastavalt nimetatud artiklis sätestatud asjakohasele menetlusele. Võrgueeskirjade muutmise ettepanekuid võib teha ka ACER vastavalt käesoleva artikli lõigetele 2 ja 3.

2. Võrgueeskirjade muutmiseks võivad ACERile muudatusettepanekute kavandeid esitada isikud, kes on tõenäoliselt huvitatud artikli 59 alusel vastu võetud võrgueeskirjast, sealhulgas ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad, võrgu kasutajad ja tarbijad. ACER võib muudatusettepanekute kavandeid esitada ka omal algatusel.
3. ACER võib esitada komisjonile põhjendatud muudatusettepanekuid, selgitades kuidas on ettepanekud kooskõlas käesoleva määruse artikli 59 lõikes 3 sätestatud võrgueeskirjade eesmärkidega. Kui ACERi hinnangul on muudatusettepanek vastuvõetav või kui tegu on ACERi enda muudatusettepanekuga, siis konsulteerib ta kõikide sidusrühmadega vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺ artiklile 14.

Artikkel 61

Suunised

1. Komisjonil on õigus vastu võtta käesolevas artiklis loetletud valdkondi käsitlevaid siduvaid suuniseid.
2. Komisjonil on õigus võtta vastu suuniseid nendes valdkondades, kus sellise õigusakti väljatöötamine võiks põhineda ka artikli 59 lõigete 1 ja 2 kohasel võrgueeskirjade menetlusel. Kõnealused suunised võetakse vastu kas delegeeritud õigusaktidena või rakendusaktidena sõltuvalt sellest, millised õigused on komisjonile käesoleva määrusega selleks ette nähtud.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 83/18 (2016/0378(COD)) sisalduva määruse number.

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, millega kehtestatakse põhivõrguettevõtjate vahelist hüvitamiskorda käsitlevad suunised. Vastavalt artiklites 18 ja 49 sätestatud põhimõtetele täpsustatakse kõnealustes suunistes järgmisi asjaolusid:
- a) menetluse üksikasjad, millega määratakse kindlaks põhivõrguettevõtjad, kes peavad artikli 49 lõikega 2 ettenähtud korras maksma hüvitist piiriüleste võimsusvoogude eest, kaasa arvatud jaotuse eest nende siseriiklike ülekandesüsteemide käitajate, millest piiriülesed vood pärinevad, ja nende põhivõrguettevõtjate vahel, milles kõnesolevad vood lõpevad;
 - b) artikli 49 lõike 3 teises lõigus ettenähtud korras rakendatava maksemenetluse üksikasjad, kaasa arvatud esimese ajavahemiku kindlaksmääramine, mille eest tuleb hüvitist maksta;
 - c) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil tehakse nii koguse kui võimsusvoo tüübi järgi kindlaks ülekantavad piiriülesed võimsusvood, mille eest tuleb maksta hüvitist artikli 49 alusel, ning nende võimsusvoogude suurus, mis on pärit üksikute liikmesriikide ülekandesüsteemidest või lõpevad üksikute liikmesriikide ülekandesüsteemides, artikli 49 lõikega 5 ettenähtud korras;
 - d) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil määratakse piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisest tulenevad kulud ja tulud artikli 49 lõikega 6 ettenähtud korras;

- e) üksikasjad seoses sellega, kuidas põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitismehhanismi raames käsitleda võimsusvooge, mis pärinevad riikidest või lõpevad riikides, mis asuvad väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda, ning
- f) alalisvooluvõrkude kaudu ühendatud siseriiklike süsteemide osalemise korraldus kooskõlas artikliga 49.

4. Vajaduse korral on komisjonil õigus võtta vastu rakendusakte suuniste kehtestamiseks, millega tagatakse käesoleva määruse eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase. Suunistes võidakse täpsustada ka järgmised asjaolud:

- a) elektrienergiaga kauplemise eeskirjade üksikasjad, rakendades direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklit 6 ja käesoleva määruse artikleid 5–10, 13–17, 35, 36 ja 37;
- b) investeerimisstiimulite üksikasjad võrkudevahelise ühenduse võimsuse jaoks, sealhulgas asukohasignaale käsitlevate eeskirjade üksikasjad, rakendades artiklit 19;

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 67 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

5. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse suunised põhivõrguettevõtjate tegevuse koostöölastamiseks liidu tasandil. Suunised peavad olema koostöös käesoleva määruse artiklis 59 osutatud võrgueeskirjadega ja rajanema neil ning käesoleva määruse artikli 30 lõike 1 punktis i osutatud vastuvõetud spetsifikatsioonidel. Nimetatud suuniste vastuvõtmisel võtab komisjon arvesse erinevaid piirkondlikke ja riiklikke talitlusnõudeid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu koostöös artikli 67 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

6. Kui komisjon suunised vastu võtab või neid muudab, konsulteerib ta ACERi, ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja kui see on asjakohane, muude sidusrühmadega.

Artikkel 62

Liikmesriikide õigus sätestada üksikasjalikumad meetmed

Käesolev määrus ei piira liikmesriikide õigusi säilitada või võtta meetmeid, mis sisaldavad üksikasjalikumaid tingimusi kui need, mis on sätestatud käesolevas määruses, artiklis 61 nimetatud suunistes või artiklis 59 osutatud võrgueeskirjades, kui kõnealused meetmed on koostöös liidu õigusega.

VIII peatükk

Lõppsätted

Artikkel 63

Uued võrkudevahelised ühendused

1. Alalisvooluvõrkude vaheliste uute ühenduste osas võib taotluse korral piiratud aja jooksul vabastada käesoleva määruse artikli 19 lõigete 2 ja 3 sätete ning direktiivi (EL) 2019/...⁺ artiklite 6, 43 ning artikli 59 lõike 7 ja artikli 60 lõike 1 sätete kohaldamisest järgmistel tingimustel:
 - a) investeering peab soodustama konkurentsi elektriga varustamise alal;
 - b) kõnealuse investeeringuga seotud risk on nii suur, et ilma vabastuse saamiseta ei oleks võimalik investeerida;
 - c) võrkudevahelise ühenduse omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes vähemalt oma õigusliku vormi poolest on erinev võrguettevõtjatest, kelle võrku kõnealune ühendus ehitatakse;
 - d) tasud nõutakse sisse kõnealuse võrkudevahelise ühenduse kasutajatelt;

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

- e) alates Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 96/92/EÜ¹ artikli 19 kohasest turu osalisest avamisest ei ole üheltki tasukomponendilt sisse nõutud ühtegi osa ühenduse kapitali- ega tegevuskuludest, mis on tehtud võrkudevahelise ühendusega seotud ülekandesüsteemide või jaotusvõrkude kasutamiseks, ning
 - f) vabastus ei tohi kahjustada konkurentsi, elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimist ega sellise reguleeritud võrgu tõhusat toimimist, millega võrkudevaheline ühendus on liidetud.
- 2. Lõiget 1 kohaldatakse erandjuhtudel ka vahelduvvooluvõrkude vaheliste ühenduste suhtes, kui kõnesolevad investeerimiskulud ja -riskid on eriti suured, võrreldes tavapäraste kulude ja riskidega, mis tekivad kahe naaberriigi ülekandesüsteemide ühendamisel vahelduvvooluvõrkude vahelise ühendusega.
 - 3. Lõiget 1 kohaldatakse ka olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste võimsuse märkimisväärse suurendamise suhtes.
 - 4. Lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud otsuse vabastuse andmiseks teevad asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused üksikjuhtumipõhiselt. Vabastus võib kehtida uue võrkudevahelise ühenduse või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva võrkudevahelise ühenduse kogu võimsuse või selle osa suhtes.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20).

Kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane asjaomane reguleeriv asutus vabastustaotluse kätte sai, võib ACER esitada kõnealustele reguleerivatele asutustele oma arvamuse. Reguleerivad asutused võivad võtta ACERi arvamuse oma otsuse aluseks.

Vabastuse andmist otsustades kaalub reguleeriv asutus iga üksikjuhtumi puhul eraldi, kas on vaja kehtestada erandi kestuse ja võrkudevahelisele ühendusele diskrimineerimiseta juurdepääsu tingimusi. Kõnealuste tingimuste üle otsustamisel võtab reguleeriv asutus eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust või olemasoleva võimsuse muutmist, projekti prognoositavat tähtaega ja siseriiklikke olusid.

Enne vabastuse andmist lepivad asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused kokku võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjad ning mehhanismid. Ülekandevõime piiratuse juhtimise eeskirjadesse lisatakse kohustus pakkuda kasutamata võimsust turule ning rajatise kasutajatel võimaldatakse omandatud võimsusega järelturul kaubelda. Lõike 1 punktides a, b ja f osutatud kriteeriumide hindamisel võetakse arvesse võimsuse jaotamise menetluse tulemusi.

Kui kõik asjaomased reguleerivad asutused on jõudnud kuue kuu jooksul vabastuse andmise taotluse kättesaamisest kokkuleppele vabastuse andmise otsuse suhtes, teavitavad nad ACERit oma otsusest.

Vabastuse andmise otsus, sealhulgas kõik käesoleva lõike teises lõigus osutatud tingimused, peavad olema nõuetekohaselt põhjendatud ja need avaldatakse.

5. ACER teeb lõikes 4 osutatud otsuse

- a) kui asjaomased reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul kuupäevast, mil viimane asjaomane reguleeriv asutus sai kätte vabastuse andmise taotluse, või
- b) asjaomaste reguleerivate asutuste ühise taotluse alusel.

Enne otsuse tegemist konsulteerib ACER asjaomaste reguleerivate asutuste ja taotlejatega.

6. Olenemata lõigetest 4 ja 5 võivad liikmesriigid sätestada, et reguleeriv asutus või, vastavalt olukorrale, ACER esitab oma arvamuse liikmesriigi asjakohasele asutusele, kes teeb vabastuse taotluse kohta ametliku otsuse. Arvamus avaldatakse koos otsusega.

7. Reguleerivad asutused esitavad iga vabastustaotluse koopia teavitamise eesmärgil komisjonile ja ACERile kohe pärast selle kättesaamist. Asjaomased reguleerivad asutused või ACER (teavitavad asutused) teatavad otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Komisjonile võib teabe esitada koondkujul, mis võimaldab tal teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:
- a) üksikasjalikud põhjendused, mille alusel vabastus anti või selle andmisest keelduti, sealhulgas vabastuse vajalikkust õigustav finantsteave;
 - b) analüüs mõju kohta, mida vabastuse andmine avaldab konkurentsile ja elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimisele;
 - c) põhjendused seoses ajavahemikuga ja kõnealuse võrkudevahelise ühenduse koguvõimsuse osaga, mille osas vabastus antakse, ning
 - d) asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemus.

8. Komisjon võib 50 tööpäeva jooksul alates lõikes 7 nimetatud teatise saamise päevast otsustada taotleda teavitavatelt asutustelt vabastuse andmise otsuse muutmist või tühistamist. 50 tööpäeva pikkust ajavahemikku võib pikendada veel täiendavalt 50 tööpäeva võrra, kui komisjon taotleb lisateavet. Kõnealune lisatähtaeg algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Esialgset tähtaega võib ka pikendada, kui sellega nõustuvad nii komisjon kui ka teavitavad asutused.

Kui taotletud teavet ei esitata komisjoni taotluses ettenähtud tähtaja jooksul, loetakse teatis tagasivõetuks, välja arvatud juhul, kui enne selle tähtaja lõppu on seda aega komisjoni ja teavitavate asutuste nõusolekul pikendatud või kui teavitavad asutused on komisjonile teatanud nõuetekohaselt põhjendatud teadaandes, et nad käsitlevad teatist lõplikuna.

Teavitavad asutused täidavad komisjoni otsust vabastust käsitleva otsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul kättesaamisest ja teavitavad vastavalt komisjoni.

Komisjon tagab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Komisjoni heakskiit vabastuse andmise otsusele aegub kaks aastat pärast heakskiidu andmist, kui võrkudevahelise ühenduse ehitamist ei ole veel alustatud, ja viis aastat pärast selle vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole võrkudevahelist ühendust kasutusele võetud, välja arvatud juhul, kui komisjon otsustab teavitavate asutuste põhjendatud taotluse alusel, et mis tahes viivitus on tingitud olulistest takistustest, mille üle isikul, kellele vabastus anti, puudub kontroll.

9. Kui asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused otsustavad vabastuse andmise otsust muuta, siis teatavad nad kõnealusest otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Lõikeid 1–8 kohaldatakse vabastuse andmise otsuse muutmise otsuse suhtes, arvestades olemasoleva vabastuse eripärasid.
10. Komisjon võib taotluse korral või omal algatusel alustada vabastuse taotluse menetlust uuesti, kui:
 - a) osaliste õigustatud ootusi ja esialgse vabastusotsustega saavutatud majanduslikku tasakaalu arvesse võttes on olulisel määral muutunud asjaolud, millel otsus põhines;
 - b) asjaomaste ettevõtjate tegevus on vastuolus nende kohustustega või
 - c) otsus tehti poolte esitatud ebatäieliku, ebaõige või eksitava teabe alusel.

11. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, milles täpsustatakse suuniseid käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmiseks ning sätestatakse käesoleva artikli lõike 4 ja lõigete 7–10 kohaldamise kord.

Artikkel 64

Erandid

1. Liikmesriigid võivad taotleda erandite tegemist artiklite 3 ja 6, artikli 7 lõike 1, artikli 8 lõigete 1 ja 4, artiklite 9, 10 ja 11, artiklite 14–17, artiklite 19–27, artiklite 35–47 ja artikli 51 asjakohastest sätetest, juhul kui:
- a) liikmesriik suudab tõestada oluliste probleemide olemasolu nende väikeste isoleeritud süsteemide ja väikeste ühendatud süsteemide talitlusele;
 - b) ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaseid äärepoolseimaid piirkondi ei ole võimalik ühendada liidu energiaturuga ilmsel füüsilistel põhjustel.

Esimese lõigu punktis a osutatud juhul peab erand olema ajaliselt piiratud ja sellele kohaldatakse tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimumist elektriseturuga.

Esimese lõigu punktis b osutatud juhul ei ole piirang ajaliselt piiratud.

Komisjon teavitab enne otsuse vastuvõtmist neist taotlustest liikmesriike, tagades seejuures tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Käesoleva artikli kohaselt tehtud erandi eesmärgiks on tagada, et erand ei takista üleminekut taastuenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.

Komisjon kajastab erandi tegemise otsuses, kui suurel määral peavad erandid võtma arvesse võrgueeskirjade ja suuniste kohaldamist.

2. Artikleid 3, 5 ja 6, artikli 7 lõiget 1, artikli 7 lõike 2 punkte c ja g, artikleid 8–17, artikli 18 lõikeid 5 ja 6, artikleid 19 ja 20, artikli 21 lõikeid 1, 2 ning 4-8, artiklit 22 lõiget 1, artikli 22 lõike 2 punkte b ja c, artikli 22 lõike 2 viimast lõiku, artikleid 23-27, artikli 34 lõikeid 1, 2 ja 3, artikleid 35–47, artikli 48 lõiget 2 ning artiklit 49 ja artiklit 51 ei kohaldata Küprose suhtes kuni selle riigi põhivõrk ühendatakse teiste liikmeriikide põhivõrkudega.

Kui Küprose põhivõrku ei ühendata muude liikmesriikide põhivõrkudega

1. jaanuariks 2026, hindab Küpros vajadust erandi järele nendest sätetest ja võib esitada komisjonile taotluse erandi tegemise jätkamiseks. Komisjon hindab, kas vastavate sätete kohaldamine võiks põhjustada olulisi probleeme Küprose elektrisüsteemi talitlusele või tooks nende kohaldamine Küprosel eeldatavalt kasu turu toimimisele. Selle hindamise alusel esitab komisjon põhjendatud otsuse erandi täieliku või osalise pikendamise kohta. Otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. Käesolev määrus ei mõjuta direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 66 alusel tehtu erandite kohaldamist.
4. Seoses 2030. aastaks seatud elektrivõrkude omavahelise ühendatuse eesmärgi saavutamise, nagu on sätestatud määru (EL) 2018/1999, võetakse nõuetekohaselt arvesse elektriühendust Malta ja Itaalia vahel.

Artikkel 65

Teabe andmine ja konfidentsiaalsus

1. Liikmesriigid ja reguleerivad asutused annavad nõude korral komisjonile kogu teabe, mis on vajalik käesoleva määruse sätete täitmise tagamiseks.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

Komisjon peab määrama mõistliku tähtaja, mille jooksul teave tuleb edastada, võttes arvesse nõutava teabe keerukust ja teabevajaduse kiireloomulisust.

2. Kui asjaomane liikmesriik või reguleeriv asutus ei esita lõikes 1 osutatud teavet lõikes 1 osutatud tähtaja jooksul, võib komisjon nõuda kogu käesoleva määruse täitmise tagamiseks vajalikku teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt.

Ettevõtjale teabenõude saatmisega samal ajal edastab komisjon nõude koopia reguleerivatele asutustele selles liikmesriigis, mille territooriumil asub ettevõtja juhatuse.

3. Lõikes 1 osutatud teabenõudes märgib komisjon nõude õigusliku aluse, teabe esitamise tähtaja, nõude eesmärgi, samuti artikli 66 lõikes 2 ettenähtud karistused ebaõige, ebatäieliku või eksitava teabe esitamise eest.
4. Nõutava teabe esitajateks on ettevõtjate omanikud või omanike esindajad ning juriidiliste isikute puhul neid seaduse või põhikirja alusel esindama volitatud füüsilised isikud. Nõuetekohaselt volitatud advokaadid võivad esitada teavet oma tarbijate nimel, tarbija jääb täielikult vastutavaks selle eest, et ei esitataks ebatäielikku, ebaõiget või eksitavat teavet.

5. Kui ettevõtja ei esita nõutud teavet komisjoni poolt määratud tähtaja jooksul või annab puudulikku teavet, nõuab komisjon teabe esitamist oma otsusega. Otsuses täpsustatakse, mis teavet nõutakse, ja määratakse kindlaks asjakohane tähtaeg, mille jooksul see tuleb esitada. Selles märgitakse artikli 66 lõikega 2 ettenähtud karistused. Otsuses teavitatakse ka õigusest anda otsus läbivaatamiseks Euroopa Liidu Kohtule.

Samal ajal saadab komisjon koopia oma otsusest selle liikmesriigi reguleerivatele asutustele, kelle territooriumil on isiku elukoht või ettevõtja asukoht.

6. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud teavet kasutatakse üksnes käesoleva määruse täitmise tagamiseks.

Komisjon ei avalikusta käesoleva määruse alusel saadud teavet, mille suhtes kohaldatakse ametisaladuse hoidmise kohustust.

Artikkel 66

Karistused

1. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, kehtestavad liikmesriigid eeskirjad karistuste kohta, mida rakendatakse käesoleva määruse, artikli 59 kohaselt vastuvõetud võrgueeskirjade ning artikli 61 kohaselt vastuvõetud suuniste rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende kohaldamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata nimetatud normidest ja meetmetest ning teavitavad teda viivitamata nende hilisematest muudatustest
2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele trahve, mis ei ületa 1 % eelmise majandusaasta kogukäibest, kui nad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu annavad ebaõiget, ebatäielikku või eksitavat teavet, vastates artikli 65 lõike 3 alusel esitatud nõudele, või ei esita teavet tähtaja jooksul, mis on ette nähtud artikli 65 lõike 5 esimese lõigu alusel vastuvõetud otsusega. Trahvisumma määramisel võtab komisjon arvesse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuete täitmata jätmisega seotud rikkumise raskust.
3. Lõike 1 alusel sätestatud karistused ja lõike 2 alusel tehtud otsused ei ole kriminaalõigusliku iseloomuga.

Artikkel 67
Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab direktiivi (EL) 2019/...⁺ artikli 68 alusel loodud komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 68
Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 34 lõikes 3, artikli 49 lõikes 4, artikli 59 lõikes 2, artikli 61 lõikes 2 ja artikli 63 lõikes 11 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne selle tähtaja möödumist ning asjakohasel juhul enne järgmise tähtaegade möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt kaheksaks aastaks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 34 lõikes 3, artikli 49 lõikes 4, artikli 59 lõikes 2, artikli 61 lõikes 2 ja artikli 63 lõikes 11 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta paremat õigusloomet käsitlevas institutsioonidevahelises kokkuleppes sätestatud põhimõtetega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 34 lõike 3, artikli 49 lõike 4, artikli 59 lõike 2, artikli 61 lõike 2 ja artikli 63 lõike 11 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 69

Komisjoni läbivaatamine ja aruanded

1. Komisjon vaatab 1. juuliks 2025 olemasolevad võrgueeskirjad ja suunised läbi, et hinnata, milliseid nende sätteid võiks nõuetekohaselt liidu elektrienergia siseturgu käsitlevatesse õigusaktidesse üle võtta kuidas vaadata läbi artiklites 59 ja 61 sätestatud võrgueeskirjade ja suunistega seonduvaid õigusi.

Komisjon esitab samaks kuupäevaks oma hindamise tulemuste kohta üksikasjaliku aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Selle aruande põhjal esitab komisjon, kui see on asjakohane, järelmeetmetena oma hindamisele seadusandlikud ettepanekud hiljemalt 31. detsembril 2026.

2. Komisjon vaatab käesoleva määruse läbi hiljemalt 31. detsembril 2030 ja esitab kõnealuse läbivaatamise põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, lisades aruandele asjakohasel juhul seadusandliku akti ettepaneku.

Artikkel 70

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ) nr 714/2009 tunnistatakse kehtetuks. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt III lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 71

Jõustumine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2020.

Olenemata esimesest lõigust kohaldatakse artikleid 14, 15, artikli 22 lõiget 4, artikli 23 lõikeid 3 ja 6, artiklit 35, 36 ja 62 alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. Artikli 14 lõike 7 ja artikli 15 lõike 2 rakendamise eesmärgil kohaldatakse ka artiklit 16 alates nimetatud kuupäevast.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I LISA

PIIRKONDLIKE KOORDINEERIMISKESKUSTE ÜLESANDED

1. Koordineeritud võimsusarvutus
 - 1.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused arvutavad koordineeritult piirkonnaülesed võimsused.
 - 1.2. Koordineeritud võimsusarvutus tehakse järgmise päeva ja päevasisese turu ajavahemikes.
 - 1.3 Koordineeritud võimsusarvutus tehakse vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suuniste kohaselt välja töötatud metoodikatele.
 - 1.4 Koordineeritud võimsusarvutus tehakse kooskõlas punkti 3 kohase ühise võrgumudeliga.
 - 1.5 Koordineeritud võimsusarvutusega tagatakse tõhus ülekandevõime piiratuse juhtimine kooskõlas käesoleva määruse kohaste ülekandevõime piiratuse juhtimise põhimõtetega.
2. Koordineeritud talitluskindluse analüüs
 - 2.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad koordineeritud talitluskindluse analüüsi, mille eesmärk on tagada süsteemi talitluskindlus.

- 2.2 Talitluskindluse analüüs tehakse kõigi talitluse kavandamise ajavahemike puhul järgmise aasta ajavahemikust päevasisese ajavahemikuni, kasutades ühiseid võrgumodeleid.
- 2.3 Koordineeritud talitluskindluse analüüs tehakse vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt välja töötatud metoodikatele.
- 2.4 Piirkondlikud koordineerimiskeskused jagavad koordineeritud talitluskindluse analüüsi tulemusi vähemalt süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatega.
- 2.5 Kui piirkondliku koordineerimiskeskuse tehtud koordineeritud talitluskindluse analüüsi käigus avastatakse võimalik piirang, töötatakse välja parandusmeetmed, millega maksimeeritakse tõhusust ja majanduslikku kasu.
- 3. Ühiste võrgumodelite loomine
 - 3.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused seavad sisse tõhusad protsessid, mille alusel luuakse ühised võrgumodelid iga talitluse kavandamise ajavahemiku jaoks järgmise aasta ajavahemikust päevasisese ajavahemikuni.
 - 3.2 Põhivõrguettevõtjad teevad ühele piirkondlikule koordineerimiskeskusele ülesandeks luua üleliidulised ühised võrgumodelid.

- 3.3 Ühised võrgumudelid tehakse vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjade ning võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suuniste kohaselt välja töötatud metoodikatele.
- 3.4 Ühised võrgumudelid hõlmavad asjakohaseid andmeid, mida on vaja talitluse tõhusaks kavandamiseks ja võimsusarvutuse tegemiseks kõigi talitluse kavandamise ajavahemike raames järgmise aasta ajavahemikust päevasisese ajavahemikuni.
- 3.5 Ühised võrgumudelid tehakse kättesaadavaks kõigile piirkondlikele koordineerimiskeskustele, põhivõrguettevõtjatele, ENTSO-E-le ja taotluse korral ACERile.
- 4. Põhivõrguettevõtjate kaitsekavade ja taastamiskavade kooskõla hindamise toetamine
 - 4.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused toetavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjaid nende kaitse- ja taastamiskavade kooskõla hindamise tegemisel vastavalt menetlustele, mis on sätestatud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskirjas.
 - 4.2 Kõik põhivõrguettevõtjad lepivad kokku künnises, mille ületamisel leitakse, et avarii-, kustumis- või taastamisolekus oleva ühe või mitme põhivõrguettevõtja tegevus on oluline teiste sünkroonselt või asünkroonselt ühendatud põhivõrguettevõtjate seisukohast.

- 4.3 Põhivõrguettevõtjatele toe pakkumisel piirkondlik koordineerimiskeskus:
- a) tuvastab võimalikud ebakõlad;
 - b) paneb ette leevendusmeetmeid.
- 4.4 Põhivõrguettevõtjad peavad ettepandud leevendusmeetmeid hindama ja arvesse võtma.
5. Piirkondliku taastamistegevuse koordineerimise ja optimeerimise toetamine
- 5.1 Iga asjakohane piirkondlik koordineerimiskeskus toetab süsteemi tõhususe ja toimivuse suurendamiseks komisjoni määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 7 alusel vastu võetud elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskirjast tulenevalt sageduse juhtijateks ja taassünkroniseerimise juhtijateks määratud põhivõrguettevõtjaid.
- Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad määravad kindlaks piirkondliku koordineerimiskeskuse rolli seoses piirkondliku taastamistegevuse koordineerimise ja optimeerimise toetamisega.
- 5.2. Põhivõrguettevõtjad võivad taotleda abi piirkondlikelt koordineerimiskeskustelt, kui nende süsteem on kustumis- või taastamisolekus.
- 5.3. Piirkondlikel koordineerimiskeskustel peavad olema reaalajalähedased järelevalve- ja andmekogumissüsteemid, kusjuures jälgitav ala määratakse kindlaks punktis 4.1. osutatud künnise kohaldamisega.

6. Käitamis- ja häiringujärgne analüüsimine ja aruandlus
 - 6.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused uurivad mis tahes intsidenti, mille puhul on ületatud punktis 4.1 osutatud künnis, ja koostavad aruande. Süsteemikäitamispiirkonna reguleerivad asutused ja ACER võivad taotluse korral uurimises osaleda. Aruanne sisaldab soovitusi, et hoida ära sarnaseid intsidente tulevikus.
 - 6.2 Piirkondlikud koordineerimiskeskused avaldavad aruande. ACER võib anda soovitusi, et hoida ära sarnaseid intsidente tulevikus.
7. Reservvõimsuse suuruse piirkondlik kindlaksmääramine
 - 7.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused arvutavad süsteemikäitamispiirkonna reservvõimsuse vajadused. Reservvõimsuse vajaduste kindlaksmääramine:
 - a) lähtub üldisest eesmärgist säilitada talitluskindlus kõige kulutõhusamal viisil;
 - b) toimub järgmise päeva turu, päevasisese turu või mõlema turu ajavahemikes;
 - c) võimaldab arvutada süsteemikäitamispiirkonna reservvõimsuse vajamineva üldmahu;
 - d) võimaldab kindlaks määrata mis tahes liiki reservvõimsuse miinimumnõuded;

- e) võimaldab arvesse võtta eri liiki reservvõimsuse võimalikke asendamisi, et minimeerida hankekulusid.
- f) võimaldab ette näha vajaliku reservvõimsuse geograafilise jaotamise nõuded, kui see on asjakohane.

8. Tasakaalustamisvõimsuse piirkondliku hankimise hõlbustamine

8.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused toetavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjaid seoses hangitava tasakaalustamisvõimsuse mahu kindlaksmääramisega. Tasakaalustamisvõimsuse mahu kindlaksmääramine:

- a) toimub järgmise päevaturu, päevasisese turu või mõlema turu ajavahemikes;
- b) võimaldab arvesse võtta eri liiki reservvõimsuse võimalikke asendamisi, et minimeerida hankekulusid.
- c) võimaldab arvesse võtta vajaminevat reservvõimsust, mis eeldatavasti saadakse tasakaalustamisenergia pakkumistest, mida ei tehta tasakaalustamisvõimsuse lepingu alusel;

8.2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused pakuvad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele tuge punkti 8.1 kohaselt kindlaksmääratud vajaliku tasakaalustamisvõimsuse mahu hankimisel. Tasakaalustamisvõimsuse hankimine:

- a) toimub järgmise päeva turu, päevasisese turu või mõlema turu ajavahemikes;

- b) võimaldab arvesse võtta eri liiki reservvõimsuse võimalikke asendamisi, et hankekulud oleksid võimalikult väikesed.

- 9. Järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva ajavahemikus süsteemi piisavuse piirkondlike prognooside hindamiste ja riskimaandamismeetmete ettevalmistamine
 - 9.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva ajavahemikus piirkondlike piisavuse hinnanguid kooskõlas määruses (EL) 2017/1485 sätestatud menetlustega ja määruse (EL) 2019/...⁺ artikli 8 kohaselt välja töötatud metoodika alusel.
 - 9.2 Piirkondlikud koordineerimiskeskused koostavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjate esitatud teabe alusel lühikest perioodi hõlmavad piirkondlikud piisavuse hinnangud, et teha kindlaks olukord, mille puhul võib mis tahes juhtimispiirkonnas või piirkondlikul tasandil esineda piisavusega seotud probleeme. Piirkondlikud koordineerimiskeskused võtavad arvesse võimalikku piirkonnaülest kauplemist ja talitluskindluse piiranguid kõigi asjakohaste talitluse kavandamise ajavahemike puhul.
 - 9.3 Süsteemi piirkondliku piisavuse hindamisel koordineerib iga piirkondlik koordineerimiskeskus teiste piirkondlike koordineerimiskeskustega, et:
 - a) kontrollida aluseks olevaid eeldusi ja prognoose;
 - b) teha kindlaks võimalikud piirkonnaülesed piisavusega seotud probleemid.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)) sisalduva määruse number.

- 9.4 Iga piirkondlik koordineerimiskeskus esitab süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele ja teistele piirkondlikele koordineerimiskeskustele süsteemi piisavuse piirkondlikud hinnangud ja meetmed, mida ta piisavusega seotud probleemide lahendamiseks välja pakub.
10. Piirkondlik seisakute kavandamise kooskõlastamine
- 10.1 Iga piirkondlik koordineerimiskeskus kooskõlastab vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjades sätestatud menetlustele piirkondlikult seisakud, et jälgida asjaomaste võimsuste kättesaadavust ja kooskõlastada nende kättesaadavuskavad tagamaks ülekandesüsteemi talitluskindluse, maksimeerides samal ajal ühenduste ja piirkonnaüleseid vooge mõjutavate ülekandesüsteemide võimsust.
- 10.2 Igal piirkondlikul koordineerimiskeskusel on süsteemikäitamispiirkonna asjakohaste võrguelementide, energiatootmismoodulite ja tarbimisseadmete loend ning see tehakse kättesaadavaks ENTSO-E talitluse kavandamise andmekeskonnas.
- 10.3 Iga piirkondlik koordineerimiskeskus täidab järgmisi ülesandeid seoses seisakute kooskõlastamisega süsteemikäitamispiirkonnas:
- a) hindab seisakute kavandamise vastavust kõigi põhivõrguettevõtjate eeloleva aasta kättesaadavuskavade alusel;

- b) esitab süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele loetelu kavandamise kindlakstehtud mittevastavustest ja nende kõrvaldamiseks välja pakutud lahendustest.

11. Põhivõrguettevõtjate vaheliste hüvitismehhanismide optimeerimine

- 11.1 Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad võivad ühiselt otsustada saada toetust piirkondlikult koordineerimiskeskuselt selliste rahavoogude haldamisel, mis on seotud vähemalt kahe põhivõrguettevõtja vaheliste ülekandesüsteemisiseste tasaarveldustega, nt võimsuse ümberjaotamise kulud, võimsusjaotustulu, tahtmatud hälbed või reserve hankimise kulud.

12. Piirkondlike koordineerimiskeskuste juures töötavate inimeste koolitus ja sertifitseerimine

- 12.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused koostavad ja viivad ellu piirkondliku süsteemi haldamist käsitlevad koolitus- ja sertifitseerimisprogrammid piirkondlike koordineerimiskeskuste juures töötavatele inimestele.

- 12.2 Koolitusprogrammid hõlmavad süsteemi haldamise kõiki asjakohaseid komponente, mille juures piirkondlik koordineerimiskeskus ülesandeid täidab, sh piirkondliku kriisi stsenaariume.

13. Piirkondlike elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramine
- 13.1 Kui ENTSO-E delegeerib kõnealuse ülesande, määravad piirkondlikud koordineerimiskeskused kindlaks piirkondliku elektrikriisi stsenaariumid vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺ artikli 6 lõikele 1.
- Piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramisel kasutatakse määruse (EL) 2019/...⁺ artiklis 5 sätestatud metoodikat.
- 13.2 Piirkondlikud koordineerimiskeskused toetavad iga süsteemikäitamispiirkonna pädevaid asutusi nende taotluse korral iga kahe aasta tagant kriisi modelleerimise ettevalmistamisel ja elluviimisel kooskõlas määruse (EL) 2019/...⁺ artikli 12 lõikega 3.
14. Uue ülekandevõimsuse, olemasoleva ülekandevõimsuse uuendamise või nende alternatiivide vajaduse kindlakstegemine.
- 14.1 Piirkondlikud koordineerimiskeskused aitavad põhivõrguettevõtjatel kindlaks teha uue ülekandevõimsuse, olemasoleva ülekandevõimsuse uuendamise või nende alternatiivide vajaduse, mis esitatakse määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud piirkondlikele rühmadele ja lisatakse kümneaastasesse võrgu arengukavasse, millele on osutatud direktiivi (EL) 2019/...⁺⁺ artiklis 51.

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)) sisalduva määruse number.

⁺⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE CONS 10/19 (2016/0380(COD)) sisalduva direktiivi number.

15. Reservvõimsuse mehhanismides välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse arvutamine.
- 15.1 Piirkondlikud koordineerimiseksused toetavad põhivõrguettevõtjaid reservvõimsuse mehhanismides välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse arvutamisel, võttes arvesse omavaheliste ühenduste eeldatavat kättesaadavust ja süsteemistressi esinemise tõenäosust mehhanismi rakendava süsteemi ja selle süsteemi vahel, kus asub välismaine võimsus.
- 15.2 Arvutamisel kasutatakse artikli 26 lõike 11 punktis a sätestatud metoodikat.
- 15.3 Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid esitavad arvutuse iga pakkumispriirkonna piiri kohta, mida süsteemikäitamispiirkond hõlmab.
16. Hooajaliste piisavuse hindamiste ettevalmistamine
- 16.1 Kui ENTSO-E delegeerib selle ülesande vastavalt määruse (EL) 2019/...⁺ artiklile 9, valmistavad piirkondlikud koordineerimiskeskused ette piirkondlikud hooajalise piisavuse hindamised.
- 16.2 Hooajaliste piisavuse hindamiste ettevalmistamine toimub määruse (EL) 2019/...⁺ artikli 8 alusel välja töötatud metoodika kohaselt.
-

⁺ ELT: palun sisestada teksti dokumendis PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)) sisalduva määruse number.

II LISA

Kehtetuks tunnistatud määrus koos hilisemate muudatustega

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).	Artikli 8 lõike 3 punkt a Artikli 8 lõike 10 punkt a Artikkel 11 Artikli 18 lõige 4a Artikli 23 lõige 3
Komisjoni 14. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 543/2013, mis käsitleb elektriturgudel andmete esitamist ja avaldamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 I lisa (ELT L 163, 15.6.2013, lk 1).	I lisa punktid 5.5–5.9

III LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
–	Artikli 1 punkt a
–	Artikli 1 punkt b
Artikli 1 punkt a	Artikli 1 punkt c
Artikli 1 punkt b	Artikli 1 punkt d
Artikli 2 lõige 1	Artikli 2 lõige 1
Artikli 2 lõike 2 punkt a	Artikli 2 lõige 2
Artikli 2 lõike 2 punkt b	Artikli 2 lõige 3
Artikli 2 lõike 2 punkt c	Artikli 2 lõige 4
Artikli 2 lõike 2 punkt d	–
Artikli 2 lõike 2 punkt e	–
Artikli 2 lõike 2 punkt f	–
Artikli 2 lõike 2 punkt g	Artikli 2 lõige 5
–	Artikli 2 lõiked 6–71
–	Artikkel 3
–	Artikkel 4
–	Artikkel 5
–	Artikkel 6
–	Artikkel 7
–	Artikkel 8

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
–	Artikkel 9
–	Artikkel 10
–	Artikkel 11
–	Artikkel 12
–	Artikkel 13
–	Artikkel 14
–	Artikkel 15
Artikli 16 lõiked 1–3	Artikli 16 lõiked 1–4
–	Artikli 16 lõiked 5–8
Artikli 16 lõiked 4–5	Artikli 16 lõiked 9, 10 ja 11
–	Artikli 16 lõiked 12 ja 13
–	Artikkel 17
Artikli 14 lõige 1	Artikli 18 lõige 1
–	Artikli 18 lõige 2
Artikli 14 lõiked 2–5	Artikli 18 lõiked 3–6
–	Artikli 18 lõiked 7–11
–	Artikli 19 lõige 1
Artikli 16 lõige 6	Artikli 19 lõiked 2 ja 3
–	Artikli 19 lõiked 4 ja 5
–	Artikkel 20
–	Artikkel 21

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
–	Artikkel 22
Artikli 8 lõige 4	Artikli 23 lõige 1
–	Artikli 23 lõiked 2–7
–	Artikkel 25
–	Artikkel 26
–	Artikkel 27
Artikkel 4	Artikli 28 lõige 1
–	Artikli 28 lõige 2
Artikkel 5	Artikli 29 lõiked 1–4
–	Artikli 29 lõige 5
Artikli 8 lõike 2 esimene lause	Artikli 30 lõike 1 punkt a
Artikli 8 lõike 3 punkt b	Artikli 30 lõike 1 punkt b
–	Artikli 30 lõike 1 punkt c
Artikli 8 lõike 3 punkt c	Artikli 30 lõike 1 punkt d
–	Artikli 30 lõike 1 punktid e ja f
	Artikli 30 lõike 1 punktid g ja h
Artikli 8 lõike 3 punkt a	Artikli 30 lõike 1 punkt i
Artikli 8 lõike 3 punkt d	Artikli 30 lõike 1 punkt j
–	Artikli 30 lõike 1 punkt k
Artikli 8 lõike 3 punkt e	Artikli 30 lõike 1 punkt l
–	Artikli 30 lõike 1 punktid m, n ja o

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
–	Artikli 30 lõiked 2 ja 3
Artikli 8 lõige 5	Artikli 30 lõige 4
Artikli 8 lõige 9	Artikli 30 lõige 5
Artikkel 10	Artikkel 31
Artikkel 9	Artikkel 32
Artikkel 11	Artikkel 33
Artikkel 12	Artikkel 34
–	Artikkel 35
–	Artikkel 36
–	Artikkel 37
–	Artikkel 38
–	Artikkel 39
–	Artikkel 40
–	Artikkel 41
–	Artikkel 42
–	Artikkel 43
–	Artikkel 44
–	Artikkel 45
–	Artikkel 46
–	Artikkel 47

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
Artikli 8 lõige 10	Artikkel 48
Artikkel 13	Artikkel 49
Artikli 2 lõike 2 viimane lõik	Artikli 49 lõige 7
Artikkel 15	Artikli 50 lõiked 1–6
I lisa punkt 5.10	Artikli 50 lõige 7
Artikkel 3	Artikkel 51
–	Artikkel 52
–	Artikkel 53
–	Artikkel 54
–	Artikkel 55
–	Artikkel 56
–	Artikkel 57
–	Artikkel 58
Artikli 8 lõige 6	Artikli 59 lõike 1 punktid a, b ja c
–	Artikli 59 lõike 1 punktid d ja e
–	Artikli 59 lõige 2
Artikli 6 lõige 1	Artikli 59 lõige 3
Artikli 6 lõige 2	Artikli 59 lõige 4
Artikli 6 lõige 3	Artikli 59 lõige 5
–	Artikli 59 lõige 6
Artikli 6 lõige 4	Artikli 59 lõige 7

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
Artikli 6 lõige 5	Artikli 59 lõige 8
Artikli 6 lõige 6	Artikli 59 lõige 9
Artikli 8 lõige 1	Artikli 59 lõige 10
Artikli 6 lõige 7	–
Artikli 6 lõige 8	–
Artikli 6 lõiked 9 ja 10	Artikli 59 lõiked 11 ja 12
Artikli 6 lõige 11	Artikli 59 lõiked 13 ja 14
Artikli 6 lõige 12	Artikli 59 lõige 15
Artikli 8 lõige 2	Artikli 55 lõige 15
–	Artikli 60 lõige 1
Artikli 7 lõige 1	Artikli 60 lõige 2
Artikli 7 lõige 2	Artikli 60 lõige 3
Artikli 7 lõige 3	–
Artikli 7 lõige 4	–
–	Artikli 61 lõige 1
–	Artikli 61 lõige 2
Artikli 18 lõige 1	Artikli 61 lõige 3
Artikli 18 lõige 2	–
Artikli 18 lõige 3	Artikli 61 lõige 4
Artikli 18 lõige 4	–

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
Artikli 18 lõige 4a	Artikli 61 lõige 5
Artikli 18 lõige 5	Artikli 61 lõiked 5 ja 6
Artikkel 19	–
Artikkel 21	Artikkel 62
Artikkel 17	Artikkel 63
	Artikkel 64
Artikkel 20	Artikkel 65
Artikkel 22	Artikkel 66
Artikkel 23	Artikkel 67
Artikkel 24	–
–	Artikkel 68
–	Artikkel 69
Artikkel 25	Artikkel 70
Artikkel 26	Artikkel 71